TEODOR PARAPIRU
SUSPICIUNE
EDITURA ALBATROS

Teodor Parapiru

SUSPICIUNE

Editura Albatros
Colecţia «Aventura»
Bucureşti, 1984

Teodor Parapiru
© 1979, « Medalionul »
Editura Albatros
Colecţia «Aventura»

TEODOR PARAPIRU (n. 6 mai 1949, Şocariciu, azi Unirea, judeţul Călăraşi) – prozator român.

Debutul literar are loc în timpul studenţiei într-un periodic la Iaşi, *Amfiteatru*, în anul 1969. Termină Facultatea de Filologie, din cadrul Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”, în anul 1972, iar apoi se mută cu familia la Galaţi, unde devine profesor de limba română.

Debutul editorial are loc în anul 1979, cu *Medalionul* la editura Albatros.

Din anul 1980 colaborează la cotidianul local din Galaţi, *Viaţa liberă*. În anul 2001 devine redactor şef la revista *Dominus* din Galaţi.

Este conducător al Cenaclului literar „*Anton Holban*” de pe lângă Casa Corpului Didactic din Galaţi, din anul 2003 şi preşedinte al Salonului Literar „*Axis Libri*”.

În anul 2011 primeşte titlul de „Cetăţean de Onoare al Municipiului Galaţi”

Romanul *Suspiciune* urmăreşte o poveste tensionată şi misterioasă care se desfăşoară într-un cadru aparent obişnuit. Un profesor, aflat în drum spre oraşul de reşedinţă, decide să ia în maşină doi pasageri neobişnuiţi: un orb şi un copil. Cei doi se dovedesc a fi observatori perspicace ai comportamentului uman şi încep să analizeze cu atenţie gesturile şi vorbele celor din vehicul. Pe parcursul călătoriei, iese la iveală faptul că şoferul urmează să se căsătorească cu o femeie al cărei soţ a murit în circumstanţe suspecte. Cu inteligenţă şi sensibilitate, orbul şi copilul încep să desluşească misterul morţii acestuia, iar călătoria aparent banală se transformă într-o investigaţie psihologică şi morală subtilă.

I. CĂLĂTORII

Automobilul alerga eliberat de corsetul oraşului cu stopurile sale, schimbările de ritm, concentrarea simţurilor... Tăcerea devenea apăsătoare, accentuată de cutele frunţii bărbatului de la volan, de nemişcarea celuilalt personaj, o nemişcare adumbrită de tuşa de penel a privirii care încerca o conversaţie cu întinderea câmpiei pătate de porţiuni arate. Ochii celor doi se ocoleau, alunecau înţepându-se în colţii mirişti sau înainte, pe asfaltul încins şi lucios al şoselei...

„El ar trebui să-mi spună ceva! Îl simt încordat, nenatural" se gândi femeia.

„Ar fi cazul să vorbească despre toate nimicurile lumii..."

Bărbatul observă două siluete în depărtare... Când se apropiară, desluşi un tânăr cu ochelari şi un copil. Acesta făcea semne.

„Exact ce-mi trebuia!"

Frână şi opri maşina. Sprâncenele femeii se arcuiră uşor întrebător. Explică:

— Vom putea merge mai repede cu ei. Maşina o să aibă mai multă *stabilitate.*

Ea zise „Aha!" şi făcu ochii mari.

— Un bărbat şi o femeie, Marsias[1]! Ca-n filme! auziră pe puşti spunând. Mergem la Cetatea! anunţă voios.

„Trei sute de kilometri! Foarte bine!”

— Urcaţi!

Băiatul sporovăia:

— Să nu te-aştepţi la bani mulţi, şefule! Suntem oameni săraci, cu venituri de motoretă! Dar se prea poate să trecem pe iaurt şi să reuşim să punem la ciorap cat trebuie ca să ne luăm o marcă autohtonă...

Mâna tânărului pipăi conturul uşii deschise, apoi trupul său se strecură în interior.

„Ce dracu’ are ăsta?”

„N-am nimic, amice! Sunt orb!” îi răspunse tot în gând cel numit Marsias.

[1] În mitologia greacă, satirul Marsyas (greacă veche: Μαρσύας) este o figură centrală în două poveşti care implică muzică: într-una, a luat oboiul dublu (*aulos*) care fusese abandonat de Atena şi a cântat la el; în celălalt, l-a provocat pe Apollo la un concurs de muzică şi şi-a pierdut pielea şi viaţa. Sursele literare din antichitate subliniază adesea orgoliul lui Marsyas şi dreptatea pedepsei sale. (n. hy.)

II. INVITAŢIA

— Vă deranjează dacă vorbesc cu micul meu prieten? întrebă politicos tânărul.

— Nicidecum! îl asigură bărbatul de la volan. „A pus întrebarea la care aş fi vrut cel mai mult să răspund!”

Femeia surâdea mirată. Privea acul vitezometrului. Indica şaizeci şi cinci de kilometri pe oră... „Ciudat! Mai puţin decât înainte de *stabilitate*...”

— Te interesează peisajul, Marsias? Este foarte frumos şi interesant. Mai are ceva din prospeţimea dimineţii... şi nu-i prăfuit ca la pictorii olandezi din albumul lui tanti Roza. Mergem prea repede ca să-ţi dau amănunte. Am să-ţi semnalez doar lucrurile deosebite. Deocamdată: câmpie... lanuri secerate... ciori la balcon pe stâlpii de telegraf...

— Cu cine călătorim?

— Ţi-am spus: un bărbat şi o femeie. Nu este vina mea că sună aşa, să ştii! Pe bărbat ai avut ocazia să-l cunoşti. Este spiritual!...

— Crezi că este spiritual?

— Evident: a spus „Urcaţi!” pe când eu mă aşezam mai bine în maşină...

— Descrie-l!

— Un cetăţean la treizeci şi cinci de ani, cu umeri largi, bine proporţionat... Un tip care place femeilor... Are păr cu fire cărunte, faţa sobră... o cută verticală în mijlocul frunţii... se prelungeşte până între sprâncene. Când este furios cred că face urât, iar cuta irigă fruntea ca desenul unui fulger...

— Ochii?...

— N-am reţinut culoarea, dar forma lor îmi aminteşte de ai lui Samuel Gh. Victoraş din clasa a VIII-a, pe care l-ai cunoscut de ziua mea, când a mâncat paisprezece prăjituri şi l-au dus la spital că îl apucase tremuriciul. Nici acum nu pot să înţeleg ce o fi fost în capul lui când hăpăia prăjiturile în cămară!... Ochii şefului nostru sunt tot aşa deschişi, ca şi cum ar vrea să vadă toată lumea cu ei. Se îmbracă bine, cu gust... pantaloni albaştri, cămaşă albă cu buzunar în care lucesc două capacele aurii, cravată albastră, bluză de vânt... În general ţinută sportivă, nu are aluviuni voluminoase...

— Proaspăt ras! completă bărbatul de la volan.

— A spus adevărul! confirmă copilul.

Amuzat, cel de la volan îl întrebă pe tânăr:

— Exersaţi limbajul băiatului şi spiritul lui de observaţie?

Răspunse copilul, la fel de degajat:

— Marsias este orb!

— Oh! Îmi cer scuze!

— Nu-i nimic! Nu este o ruşine să fii orb!...

— Absolut sigur!

— Dar este o ruşine să nu vrei să te operezi!...

— Aha! Dumnealui nu vrea?

— De-asta am fost la Iaşi! Pentru operaţie! Dar n-a mai avut loc!

— N-a avut curaj doctorul?

— Ba da!

— Atunci, pacientul...?

— Şi el!

— Cum se face că...?

— Marsias a refuzat operaţia ieri, iar doctorul s-a enervat şi a spus că nu-l va mai opera niciodată.

— Şi, totuşi, medicii sunt oameni răbdători...

— Chiar foarte răbdători!

— Mă mir că...

— Şi noi ne-am mirat!

— Ar fi trebuit să insistaţi... să aşteptaţi...

— Ar fi fost în zadar!

— De ce a refuzat prietenul dumitale să se opereze ieri?

— Fiindcă doctorul era nervos!

— Oho! exclamă omul. De unde ştia?

— Marsias l-a rugat să-i dea mâna şi doctorul a refuzat. Apoi a refuzat şi Marsias să fie operat.

— Numai refuzuri! Trebuia să insistaţi!

— Insistăm de-o săptămână!

— Cum asta?

— Marsias a refuzat şi alaltăieri să i se facă operaţia!

— Tot fiindcă doctorul nu i-a dat mâna?

— Dimpotrivă! Alaltăieri, după patru zile de tratament preliminar necesar operaţiei, doctorul i-a dat mâna... dar Marsias i-a spus că este surescitat şi că în sufletul dumnealui este o adevărată furtună. Doctorul s-a făcut roşu şi i-a strigat că asta nu e treaba lui. „Da, doctore, dar sunt ochii mei!” i-a zis Marsias. De-asta, ieri, când Marsias l-a solicitat, nu i-a mai dat mâna...

— Şi crezi că a făcut bine?

— Depinde. Dacă doctorul era nervos cu adevărat, a făcut bine, altfel...

— Şi un doctor nervos poate opera bine, uneori!

— Pentru Marsias „uneori” este prea puţin, aşa cum şi pentru dumneata ca să intri cu maşina într-un stâlp o singură dată este prea mult!

Bărbatul nu găsi uşor un răspuns. Constată:

— Ţii mult la el din câte înţeleg!

Marsias interveni:

— Doctorul era nervos, Rock! Dacă mi-ar fi dat mâna şi a doua oară, ar fi fost unul dintre cei care pot opera şi când sunt nervoşi. După ce a plecat din sală, o asistentă a spus alteia că „nu e în ordine cu fata”. Aşa o numeau pe nevasta doctorului. Are şaisprezece ani mai puţin...

— De ce nu mi-ai spus până acum? se impacientă Rock.

— Credeam că ai înţeles. Apoi, observ că îţi place să faci conversaţie...

— Spune adevărul! îl somă băiatul.

— Nu voiam să atentez la calitatea moralei celor mai mari în prezenţa ta... Trebuie să mă înţelegi...

— Îmi vine să zic că eşti un conformist amărât care habar n-are despre ce poate fi în mintea unui copil, zise revoltat Rock.

— Bine că am scăpat şi nu zici!

Rock sesiză ironia.

— Dacă se mai întâmplă, nu mai merg cu tine! ameninţă el.

— Ştii cum se cheamă asta?

— Învoială.

— Nu!

— Târg... înţelegere...

— Şantaj!

— O fi neologism, că nu-l cunosc!

— Despre dumneaei nu mi-ai spus nimic! îi atrase atenţia Marsias şi Rock avu o ieşire onorabilă din încurcătura ce se anunţa în controversă. Zărise „desfăşurarea” atacului: dacă el

revendica sinceritate lui Marsias în numele moralei celor mici, şantajul anula oricare revendicare. Marsias îi oferise un colac de salvare. „Pluti" şi relată:

— Nu-i o frumuseţe, dar are farmec. Poartă pantaloni, ca toate damele când călătoresc. Părerea mea e că, dacă se echipează în rochie, poate să ne reprezinte la Jocurile Olimpice de profil...

— Vorbeşti ca un îndrăgostit, dar puţin cam necuviincios! Pe femei modul ăsta le surprinde plăcut. Aşa se explică şi marea lor slăbiciune pentru ghicit în palmă şi în cafea.

Femeia se îmbujorase ascultându-i. Rock continuă:

— Are sprâncene şi gene frumoase, fără rimel. Nu şi-a colorat buzele cu ruj din import şi nici de altă provenienţă şi îmi vine să cred că nu este deloc supărată că observ şi asta. Vezi bine, încerc să fiu obiectiv!... Pletele lungi, fruntea luminoasă... mâinile fine, degetele cu manichiură scurtă, care va să zică, îşi spală singură, prezint scuze dar m-a furat peisajul!... Se anunţă intelectuală de factură umanistă, între toartele poşetei se află un magazin istoric şi o carte groasă pe care am citit numai „Scurtă istorie...". Asupra picioarelor nu m-am edificat, din motive uşor de înţeles...

Bărbatul de la volan o privi pe femeie. Buzele ei schiţară un zâmbet: „Simpatici!"

Faţa lui avu o expresie mai sigură: „Cam ţicniţi!"

Pe banca din spate, dialogul avansa. Bărbatul întrebă:

— Vă sunt de folos toate acestea? Să nu credeţi că vreau să vă fac să tăceţi, dar vă întreb din pură curiozitate.

— Chiar dumneavoastră aţi spus că îmi dezvolt limbajul şi spiritul de observaţie! se miră băiatul.

„Are ţinere de minte, minoru'!"

— Gândeşti ca un profitor! Dar prietenul dumitale?

— Astfel, el vede!

— Iluzie!... murmură involuntar bărbatul.

— Nu este numai o iluzie! protestă Rock, dovedind un auz remarcabil. Marsias! se adresă tânărului care stătea rezemat de perna maşinii, dumnealui zice că eu îţi dau numai iluzia că vezi!

— N-am nimic împotrivă.

— Eu am! Omul este convins. Nu-i aşa că face o greşeală?

— Vrei să ai dreptate?

— Adevărul e de partea mea.

— Eh, Rock! Ştii că nu-i simplu!

— Nu sunt deloc de acord cu pornirea asta spre comoditate la dumneata, Marsias! Dar acum nu-i doar atât. E vorba de demnitate!

— Tot muncă înseamnă.

— Ce muncă? se interesă mirată femeia privindu-l peste umăr pe Rock. Acesta închise misterios ochiul stâng, îndemnând-o la răbdare.

— Te rog foarte mult, Marsias! Te rog! Individul are o părere rea despre oamenii orbi. I se pare că numai el vede lumea cu ochii lui cât doi cartofi curăţaţi de tanti Amelia...

Omul de la volan icni. Femeia râse.

— S-ar putea să-i întoarcem viaţa pe dos, Rock!

— Ar fi grozav! se entuziasmă băiatul. Are ceva în el de om care nu spune tot!...

— Şi apoi... ezită Marsias, când intri în viaţa unui om, întâi trebuie să baţi la uşă şi să aştepţi un răspuns!

— Intră! zise scurt bărbatul de la volan.

Marsias întoarse capul şi-şi simţi ochii inundaţi de lumină difuză, ceţoasă. „Am privit spre soare!” se gândi. Şi aşa fusese.

III. „INTRĂ"

Marsias îşi scoase ochelarii. Linia genelor clipea vag. Când vorbi, inflexiunile glasului său păreau schimbate. Deveniseră mai calde, mai înţelegătoare...

— Ţi-am spus, Rock, că în viaţa unui om trebuie să intrăm cu menajamente. Unul ar fi să păşim în vârful picioarelor. Ne „descălţăm" sau nu?

— Nu! respinse puştiul cu acea cruzime caracteristică celor de vârsta lui. Poate că este aşa cum spui, dar omul nostru merită o „lecţie" tare.

— Atunci, se impune să ne întrebăm dacă va rezista!

— Va rezista!

— Nu te contrazic, dar îţi spun ce va face: ne va da jos!

— Pe ce te bazezi?

— Mi l-ai descris şi l-am auzit vorbind. Omul acesta crede că este sigur şi integru. O crede cu întreaga sa fiinţă. Dacă noi îi vom răvăşi penele liniştii cu care şi-a făcut cuibul acestei încrederi...

Perspectiva îl încântă pe Rock.

— Minunat! Merită să riscăm să rămânem pe jos. Dar nu ne va da jos! Este destul de orgolios ca să încerce să reziste!... Şi... a fost de acord!

— Uneori oamenii nu ştiu cu ce sunt de acord! Problema se mai pune şi pentru conştiinţa noastră. Dacă va avea un efect negativ asupra lui şi a altora? Pentru că o viaţă nu există izolată...

— Ne vom lămuri conştiinţa cu argumentul că am vrut să-l ajutăm! Nu îţi pui prea multe probleme? Fac pariu că nici măcar nu ne va da jos!

— Ai să pierzi! Între altele fie spus, nu-mi place pasiunea ta pentru pariuri!

— Eşti singurul care îmi stârneşte pasiunea aceasta! replică Rock.

— Atunci, am să te ajut să pierzi. Uită-te la ceas! Ne va da jos peste un sfert de oră.. Vrei să-l „atacăm" împreună?

— Mi-ar face mare plăcere dacă ţi-aş fi de folos! Am ceva de învăţat?

— Nu! Ai ceva de dezvăţat! Vei afla cum un om cumsecade simte nevoia să mintă, să încerce să fie perfid şi să nu se priceapă la toate astea!

Bărbatul şi femeia urmăriseră zâmbind până atunci dialogul celor doi. Zâmbetul bărbatului se transformă în grimasă la cuvintele din urmă ale lui Marsias. Se stăpâni greu să nu spună ceva tare. „Ăştia vorbesc ca la drumul mare!"

— Întreabă-mă! ceru pasionat puştiul.

— Vom merge cu paşi mari spre adevăr, dacă vom răspunde bine la o întrebare aparent inofensivă: de ce ne-a luat cu maşina? Ce zici?

— O fi întrebarea inofensivă, dar nu-i uşoară... În primul rând fiindcă admite prea multe răspunsuri.

— Unul singur a funcţionat!

— Păi... din amabilitate!... Sau fiindcă m-a văzut pe mine, şi-o fi amintit de anul internaţional al copilului şi şi-o fi zis: „Ia uite,

bietul copil n-are încă maşină! Să-l iau cu tărăboanţa mea! Copiii sunt bucuria oamenilor!" O fi având suflet duios şi bun!

„Ce v-aş mai fi luat în maşină cu sufletul meu duios şi blând!... N-aţi fi ajuns mai departe de locul unde v-aţi urcat!..."

— Nu-i exclus să aibă suflet duios şi blând, dar altul este răspunsul. Să nu uităm că în maşină se mai află o persoană... o femeie!

— Chiar foarte atrăgătoare! declară Rock.

„Să-l călcăm pe nervi schimbând vitezele!"

— Care bărbat în compania unei femei frumoase, sau cum zici tu, „atrăgătoare", ar lua doi călători în automobil?

— Unul însurat cu dama în cauză!

— Răspuns corect, inexact: dumneaei nu este soţia celui care şofează!

— De ce n-ar fi?

— Soţiile au simţ posesiv deosebit şi-i detestă pe cei care fac autostopul...

„De azi îmi însuşesc mentalitatea lor", gândi bărbatul.

— ... Când sunt de acord, scot sufletul din oameni. În prima jumătate de oră îţi fac o fişă completă, cu toate bolile de care ai suferit, unde mergi şi ce cunoştinţe de soi ai... Apoi are lucruri importante de spus: ce au de făcut când ajung acasă, cum vecina bătea covoarele la ora trei după-amiază şi ce discuţie a purtat cu administratorul, cum s-au purtat cei la. Care au fost, el amabil dar ea cam „acru"... Şi... ai uitat că ne-am aşezat pe bancă fără vreo pregătire?

— Adică?

— Dumneaei are geantă, aşa mi-ai spus! Şi o eşarfă! Femeile cu plete – şi spuneai că poartă plete până pe umeri – au câte o eşarfă! Şi haină! Pardesiul...

— Are! Şi ce-i cu asta?

— Dezolant, Rock! Mă întrebi ca şi cum ai călători prima dată. Ce face tanti Speranţa când merge cu nenea Ilarion în maşina lor proprietate personală din câştig licit?

Rock căzu în cursa întinsă,

— La drept vorbind, cred că mai ciupeşte...

„Dacă aş conduce maşina cum vorbesc ăştia, aş merge numai în serpentine". Înfiorat: „Dar aş ajunge! Fiindcă drumul drept nu există!"

Rock făcu un gest de necaz:

— Ai dreptate! Tanti Speranţa aruncă lucrurile pe scaunele din spate! Şi nici. Nu vrea să stea lângă el în faţă, zice că ăla e „locul mortului"... Cred că la mijloc e şi un fault la sentimente!

— De câte ori spui „Cred că..." eşti o primejdie pentru cei din jur. Mai ales pentru cei apropiaţi la care îţi raportezi constatările... îl făcu atent Marsias pe Rock.

— De data aceasta şi dumneaei de faţă a avut o reacţie evidentă! Desigur, în legătură cu cele spuse, dar nu ştiu cu ce anume!

— „Fault de sentimente"!

— Să se fi scandalizat!

— Nu! S-a alarmat!

— Să se sune încetarea. Am convingerea că nu este soţia şefului care conduce aşa voios!...

— Nu numai atât! O cunoaşte de puţin timp.

— Se poate mai exact? reclamă Rock.

— 2 septembrie, ora 9:16, într-un amfiteatru la universitate!

Bărbatul făcu: „Heeeei!...", iar femeia „Ah!". Surprinderea lor era totală.

— Continuă, Marsias, nu te speria, oamenii au „semnat" de primire. Ştii cumva şi cu ce prilej s-au întâlnit şi cunoscut?

— La examenul scris la specialitatea istorie... Au stat alături, de unde deduc că numele lor începe cu aceeaşi literă.

— Extraordinar! murmură femeia.

Bărbatul încuviinţă, dar cu o vizibilă lipsă de plăcere care avansa în nelinişte şi îngrijorare. Puştiul insista:

— Cum s-au cunoscut? Care a avut ideea? Bineînţeles, tipul!

— Te înşeli! Tovarăşa a avut iniţiativa.

— Ei, poftim! Ţi-am spus că omul are aspect! Dar chiar aşa: „Se schimbară vremurile, maică" vorba mătuşii Tanţa când a luat nota patru la matematică... Eram în clasa a doua, iar ea mi-a făcut exerciţiile după o metodă prăfuită şi zicea că „cifrele sunt cifre"... După ce am venit cu patru acasă, a spus ca mai sus citire... Dar cum a procedat? Te rog să-mi spui ca să nu cad pradă, la vremea mea, cu maşină cu tot, unei tovarăşe cu astfel de iniţiative!

„Bine că au luat-o pe ea în colimator!" răsuflă adânc bărbatul. „Să vedem ce le filează lămpile".

— Nu ţi s-a părut ciudat că el are două stilouri în buzunarul de la cămaşă?... întrebă, sugerând în acelaşi timp, Marsias.

— Iar dumneaei i s-a defectat stiloul!... Sau s-a terminat cerneala!

— I l-a cerut pentru un motiv în plus.

— Care?

— Voia să-l cunoască.

Femeia roşi până în albul ochilor, însă... izbuti să râdă! Bărbatul se aşează mai bine în scaun. Era stânjenit. Rock dovedi o comică modestie:

— Voi recunoaşte cu regret că nu mă pricep mulţumitor la capitolul ăsta. Aştept să treacă anii... Spuneai de un examen, de 2 septembrie...

— Mi-ai semnalat că este de „factură umanistă" iar „Scurta istorie..." este un studiu tocmai bun pentru consultat în preajma

unui examen. Data este anunţată de presă, iar timpul cu exactitatea minutelor a fost o fantezie... ei n-au privit la ceas, atunci, ca să se împotrivească acestei presupuneri. Deci, s-au cunoscut...

— Şi au constatat că sunt din acelaşi oraş! zise victorios Rock.

— Foarte bine!

— Mai presupun că, deoarece numele lor începe cu aceeaşi literă şi fiindcă sunt din acelaşi oraş, individul a luat iniţiativa şi, luând în consideraţie aceste argumente grele, a invitat-o să călătorească împreună.

— Aveai dreptate când spuneai că nu cunoşti capitolul ăsta! Nu el a invitat-o!...

— Atunci, ea...

— Nici ea!

— Doar nu i-a băgat-o pe gât careva!

— Faptul s-a impus!

Femeia încruntă sprâncenele.

— Cum adică „s-a impus”, Marsias?

— Dumneaei l-a cam obligat... Într-un fel irezistibil, feminin. O informaţie... o nepotrivire... o mirare... un anume moment şi... o ofertă!

— Iar el?...

— Mai târziu a regretat clipa de generozitate.

— O fi zgârie-brânză... zgârcit.

— Hei, puştiule! exclamă bărbatul.

— Sunt de-acord! spuse Marsias. Ne aflăm pe proprietatea lui.

— Îmi cer scuze! Sincer! Înţeleg că am dat buzna în profilul său moral iar dumnealui ţine la blazon. Să fiu sincer am făcut-o mai mult ca să ştiu dacă n-a aţipit la volan, aşa că după explicaţia aceasta scuzele anterioare sunt inutile şi le retrag, la mijloc fiind şi interesul celui căruia i-am adresat scuzele. Am impresia chiar

că mi se cuvin mulţumiri. Le accept! Trecu la alt subiect: Să vedem cum l-a păcălit! Adică informaţia, nepotrivirea, mirarea...

— Nu l-a păcălit! Sau nu este termenul cel mai bun! I-a spus că trenurile sunt foarte aglomerate după examene. Şi noi ne întoarcem acasă în aceste condiţii, fiindcă nu mai erau bilete pentru următoarele două zile...

— Au stat cam mult de vorbă pentru o primă cunoştinţă. Dacă eu aş sta de vorbă cu colegii când dăm teză, n-aş mai trece clasa...

— Te grăbeşti, Rock! La examenul scris s-au cunoscut. Toate acestea le-au discutat pe hol, la oral. Dumneaei avea emoţii iar dumnealui a încurajat-o!

— Nu pare a fi omul dispus la asemenea gesturi. Mă mir şi că ne-a luat cu maşina... De fapt, încă n-am rezolvat problema asta!

— Eu nu mă mir deloc, nici într-un caz, nici în celălalt!

— Cum explici?

— Mirarea ta şi lipsa mea de mirare au acelaşi punct de plecare: omul nu dă impresia unuia capabil de gesturi gratuite.

— Aşa m-am gândit!

— Femeile, dragul meu, sunt mai complexe decât disponibilitatea bărbaţilor de a fi practici!

— Totuşi, Marsias... Deşi este feminină, fiinţa nu-i tocmai emotivă. Încă nu plânge şi nu face urât! Cum dar...?

— Se prefăcea!

Femeia se întoarse şi se uită cu o imposibil de descris expresie de uimire la Marsias. „Doamne! Oare ştie şi că...”

— Atunci, reluă Marsias, i-a spus printre altele cum că „nu ştie în ce fel se va întoarce”, iar el a ajuns de la o încurajare formală la angajarea pe care o presupune o invitaţie. Pe de altă parte era bucuros... Astfel de stări anesteziază reflexele, deşi nu-i exclus să se fi gândit că va avea o companie agreabilă.

— E clar! A luat examenul şi nu mai ştia ce face! Cred şi eu! Să stai de vorbă tot timpul, să te ţii de încurajări şi să nu rămâi nici măcar corigent... unde mai pui? Din anul ăsta mai umflă şi vreun sutar în plus la salariu! Trai, nineaca! vorba unui clasic. Şi acum, colac peste pupăză, mai ne ia şi pe noi în maşină. În mod sigur şi-a făcut socoteala: „Mai le salt şi ăstora nişte lovele, să-mi scot benzina!" Uite, dom'le, cum se dezvoltă argoul şi ce-i omu', cea mai nobilă fiinţă de pe pământ!...

Bărbatul şi femeia erau scandalizaţi. Înverşunat, Rock îi ceru lui Marsias:

— Dacă-i aşa, scutură-l cum se cuvine, Marsias, până la locul de muncă, delapidări şi bacşişuri sentimentale!...

— Dacă tu spui tot, eu nu mai spun nimic! refuză Marsias.

— Asta ce mai este?

— Nu mai am nimic de spus!

— Ce s-a întâmplat? întrebă femeia.

— Nu vrea să continue! explică Rock.

— De ce?

— Miroase a frică de a merge pe jos. Se gândeşte că, după ce va mai spune ce are de spus, şeful (arătă spre şofer) va face caz de proprietate personală şi ne va arăta că şoseaua este un bun colectiv.

Cel care şofa se încruntă. „Ultima parte era purtată de curenţi în derivă". Zise ezitant:

— Dacă asta este cauza... e bine să ştiţi că vă las... dacă nu continuă!

Rock se înveseli.

— „Un tăciune şi-un cărbune / Spune, moşule, mai spune!" Ehei, Marsias, până acum ai făcut artă pentru artă şi tot l-am auzit pe dumnealui scrâşnind din dinţi şi schimbând nişte culori în obraji cu dumneaei, dar acum, când va trebui să câştigi pâinea

călătoriei, ce îi vei mai. Spune? Abia aştept să-l văd furios! Mai ai patru minute ca să-l faci să ne dea jos! îl atenţionă consultând ceasul. Încheie plin de importanţă: Dar să ştii că omul are caracter! Menţionez asta pentru viitorime!...

IV. IMPRUDENŢĂ

— Dacă vreodată vei medita asupra „imprudenţei”, să-ţi aminteşti de momentul acesta, Rock! îl sfătui Marsias.

— A cui „imprudenţă” să iau în colimator?

— În ordine crescândă, ca gravitate a faptului, respectiv a ta, vinovată prin curiozitate, apoi a dumnealui, care nu ştie la ce se expune devenind subiect tocmai când credea că trece într-o parte de vorbire oarecare, a mea, somat de împrejurări, şi a dumneaei care se va implica în situaţie.

— Până ne lămurim asupra celor ce ai spus, fiindcă asta este dorinţa unanimă, hai să fim imprudenţi, Marsias!

— Fie! Atunci să începem prin a ne gândi ce anume a schimbat sentimentele dumnealui de la acea invitaţie până la plecarea la drum...

— Oare şi le-a schimbat?

— Nu înţelegi? NOI suntem argumentele acestei schimbări!

— Dar este vorba de sentimente propriu-zise?

— Prin prezenţa noastră ele devin, oricum ar fi fost, *confecţionate*!

— Şi ce îl poate face pe un om cu maşină şi cu examen proaspăt luat să circule cu sentimente confecţionate lângă o fiinţă ca dumneaei în loc să facă scandal de originalitate?

— Un eveniment! Care? îl stârni Marsias.

— Păi... i-o fi murit cineva drag!

— Este prea destins pentru aşa ceva... deşi nu-i lipseşte ÎNCORDAREA!

— Atunci... poate l-au anunţat că-l urcă în funcţie şi-i dau trei sute în plus. Şi nu-l văd insensibil la aşa ceva! S-o fi grăbind să le mulţumească şefilor şi să-şi ia un angajament...

— Uiţi de dumneaei...

— Nu uit. O fi având vreun şef care are o fată singurică pe la treizeci de ani şi, când l-o vedea cu dumneaei, odată îi zice: „Noi te avansăm şi matale umbli *cu altele* în maşină!" Iar el, amabil: „Stai, tovarăşe, c-o dau jos!"

Bărbatul şi femeia izbucniră în hohote de râs.

— Dar noi?!... obiectă Marsias.

— Ne-a văzut mai năcăjiţi şi o fi vrând să ne înfieze! imagină debordant băiatul. Dar dumneata, Marsias, ce părere ai? Că eu sunt epuizat.

— Omul nostru se grăbeşte... să se căsătorească!

Omul de la volan simţi cum i se ridică un nod în gât. Femeia trăia o reală stânjeneală probată prin felul cum îl urmărea aşteptând negarea. Rock aprecie:

— Nu ştiu în ce măsură *căsătoria* este evenimentul care rezolvă atâtea neclarităţi, dar mă pune pe gânduri faptul că se grăbeşte. „Flăcăul" este trecut de prima juneţe... şi acum, tam-nisam, hai cu grabă să prindă trenul? Ceva nu-i în regulă, Marsias!

— În anume circumstanţe, căsătoria sa ar însemna o bucurie mai mare decât cea obişnuită.

— Îmi place grozav cum vorbeşti, Marsias! Parcă ai fi programat. Ia spune, în ce direcţie să localizăm depăşirea obişnuitului?

— O dificultate pe care a avut-o de înfruntat...

— Aş zice că mama fetei a avut de făcut obiecţii: „Să-mi dau eu fata după ăsta, cu maşină, o fi având şi casă, cu salariu mare şi ditamai locul de muncă?! Nu, bărbate! S-o dăm după un om cinstit!...”

— Nu-i prima dată când remarc că ai mai multă imaginaţie decât mine, surâse Marsias.

Rock era încântat şi-şi materializă sentimentul:

— Sau... o fi fost minoră! bănui el.

Un motiv destul de puternic dacă a împiedicat-o pe ea să zică „Da” şi pe el să forţeze nota...

— S-o răpească?

— Ceva pe-acolo!

— Ar fi fost grozav! O prindea într-o noapte, o lega cu basmaua, o lua în cârcă, iar ea cânta: Du-mă acasă, măi metrou! Aşa se fură acum!... Da’ de unde ştii că n-a încercat?

— Nu-i omul! Şi, apoi, n-a vrut ea!

— De ce să nu fi vrut? Că fetele cele mai triste sunt acele nerăpite!

— „Răpirile” de genul ăsta se aranjează dinainte şi, dacă n-a avut loc, înseamnă că a lipsit acordul unei părţi... Şi ar mai fi...

— Ce?

— Ceva care a stopat orice insistenţă a lui.

Cel care şofa răsuflă adânc.

— L-ai auzit? Nu pare de acord.

— Te înşeli. Sunt mai multe feluri de a spune „Da”. La dumnealui ăsta este unul.

— Complicată treabă cu oamenii ăştia mari înainte, în timpul şi după căsătorie. Ai zice că intenţionat îşi bagă beţe-n... sentimente! Voia să se mărite cu el, deci îl iubea, el o iubea, minoră nu-i, el este major cu felicitări la tâmple şi totuşi... Ce

buturugă mică ar opri carul ăsta de motive mari să declanşeze... o căsătorie?

— Dacă ea ar fi văduvă! răspunse scurt Marsias.

Maşina se poticni parcă, încetini şi opri. Cel care şofa se întoarse şi-l privi pe orb. Chipul îi era vânăt, buzele strânse. Era gata să izbucnească. Făcu un uriaş efort de a se stăpâni, se întoarse şi porni concentrându-se îndârjit asupra conducerii maşinii. Femeia urmărise speriată aceste reacţii. Şi Rock era impresionat. Doar Marsias rămase neclintit. Băiatul oftă:

— Nu ne-a dat jos!

— Ne va da!

— Mai ai ceva de spus? Ce-ai mai „văzut"?

„Şi copiii pot fi maliţioşi! Cuvântul ăsta are cel puţin trei înţelesuri!" gândi cel de la volan.

— Uiţi de la mână pân-la gură! N-am rezolvat întrebarea aceea simplă: de ce ne-a luat în maşină?

Puştiul se exprimă împăciuitor, deşi era greu de înţeles până unde merge această intenţie a sa:

— E un om cumsecade şi n-ar strica să se întoarcă acasă în ajunul căsătoriei împreună cu... hm...

Femeia clipea des şi în colţul ochilor i se aduna un abur uşor lucitor.

— Aşa e! Dar faptul grav este altul: când un om „destul de cumsecade" caută (şi găseşte!) o minciună elementară, este de-a dreptul dezolant. Fiindcă este o jignire să ia doi pasageri, aflându-se cu dumneaei... Bănuieşti ce i-a spus?

— În niciun caz că suntem două persoane pentru care are un sentiment spontan de afecţiune!

— I-a dat o explicaţie *de factură tehnică.*

— De ce „de factură tehnică" şi nu... cosmică... sau casnică?

— Fiindcă persoanele ca dumneaei nu au habar de tehnică şi admit orice absurditate. Ţie nu ţi s-a spus niciodată că în aparatul de radio sunt nişte copii mici de tot care cântă?

— Oho! Ba bine că nu! Încă a fost *g* vreme când am şi crezut...

Băiatul râse cu poftă.

— Nu râde, Rock! Cred că dumneaei plânge!

Femeia rosti înfundat către cel care şofa:

— Opreşte, te rog! Cobor!

— Fii atent, Rock!

Puştiul protestă.

— Dar dumneaei coboară... nu noi! Am câştigat!

Maşina se opri. Bărbatul care şofa îşi trecu palma mâinii drepte peste faţă, gest de om obosit sau de om care se trezeşte din somn. Se sprijini cu cotul de banchetă, întoarse capul şi-i privi ca pe două minuni.

— Să coborâm, Rock! Noi coborâm! spuse Marsias.

— Nu noi! Dumneaei vrea să coboare! susţinu morţiş băiatul.

— Eu cobor! rosti hotărâtă femeia.

Glasul bărbatului de la volan răsună plin, iar privirea cu care îl însoţi frânse hotărârea femeii:

— Rămâi, Ana! Nu am oprit ca să cobori tu!

— Ai auzit, Rock?

— Are dreptate, puştiule! Îmi pare rău!

Băiatul nu era afectat de situaţie. Se dădu jos şi-l ajută pe Marsias să coboare. Îl auziră întrebând iritat:

— Nu pot să înţeleg, Marsias, cum de ai greşit? O cunoaşte de câteva zile, nu vrea să călătorească singur cu ea, nu este aceea cu care se va căsători şi îi spuse „Ana” de parcă ar fi meşterul Manole!...

— Sunt de acord că nu poţi înţelege, Rock, dar nu trebuie să disperi... fiindcă e bine să ştii că îi spune prima dată aşa!

— Şi de ce i-a spus tocmai *acum?*

— Fiindcă niciun alt argument n-ar fi convins-o să rămână!

Maşina o zbughi din loc, speriată de cuvintele lui!

V. „ACEŞTI OAMENI REALI...”

Automobilul rula parcă singur pe şoseaua încinsă. Cel care şofa îşi simţea mâinile destinse. Îi alunecau pe volan cu un fâşâit de zbor de păsărele scăpate din colivie. Din păcate, acestei stări de reconfortare fizică nu-i corespundea şi cea spirituală. Pe acest teren nemulţumirea se instala temeinic. Femeia avea avantajul de a nu face altceva care să-i distragă şirul gândurilor când încerca să înţeleagă cele întâmplate. Se uita cu îndârjire în dreapta sa; era evident că nu lăsa şansa de a scăpa neobservat niciun detaliu din peisaj – fără ca aceasta să însemne că şi realiza ce vedea...

„Tăcerea este ca un piston pentru nervi. Rău cu rău, dar mai rău fără rău!...”

„N-am trăit niciodată atât de intens sentimentul singurătăţii... Poate pentru că amândoi ne gândim la acelaşi lucru!”

În aceste condiţii de nenumită aşteptare a unui gest, zece minute părură mult mai lungi. După acest răstimp maşina fu oprită. O turmă de oi traversa şoseaua. Femeia făcu o tentativă de ieşire din impas. Spuse cu ton în care pe lângă recunoştinţă îşi făcea loc şi înţelegerea protejatoare ca o viespe iritantă numai prin bănuita ei prezenţă:

— Îmi pare rău... din cauza mea...

Bărbatul evită un răspuns cu o privire fugară.

„Dacă *el* ar fi aici, ar spune că un om este ca un pian iar eu am vrut să cânt apăsând pe o clapă dezacordată... Altceva!"

— Extraordinară imaginaţie!... Iar copilul e adorabil!...

Oile trecuseră şoseaua, dar bărbatul nu se grăbi să pornească. Ultimele cuvinte ale femeii îl înseninaseră. Zise înviorat:

— Mai degrabă noi ne-am purtat ca nişte copii... Râse: Greu de spus dacă am fost „adorabili" sau nu, dar... destul de sperioşi! Se întoarse agale spre ea şi întrebă: Ce facem? Mergem să-i luăm încă o dată?

Chipul femeii înflori ca la un joc năstruşnic. Încuviinţă scuturând capul şi părul lung îi alunecă pe umeri cu luciri de piele de şarpe. Izbucniră în râs şi, ca din întâmplare, mâna ei alunecă pe umărul lui în atingere admirativă. Vârful degetelor lăsă dâre de foc în carnea bărbatului... Trăiau o reală stare euforică.

— Dacă te gândeşti bine, metoda tipului este simplă. Felul cum o aplică face ca ea să devină virtute.

— Pe mine m-a impresionat cu adevărat mai ales că este...

— Să nu mai vorbim de asta! zise fără compasiune bărbatul.

„Dacă ar mai şi vedea!..."

Conversaţia se lega, cuvintele îi eliberau de crispare. Văzură un autoturism stopat la marginea şoselei. Un bărbat rotofei, cu părul vâlvoi le făcea semne să oprească.

— Aveţi nevoie de ceva?

— S-a spart o roată şi nu găsesc cricul, fir-ar al dracului! Scuzaţi-mă, doamnă! se controlă rotofeiul. Nemaipomenit! L-am uitat!

— Se mai întâmplă!... Bărbatul deschise portiera. Celălalt vorbi îndatoritor:

— Nu vă faceţi griji, până vă întoarceţi, pun roata!

— De unde să ne întoarcem?!...

— Nu vă duceţi să-i luaţi pe prietenii dumneavoastră? se miră omul. Îi lămuri: Am vrut să-i iau eu, dar au preferat să vă aştepte. V-am recunoscut după numărul maşinii. Puştiul îl ştie!

Luă cricul şi se apucă de treabă. Bărbatul reveni. Femeia auzise dialogul. Erau marcaţi de cele spuse de rotofei.

— Totuşi, e remarcabil! aprecie bărbatul.

Îi găsiră stând pe iarbă şi discutând. Maşina se opri la câţiva paşi de ei, după ce făcu o întoarcere din mers de toată lauda. Le făcură semne să urce. Puştiul se ridică şi se scutură pe haine.

— Ai câştigat, Marsias! S-au întors. Să mergem!

— Nu înseamnă că trebuie să mergem cu dumnealor, dacă s-au întors. Ţi-ar conveni să te mai dea jos o dată?

— N-aş zice că mă încântă perspectiva...

— Omul nostru ar putea-o face! Mai bine aşteptăm!

— Atunci de ce n-ai vrut să mergem cu cetăţeanul de acum zece minute, tipul cu părul vâlvoi despre care ţi-am spus că, în mod sigur, visează colorat?

— Ca să te convingi că se vor întoarce.

— Mă puteam convinge şi când i-am fi văzut trecând. Fii sigur că n-aş fi fost indiferent la fenomen şi aş fi scos limba la ei ca la doctor când ne examinează pe bază de amigdale.

— Nu te-aş fi condamnat. Ar fi fost un gest legitim. Iar omul tău onorabil cu părul vâlvoi oprise dincolo de buna intenţie de a ne lua ca să întrebe dacă nu avem un chibrit să-şi aprindă pipa, deşi a trecut pe lângă atâtea locuri de popas... Nu mi-a inspirat încredere şi fiindcă a coborât şi a dat cu piciorul în toate cauciucurile...

— Ce să zic? Parcă în omul prezentabil şi tovarăşa de lângă el care ne-au lăsat în drum, fără măcar să li se strice mascota, poţi avea încredere?

— De-asta este mai bine să aşteptăm...

Bărbatul şi femeia coborâră. Ascultaseră dialogul celor doi schimbând priviri amuzate. El vorbi serios:

— Îmi cer scuze în modul cel mai deschis!

— Nu-s valabile! răspunse prompt Rock. Scuzele-s scuze şi mersul pe jos are morala lui! Ia aprinde şi dumneata o ţigară şi mai reflectează! Îţi dăm noi foc, că şi aşa o facem pe prometeii de vreo jumătate de oră!

Îl văzuse căutând prin buzunare şi întâmpinase faptul cu ironie. Într-adevăr, bărbatul îşi aprinse o ţigară şi trase cu sete. Apoi exclamă exasperat şi mâinile sprijinite în şolduri completau atitudinea:

— Ăştia sunt grozavi! Li se adresă direct: Parcă voi m-aţi lua pe mine, nu eu pe voi! Maşina e a mea, să fim înţeleşi!

— Dacă dumneata o iei aşa cu proprietatea privată şi maşina personală nici nu-mi vine să cred că ai să ne-o dai nouă! îi răspunse în răspăr băiatul urmărind o gărgăriţă în iarbă. Părerea mea este că totuşi ai spus un lucru foarte inteligent: cum că suntem grozavi! Dar suntem grozavi mai ales pentru că nu avem complexul ăsta: cum că e maşina dumitale! Pe urmă să spunem pe nume faptelor, şefule: dumneata ai mai mare nevoie de prezenţa noastră decât noi de maşina dumitale! După câte am văzut, nu eşti acela să te fi întors fără să speri vreo recoltă de la noi... Supărarea îl face pe om şi mai curios, nu-i aşa, Marsias?

— Excelent, Rock! Chestiunea cu femeia a fost un pretext. Dar a socotit cu mintea de la vreo 11 kilometri încolo că un rău mic e de preferat unui rău mare.

— Şi crezi că va lua măsuri represive? Odată începe să se bată cu pumnul în piept: „Mă, nu numai maşina e a mea, dar eu şi conduc! Aşa că măresc taxa de transport şi la sfârşit adun şi data zilei!”

— Nu m-ar mira să instituie blocada tăcerii...

— Adică: „Îi dau cuvântul celui care se înscrie să tacă...”, traduse Rock.

Femeia interveni împăciuitoare:

— Să uităm incidentul! Urcaţi şi să mergem!

— Îi suntem simpatici, Marsias! Mare minune dacă nu are o turtă dulce în loc de inimă!

— Tu îi eşti simpatic! De mine îi este teamă. Numai eu ştiu că...

— Te rog să taci! spuse repede femeia.

— Tac! o asigură orbul.

Rock găsi clipa să puncteze:

— Mai vreţi să mergem cu dumneavoastră?

Bărbatul şi femeia se consultară din priviri. Ceva mai puternic le trăda hotărârea.

— Marsias, fraţii ar trasa şi Ecuatorul cu noi! şopti Rock având grijă să regleze „sonorul” încât să fie auzit. Le-am căzut cu tronc!

— Hai să ne împăcăm! insistă bărbatul atras irezistibil de reticenţele lor.

— În ce condiţii? Ne daţi jos la fiecare muşuroi când Marsias vă „vede” câte un gând mototolit?

— Promit să nu vă mai dau jos! Dar încercaţi şi voi... să găsiţi un fel de a vorbi mai... mai cu menajamente.

— Embargou! exclamă băiatul. Ai auzit ce vrea omul cel firav?

Marsias murmură:

— Are dreptate, Rock! Am fost nepermis de direcţi!... Continuă cu nostalgie în glas: Când mai vedeam, eram foarte

politicos... Acum Rock îmi spune ce vede şi eu mă simt obligat să-i spun ce înţeleg.

Tristeţea lui era stânjenitoare.

— Câteva lucruri din cele ce aţi spus sunt adevărate!

Bărbatul avea senzaţia că îi ard obrajii când rostea cuvintele.

— Mulţumesc! Dumneavoastră?... o întrebă pe femeie.

Ea îşi aranja cu graţie părul:

— Eu am înţeles totul ca pe un joc al imaginaţiei...

Abătut, Marsias se explică:

— N-am susţinut că sunt adevăruri ale altora cele spuse de mine şi de Rock... ci ale noastre.

„Uneori este mai simplu să nu te uiţi la cineva, chiar dacă este orb", gândiră bărbatul şi femeia. Rock se sufoca de indignare. Izbucni vehement:

— Pe cuvântul meu, Marsias, oamenii ăştia mint de îngheaţă spirtul şi bat câmpii cu bucurie. Stau în picioare ca doi şcolari la corijenţă şi cred că te pot păcăli, fiindcă nu le vezi figurile de şţrengari bătuţi de vârstă. Eu nu mă urc în maşină cu ei! Ce exemplu daţi unui copil? îi somă imperativ.

Cei interpelaţi erau depăşiţi. Marsias îl dojeni pe băiat:

— Urât lucru, Rock! Să vorbeşti astfel unor oameni mari! Ai văzut ce frumos ne-au considerat dumnealor ca oameni cu „imaginaţie" sau cum a zis dumnealui: „câteva lucruri din cele ce aţi spus sunt adevărate". Uneori „câteva" sunt mai multe decât cele care rămân, oricum cel mai adesea se integrează în subtilitatea exprimării... Mai degrabă accept că ar fi fost jignitor la modul cel mai grav pentru noi dacă ne-ar fi asigurat că tot la ce ne-am referit a fost exact, fiindcă ar fi însemnat că n-avem pic de imaginaţie. Aşa însă, cele spuse de dumnealor la un loc se integrează în categoria pleonasmelor notorii, „imaginaţie" şi „câteva lucruri adevărate" în sensul ales de noi bătându-se cap în

cap... Mai bine să le oferim şi noi un cadru sau o formulă terapeutică. Propui ceva?

— „Falşi”!

— Nu! Să le spunem: „Aceşti oameni reali...”

— Aşa lucrurile sunt în ordine?

— Ne putem permite să considerăm că n-am fost invitaţi să coborâm, că faptul petrecut a fost imaginar...

Marsias se pregăti de plecare. Rock îl apucă de mână. Zise:

— În fond, „aceşti oameni reali” au făcut un gest frumos: s-au întors să ne ia. Tu ai fi făcut aşa ceva, Marsias?

— Nu! Sunt orb! Nu m-aş întoarce decât dacă cineva mi-ar da vederea!... După o ezitare, completă: De altfel de-asta s-au întors şi ei!

VI. IMAGINAŢIE

Rock era în vervă:

— De-acum putem convorbi în liniştе şi pace fără sabia tipului din istoria antică deasupra capului, îmi scapă numele lui. Dar să ştii că avea simţul umorului!...

— Damocles, îl ajută femeia.

— Exact! Damocles! De data aceasta Damocles are maşină... însă a promis că nu ne va mai da jos... Uite, Marsias, ce subiect grozav de teză: „Damocles şi autoturismul” sau „Simţul proprietăţii şi sabia lui”.

— La ce obiect?

— La... la „Sportul liber consimţit pe bază de combustibili”! Fiindcă veni vorba, voi spune că Damocles al nostru are un spirit sportiv destul de dezvoltat.

— Nu de-asta s-a întors!

— N-ai să spui că se omoară după ce spunem noi...

— Din cauza femeii!

— Adică vezi, mamă dragă, lui îi crăpa buza să se întoarcă, dar a aşteptat răbdător verdictul. Îmi vine să cred că din clipa în care ne-a condamnat la mersul pe jos se şi gândea cum să se întoarcă mai repede să ne ia.

— Dacă n-ar fi fost ea, nici nu ne-ar fi dat jos, dar nu ştiu dacă ne-ar mai fi luat iniţial.

— Este foarte clar: la început ne-a luat el în maşină, acum datorăm dumneaei gestul acesta frumos, chiar dacă e în consens cu dorinţa lui. S-o fi făcut aşa, de flori de măr?...

— Categoric, nu!

Genele femeii tremurau ca aripile unei păsări la primul ei zbor. „Parcă aş fi de sticlă. *Vede* prin mine".

— Eu încep să am toată stima pentru spiritul de convingere pe care îl are. Ca să o invite în călătorie a făcut caz de ceva-ul acela feminin, irezistibil, de care spuneai, ca să ne dea jos s-a dat rănită sufleteşte, având grijă să-i spună lui cum că suntem nişte monştri... pe urmă s-a vindecat... S-a convins că infirmierul e gata să facă ce-i zice şi după traseul în doi i-o fi zis plângăreţ: „Hai să-i luăm pe bieţii monstruleţi, să nu ne reclame la O.N.U.!"

— El a aşteptat un cuvânt din partea ei. Iar ea a găsit acel cuvânt! Iată un motiv de stimă!

— Ştii cuvântul acela, Marsias?

— L-a rostit şi în prezenţa noastră cu puţin în urmă: *imaginaţie.*

Bărbatul şi femeia făcură eforturi să simuleze indiferenţa.

— Şi pentru ei înlocuieşte caloriferul, adică le ţine de cald?

— De ajuns ca fiecare să nu înţeleagă cele ce spunem ca pe o jignire a celuilalt. Au pus ştampila: ne „jucăm" de-a imaginaţia.

— Numai pentru atât să se fi întors?

— Nu. Fiecare pentru fiecare! Am „nimerit" şi noi „câteva lucruri adevărate", destule ca să le dea o stare de febră care să se preteze la compromisul cu „imaginaţia".

— De-asta spuneai că el aştepta prilejul de a reveni? Sau că nici nu ne-ar fi dat jos dacă era singur?

Tonul lui Marsias căpătă inflexiuni învăluitoare.

— Nu-i plăcut să ai impresia că cineva te dezbracă! Ori fugi, ori pui orice pe tine...

— El a fugit!

— A fugit, dar s-a întors după ce a pus „ceva" pe el!

— „Ceva"?

— Celelalte lucruri care ar fi neadevărate dincolo de „câteva"...

— Fiindcă tot ţinem noi la imaginaţie, de ce n-ar fi şi lucruri neadevărate?

— Sunt, fără îndoială! Rămâne discutabilă importanţa lor. Şi apoi, câteodată, greşelile accelerează pozitiv faptele. Multe descoperiri geniale îşi au sursa în neglijenţe, erori de calcul...

— Printre altele a rămas dator tovarăşei cu o senzaţie de jenă, nu-i aşa?

— E un egoist. I-am spus noi un lucru foarte adevărat care l-a intrigat peste măsură. Cel mai important!

— Că se însoară?

— Nu.

— Mi-l spui?

— Îl voi menaja, Rock!

— Aha! Deci, iată ce înseamnă să menajezi pe cineva! constată puştiul cu ironie şfichiuitoare.

— La aceasta făcea apel dumnealui.

— Drumul este cam lung... la capătul lui ne putem angaja ca menajere, Marsias! O abordă pe femeie: Şi dumneavoastră doriţi acest tratament?

— Oamenii nu o fac ostentativ, murmură ea. Şi eu... sunt femeie.

— Ştiu! o întrerupse puştiul. Puteţi pretinde menajamente din partea lui Marsias, deşi nu demult îl priveaţi cu milă. În ceea ce mă priveşte şi eu pot zice „sunt copil" şi gata!..

Femeia se miră:

— Şi ţi s-a părut că nu mă port cu menajamente cu tine?

Rock era derutat. Se scarpină la tâmplă.

— Se gândea că nu e cazul să-i cereţi şi lui să vă menajeze, îl ajută Marsias.

— Nici nu-i cer, dar dumitale...

Bărbatul avu o privire bănuitoare t

— Îl cunoşti mai demult?

— Nu.

— Crezi că ştie ceva deosebit despre tine?

— Cred! răspunse în şoaptă femeia.

— Uite-l pe Stan Păţitul! semnală Rock pe omul cu părul vâlvoi. Când maşina opri, rotofeiul puse cricul în portbagaj.

— Vă mulţumesc foarte mult! Scuzaţi-mă că îndrăznesc să vă mai rog... M-o fi bătut soarele în cap, mai ştiu eu?!... Mi se pare c-o să-mi plesnească de durere. Poate aveţi un antinevralgic... Dracii mei de băieţi mi-au umplut tuburile de medicamente cu boabe de fasole...

Râse cu gândul la băieţii lui.

Bărbatul trase o cutie de la bordul maşinii şi căută răbdător, dar nu găsi. Femeia avu un gest neterminat spre poşetă.

— Îmi pare rău, dar...

— Am eu! Marsias scoase o pastilă albă din buzunar. Cel care şofa o luă, se foi puţin stânjenit pe scaun, apoi o întinse celui de afară care o luă şi o înghiţi imediat.

Maşina se depărtă în mulţumirile lui...

— Ai fost martor, Marsias, că dumnealui se poartă fără menajamente cu tovarăşa!

— Şi i-a spus „tine” poticnit, tot fiindcă îi zicea prima dată.

— Nu respectă regulile! Recunosc că sunt foarte curios în ce problemă îl menajezi. Mă tot uit el. Dar depăşeşte din toate punctele de vedere gabaritul de prunc neajutorat...

— Dacă-i vorba de respectarea regulilor, am şi eu ceva de zis! anunţă bărbatul. Mai ales după scena de mai înainte, când amabilul dumitale prieten i-a vârât pe gât cetăţeanului o ditamai vitamina C pe care respectivul a înghiţit-o ca antinevralgic...

— Ai făcut asta, Marsias?' La dragostea ce ne poartă bărbatul viteaz de la volan aş zice că e o calomnie!...

— Fii sigur că o să funcţioneze autosugestia!

— Eşti convins?

— Din clipa în care omul nu şi-a dat seama că este vitamina C.

— Şi... dacă observa?

— Mi-aş fi cerut scuze că am încurcat pastilele... iar pe el tot l-ar fi durut capul. Acum are o şansă în plus să-i treacă.

— Ai auzit, şefule, ce considerente avea? Te declari mulţumit?

Bărbatului de la volan îi revenea buna dispoziţie.

— Vă propun să ne împăcăm definitiv la un pahar de citronadă. E destul de ciudat, dar... încă nu ne cunoaştem!

Băiatul remarcă:

— Omul ăsta are spirit sportiv, am mai spus!

— Poţi să-l feliciţi!

— Felicitări din partea noastră!

— Pentru spiritul sportiv? se interesă bărbatul.

— Deocamdată! rosti sec Marsias şi cuvântul plesni ca o petardă.

VII. POPAS

Hanul era o clădire cochetă cu o mică terasă aflată în umbra a trei copaci înalţi. Se aşezară la o măsuţă şi imediat îşi făcu apariţia tânăra în port naţional pe care o văzuseră dinainte servind cu răcoritoare alte câteva persoane. Luă comanda şi se întoarse repede cu un suport pe care se aflau prăjituri. Îngheţate şi băuturi. Când se îndepărtă, Rock îi zise bărbatului:

— Ştiu că sunt fotogenic, dar nu e cazul să faceţi o pasiune pentru mine sau Marsias câtă vreme la masa noastră se află material feminin propriu-zis!

El se minună cu lumini jucăuşe în ochi:

— Simt nevoia să vă privesc atent. Mi s-a părut că duc pe bancheta din spate un stadion întreg!

O urmă de zâmbet pluti pe faţa lui Marsias.

— Reţine, Rock! A jucat fotbal în divizia B, atacant, extremă dreapta sau stângă...

— Aşa este? întreabă femeia neputându-şi stăpâni curiozitatea.

Bărbatul ridică din umeri:

— Aşa! Dar cum de-a înţeles asta nu mă întreba, că nu ştiu.

— Spune-i, Rock!

— Sunt două variante: ne-ai asemănat cu o galerie de stadion, deci îţi este un lucru familiar ca atmosferă. Un astfel de termen nu se alege la întâmplare, ci dintr-o experienţă care să-i dea greutate şi exactitate. Să vedem ce înseamnă o galerie de fotbal: un loc de unde primeşti pe metru pătrat cele mai multe sfaturi, înjurături, aplauze, îndemnuri, invective, un vacarm care te inspiră sau te zăpăceşte... În categoria A publicul are grijă de propria-i ţinută, este mai pretenţios, se pricepe mai bine la jocul respectiv prin ocazia ce are de a vedea echipe de bună calitate, în categoria C şi următoarele nu sunt constituite galerii în toată puterea cuvântului... Doar în categoria B este clima potrivită, acolo, „microbiştii" îşi dau drumul la toate obiceiurile enumerate înainte. Reţii bine gama exprimării pentru că jucai aproape de public. Or, extrema este în poziţia cea mai „expusă"... şi tot de pe postul ăsta se ratează mult, iar publicul nu-i iartă pe respectivii... Asta-i o variantă! Cealaltă ar avea în vedere calitatea de chibiţ nelipsit de la meciuri, care ştie în amănunte activitatea unei galerii... E bine, Marsias?

— A treia variantă formată din cele două de ce ai neglijat-o? Şi doar am spus: „A jucat...", deci nu mai joacă. Cele două variante la un loc o dau pe cea exactă. Acum se duce la meciuri şi reface momente trecute, care îl fac să înţeleagă mai bine realitatea galeriei la un meci... Pentru detalii, ar mai trebui spus că, alergând spre poarta adversă, avea senzaţia că duce întreg stadionul în spate. Şi noi, doar, în maşină ne aflăm în spatele său!

— Dar şi în faţă erau oameni! obiectă Rock.

— În faţă erau situate peluzele şi acolo sunt puţini spectatori. Şi, dacă nu s-au străduit să ocupe locuri bune, e de presupus că nu se deranjează să facă hărmălaie. Pe lângă fotbal, la peluze se cultivă plaja... însă hai să ne preocupăm de ce avem pe masă!

— Ai dreptate! Omul ne lasă să-i povestim viaţa şi curăţă toate prăjiturile de pe platou! Ia, te rog, şefule, dă o pasă încoa' şi mai hodineşte-te, că dulciurile fac rău la foştii sportivi...

Bărbatul şi femeia se grăbiră să apropie de el tot platoul. Apoi se lăsă liniştea până când maturii terminară. Pe neaşteptate, bărbatul se recomandă:

— Mă numesc Albert Lucescu şi sunt muzeograf.

— Ana Luca, profesoară! spuse femeia şi se îmbujoră.

Mâinile ei porniră instinctiv în acelaşi gest timid de aranjare a părului. Orbul şi băiatul le urmară exemplul:

— Marsias Deluşor, psiholog.

— Rock, de meserie nepot!

Se distrară copios. După aceea, Albert declară:

— Te admir sincer, dragă Marsias!

— Din câte spuneai reieşea că sunt o comoară de inexactităţi.'

— Am spus că au fost şi lucruri adevărate!

Rock acorda prea multă atenţie îngheţatei ca să mai vorbească. Sprijinind un deget de masă, Ana zise:

— Eu aş vrea să ştiu dacă ceva anume din ce a spus este adevărat... Ochii ei mari se îndreptară spre Albert: Vei recunoaşte?

El nu avu timp să răspundă. Marsias schiţă un gest de împotrivire.

— Nu vă grăbiţi! Aţi făcut o convenţie în privinţa „imaginaţiei" noastre, a mea şi a lui Rock, şi acum vă pregătiţi să săpaţi la baza ei. Ce vă veţi face dacă şi dumnealui vă va pune o întrebare? Şi tot aşa!... Renunţaţi amândoi la menajamente acum când aţi izbutit să ne sensibilizaţi – pe lângă faptul că ne-aţi şi impus asta? Creaţi un precedent şi n-am să vă amintesc teoria referitoare la puterea exemplului... Sau faceţi o nouă convenţie?

— Nu! Nu! respinse femeia.

Tocmai atunci un om cu părul vâlvoi îi salută jovial.

— Ne-a ajuns din urmă moş Nechifor Coţcariul[2]! bombăni Rock. Ia uite la el: râde ca artiştii când le mor prietenii!... Parcă-i băiatul de trei ani al vecinei Ruxandra, Georgică, din clipa când se aşază pe oală!

— A făcut minuni pastila dumneavoastră! îl auzirăspunând. Mi-a luat durerea cu mâna! le spuse de departe, aşteptând nerăbdător să i se dea un pepsi.

— Pe dracu'! Toată durerea îi venea de la gloaba aia cu care se călătoreşte!

Veni lângă el ca lângă vechi cunoştinţe:

— Ca să vezi, dom'le! Şi la ultimul ei drum să-mi facă pocinogul... îi lămuri: De şapte ani fac ruta asta între Iaşi şi Cetatea! Navetă!

Muzeograful fluieră a uimire.

— Săptămânal! menţiona omul. Săptămânal, că altfel ieşeam la pepeni! Şi acum, când s-a rezolvat cu transferul... maşina asta nici la ultimul ei drum... da' o vând! Îmi iau alta!

Îl încurajară cu zâmbete politicoase.

— Ştiu toate locurile de popas de pe linia asta! Nu e unul unde să nu fi oprit de câteva ori!

— Drumul e lung! spuse Marsias.

— Sigur! E lung! Mai te opreşti, mai stai de vorbă cu câte cineva, tu spui una, el alta, bei un sirop şi... la treabă! Gata! Nevesti-mi nu-i venea să creadă când a auzit!... Eu, ce să zic? Mă obişnuisem cu drumul ăsta la sfârşit de săptămână... îl ştiu cu ochii închişi... A, mă scuzaţi, uite-l pe Pandele! Face naveta la Vadu! Suntem prieteni vechi! M-am dus! Călătorie bună!

[2] Aluzie la povestirea omonimă de Ion Creangă.

Plecă în întâmpinarea unui cetăţean înalt, cu pălărie. Se pupară ţocăit şi se traseră la o masă. Erau obişnuiţi ai locului pentru că fata se duse acolo cu tava încărcată.

— Navetiştii au un spirit inconfundabil!

Marsias se rezemase de spătarul scaunului şi asculta un cântec de pasăre... Muzeograful era preocupat de altceva. Se adresă Anei, care, de când apăruse navetistul, tot privise în jur, ocolindu-i ochii:

— Întreabă-mă şi voi răspunde cinstit! se angaja el dovedind că tot timpul nu se gândise decât la aceasta. Ea se complică în multe mişcări inutile ale braţelor şi capului, dar întrebarea porni sfioasă până la urmă:

— Te însori?

— Da.

Psihologul era profund dezamăgit şi-şi exprimă sentimentul printr-un „Oh!" edificator.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Ana.

— Întrebarea este mult prea uşoară pentru frumoasa promisiune ce a făcut Albert. Se întoarse către cel numit: Vrei să-ţi pun şi eu o întrebare?

— Nu! veni decis răspunsul.

Femeia aproape şopti:

— Şi despre tine ştie ceva deosebit, dacă refuzi să te întrebe!

— Cred că da... admise greu muzeograful.

Rock întrerupse molfăitul şi demonstra că operaţiunea nu-i reclama şi energiile reflexive:

— Zică cine ce-o vrea, Marsias! Eu ştiu una: „aceşti oameni reali" trăiesc în sectorul nostru de imaginaţie! Ura şi n-am cuvinte!

VIII. FOTOGRAFIA

Un timp mai ascultară muzică la casetofonul din han care avea o boxă aşezată pe fereastră, Apoi, Rock îl interpelă pe Albert:

— Ai cheile maşinii la îndemână, şefule?

— De ce?

— Ar trebui să laşi caii putere să pască până vă faceţi siesta! Nu ştiu dacă aţi băgat de seamă că s-a făcut de miezul zilei!

Nu realizaseră trecerea timpului prinşi de diversele faze ale disputei şi mai târziu în compania muzicii. Se pregătiră de plecare. Muzeograful plăti, oprindu-l pe Marsias cu o uşoară strângere a antebraţului. Rock rimă:

— Mâncare, conversare, menajare... Infinitive lungi, oameni buni!

— Cel din final nu se prea leagă! obiectă muzeograful.

— Am spus că ai spirit sportiv! îl atenţiona Marsias Deluşor, aparent surprins de neacordul lui Albert.

— Eu nu-mi retrag cuvântul, Marsias! Mai ales, după ce m-am îndopat cu prăjiturile plătite de el, deşi e posibil să-l doară multă vreme amprentele de pe banii pe care i-a dat!

— Ţi-ai schimbat părerea sau ai descoperit vreo fisură în raţionamentul care îmi conferea „Spiritul sportiv”? îl întrebă ironic Albert pe Marsias.

— Am fost incomplet: Ai spirit sportiv, dar numai când câştigi!

— Ceea ce este puţin „la casa omului”! remarcă imediat Rock, muşcând cu poftă dintr-o pară pe care i-o dăduse un moş cu mustăţi.

— Vreau să spun, continuă Marsias, că e minunat să doreşti să câştigi, însă este o datorie morală să fii pregătit şi pentru insucces...

— Adică nu ştie să piardă? vru să clarifice băiatul.

— Nu ştie!

Ana Luca îl apucă de braţul drept pe Deluşor, conducându-l prevenitor spre maşină. El îi simţi părul mătăsos lângă umăr în mângâiere de apă uitată curgând. Rock boscorodi:

— Bondarul încă n-a luat-o din loc!

— Jucăm la Pronoexpres pe numărul maşinii lui?

— De data aceasta câştigăm sigur! O să-mi iau o bicicletă „Pegas”!

— Vreau să te mai întreb ceva! se adresă Ana Luca lui Albert. Viitoarei tale soţii i-a murit soţul?

Marsias îi spuse încet lui Rock:

— Întrebările sunt sfârşitul bucuriilor, dragule!

Îşi ocupară locurile în maşină. Motorul dudui. Dintr-un caiet aflat în cutia maşinii, Albert scoase o fotografie şi o dădu Anei.

— O fotografie, Marsias! anunţă puştiul.

„Ştie să şi piardă!”

Ana Luca privea cu atenţie fotografia. Rock se îţi după umărul ei. Ea i-o dădu. Băiatul o cercetă concentrat.

— Îl laşi şi pe Marsias s-o vadă? După popasul ăsta îmi eşti de-a dreptul simpatic şi, dacă ai asculta de sfatul unui copil, n-ai face greşeala asta. E ca şi cum ţi-ai bate cuie în scaunul acela moale şi comod pe care stai.

„Infernal minor! Parcă eu nu ştiu că este aşa, dar după ce-ţi zice... mai poţi să...?”

— Arată-i-o!

— Vei suporta consecinţele! îl preveni Rock. Vrei s-o vezi, Marsias!

— E o fotografie ciudată. Deci ar putea fi interesantă.

— De unde ştii că este ciudată?

— Fiindcă arată o înmormântare... Sau, mai ştii, greşesc?...

Gura femeii se întredeschise exprimând un singur sentiment... „A câta oară mă întorc să-l privesc? Mi-a înţepenit gâtul!” În oglinda de sus, Albert observa chipul liniştit al psihologului... „Niciodată nu mi-a fost atât de greu să conduc... Şi tot niciodată nu mi-a plăcut mai puţin!... Da! Am făcut rău că i-am dat fotografia să o vadă! Ăsta ar fi în stare să vadă şi...”

— Dă-mi fotografia! spuse răstit către Rock.

Băiatul o înapoie femeii. Aceasta îl urmărea cu un aer stupefiat pe muzeograf.

— Hai că o duceţi numai în menajamente! se răţoi puştiul. Treptat, vă daţi arama pe faţă! Întâi, tovarăşa, apoi proprietarul... Te pomeneşti că formaţi vreo echipă de terorizat autostopiştii!?...

Albert râse cu răutate:

— Dacă eşti precoce, fă descrierea din amintire!

— Tot e mai mult decât nimic! spuse calm Deluşor. Te descurci, Rock?

— Asta-i muncă de profesionist, dar am să încerc! Nu vezi de ce proprietar vitreg avem parte?... În poză este înfăţişat momentul coborârii unui sicriu în, groapă...

— Soţul ei...

— Fotografia este făcută în aşa fel încât cuprinde şi grupul celor apropiaţi decedatului. În mijlocul lor este o femeie frumoasă care plânge...

— Azi toate femeile ţi se par frumoase...

— Aşa-i viaţa azi. Dar să ştii că pe damă o prinde bine de tot doliul la silueta graţioasă şi faţa obosită...

— Albert, prietenul nostru...

— Şomează în lateral cu faţă de lumânare pusă pe colac... E pe jos, nu-i cu maşina, de-asta e îndurerat sau se preface...

— Atitudinea?

— Atenţie la văduvă... dar prevenitor... E abătut, ca şi cum a stat în ploaie, deşi e soare de amiază...

— Altceva?

— Lângă văduvă este un bărbat înalt cu părul alb... în stânga ei se află două femei, una în vârstă...

— Mama ei...

— ... şi una între două vârste care o susţine.

— Sora.

— O colegă! îl corectă cu regret în glas muzeograful.

— Văduva se sprijină de braţul bărbatului cu părul alb?

— Ioc! Stă ca santinela în post!... Ceilalţi sunt în planul doi. Ce te mai interesează?

— Viitoarea soţie... Mi-ai spus numai că este frumoasă şi că plânge. E puţin chiar şi pentru un neprofesionist...

— Sub voalul de pe cap se zăresc bucle de păr negru. Are siluetă de prânz cu frunză de varză pe sare. Ţine buzele strânse, ca să nu o dea pe spectacol, obraji cu pometii reliefaţi, gene lungi, sprâncene lungi...

— Unde priveşte?

— Plânge... Nu priveşte nicăieri...

— Mă interesează direcţia privirilor. „Nicăieri” e prea vag.

— Nu ştiu, Marsias! Am uitat!

„Dracul de puşti! Nu ştie cum să spună mai repede”.

— De ce te străduiesti să minţi?

— Vreau să-l- menajez pe Albert!

— Spune, băiete! îl îndemnă muzeograful cu sentimentul că se supune unei operaţii.

— Tu ai vrut! îi reproşă Rock. Femeia se uită la aparat, Marsias! La un amărât de aparat Smena cu care un nătărău a făcut poza asta!

Albert nu protestă. „În fond, asta ştiam demult!" Ana Luca interveni:

— Nu-i adevărat.. Rock! Nu priveşte aparatul!

Muzeograful avu o tresărire.

— Am bănuit că baţi câmpii, îl informă Deluşor pe băiat. Spune, Ana, unde se uită?

— Cam un metru lateral, spre stânga aparatului.

— La înălţimea lui?

— Puţin în ascensiune faţă de locul unde se afla... dumneaei!

— Cine era acolo, Albert?

— Nimeni.

— Singurătate... Privire în gol...

— A fost pentru ea o lovitură groaznică! spuse înfundat Albert.

— Unde este situat mormântul?

— Paralel cu aleea principală, o sută de metri spre interior, răspunse muzeograful. „De câte ori am făcut drumul asta!"

„De ce s-o fi dus de-atâtea ori pe acolo? Ca atunci când cauţi o explicaţie şi o iei mereu de la capăt!"

După zece minute de tăcere, Marsias Deluşor întrebă brusc:

— Ai fost prieten cu cel mort?

— Cel mai bun prieten! răspunse Albert.

— Iar el a murit într-un accident!

— Da! aprobă maşinal Albert.

IX. FOI RUPTE

— Mi-am amintit! exclamă Rock. Ştiu cu cine seamănă Albert! Îmi părea cunoscut profilul lui... Acolo în fotografie asemănarea este clară. Îl ştii, Marsias, pe profesorul meu de matematică, Olaru! Albert este leit Olaru în momentul când strânge buzele şi mă fixează la sfârşitul ascultării: „Măi, măi, tu ştii bine de şapte, dar habar n-ai de opt! Oare ce notă ţi se cuvine?...”

— Mi-nchipui că nu-l laşi fără răspuns! presupuse muzeograful.

— Îi zic: „Daţi de la dumneavoastră mai mult, tovarăşe profesor, că sunt ateu şi din altă direcţie nu mai pică nimic!” El râde şi înclină capul exact în poziţia lui Albert din fotografie.

Marsias Deluşor pipăia sticla geamului cu degetele mâinii drepte. Cu mişcări încete îşi scoase pălăria. Câteva şuviţe de păr i se lipiseră de frunte umezite de pălărie... „Singurele realităţi de care nu se îndoieşte Olaru sunt cifrele. Dar Albert!?...”

— Schimbă subiectul ăsta cu fotografia, Rock! Prietenul nostru nu-l prea agreează...

— Nu mă incomodează! spuse muzeograful peste umăr.

— Ai aflat răspunsul, Marsias!

— N-am pus nicio întrebare.

— Ba da! Iar Albert ţi-a răspuns! Pe mine nu mă duci! Ştiu eu ce vrei! făcu paradă Rock de intuiţia sa.

— Îl interesează ceva? se întoarse spre el Ana Luca cu o expresie vizibilă de îngrijorare.

— În mod sigur!

— De unde ştii?

— Niciodată nu vorbeşte la întâmplare. Pentru el cuvintele sale sunt ca ochii noştri, iar cuvintele noastre ca peisajele pe care le vedem...

— Interesant! zise uimită Ana Luca. Şi acum ştii ce ar vrea să afle?

— Ştiu *ce*, dar nu ştiu *de ce?*

— Şi nu-l ajuţi?

— Pe Marsias? Nicidecum! mai degrabă pe Albert!

— Pe mine?!...

— E în legătură cu tine...

— Şi ce anume crezi că vrea să afle Marsias în legătură cu mine?

— Amănunte despre accidentul fostului soţ al viitoarei dumitale consoarte!... enunţă sec Rock.

„Bine lucrat!" îl lăudă în gând psihologul pe băiat.

Muzeograful simţea privirea femeii ca pe o rază insuportabilă de lumină. Rezistă.

— Ce vrei să ştii, Marsias?

— Eu? Psihologul simula convingător surprinderea. Aţi apelat cu atâta încredere la serviciile lui Rock, încât să luaţi de bune toate cele ce v-a spus? Bătu în retragere: Nici nu mă gândesc să vorbesc când călătoresc cu o maşină! Mai ales despre accidentele *stranii!...*

— Pentru care motiv consideri accidentul prietenului meu ca fiind „straniu"?

— Faptul că *i-a produs moartea,* opină psihologul.

— Te credeam mai perspicace după performanţele de până acum, spuse cu regret Albert.

— Nu există performanţe mai triste decât cele obţinute din fapte care presupun moartea... În asemenea cazuri, perspicacitatea este o formă de regret.

— Afirmaţia dumitale caracterizează categoria sufletelor frumoase... dar nu rezolvă nimic în favoarea adevărului trecut prin meandrele psihologiei!

— Un verdict ca acesta reclamă argumente temeinice pe care nu cred că le-ai adunat ştergând praful de pe exponatele vreunui muzeu!

Albert atribui duritatea replicii lui Deluşor felului cum înlăturase drepturile meseriei ce profesa acesta prin ceea ce spusese el mai înainte. „Se cuvenea să fiu mai...” Se dovedi de bună credinţă explicând:

— *Accidentul* nu este o *crimă* şi, deci, „tristeţea perspicacităţii” nu-şi află corespondent real. Totodată, ea ar fi zadarnică, pentru că *accidentul este o formă de întâmplare,* iar a delimita o astfel *de întâmplare* nu se poate... altfel n-ar mai fi *întâmplare!* Mda! În cazul unui accident nu se poate exprima decât tristeţea *propriu-zisă!*

— Tovarăşa Ana Luca, trage-l de mâneca scurtă a bluzei pe şefu’ de lângă dumneata, iar eu voi proceda la fel cu Marsias... Să mai vină la limbajul de acasă! Ce-i debandada asta? Vorba mătuşii mele din mediul rural, Anghelina, când vede un film în care un personaj îşi aminteşte ceva: „Asta visează, maică!...” Eu n-am nimic împotrivă să viseze amândoi, dar măcar să vorbească mai rar! Că le zic ca şi cum ar vrea să arate cât mai repede tot ce-au învăţat la viaţa lor! Ei, poveste! Ce, suntem la horă-n sat?...

Intervenţia lui Rock nu schimbă „cadrul”...

— Nu te contrazic, dragă Albert! spuse psihologul.

— E grav, prietene! „se intercală" din nou băiatul.

— De ce? întrebă „loial" Albert.

— Fiindcă în mod sigur te va contrazice! Acum pregăteşte terenul. Te previn că ţi-ai dat foc la valiză!

Marsias se miră cu un zâmbet fugar:

— Mă trădezi, Rock?

— În niciun caz! Pe tine, oricum, nu te preocupă aspectul ăsta iar eu îmi pun o pilă pe la muzeu...

— Chiar pregăteşti terenul? întrebă Albert.

Marsias se mişcă încet, prevenitor, ca să-şi aprindă o ţigară. Când termină, răspunse destins:

— Ceea ce ai spus este exact şi foarte logic, iar siguranţa cu care ai vorbit mă determină să acord încredere profunzimii judecăţii exprimate...

— Înseamnă că nu ai nicio obiecţie?...

— Una foarte mică, infimă, cred că e prea mult să o numim „obiecţie"!

— Eu nu cred! Chiar dacă n-o fi „obiecţie", creşte din ea însăşi! îşi dădu cu părerea Rock.

— Să auzim!

Marşul îşi reprimă zâmbetul buclucaş comandat de vreun centru nervos care coordona şi simpatia pentru băiat. „Trebuie să-mi las mustaţă! M-ar maturiza, zâmbetele melc ar deveni ilegale şi m-aş însura..."

— Reflecţia dumitale, Albert, a fost o urmare a întâmplării tragice a prietenului dumitale... fiindcă mă îndoiesc că până atunci ţi-ai pus o asemenea problemă...

— Nu mi-am pus. Dar nu înseamnă că mi-am pus-o greşit!

— Desigur, desigur... Ar fi o eroare prea mare să-i acorzi putere de generalizare!

— N-am susţinut asta!

— Dacă nu are această valabilitate, însă, nu se mai aplică nici cazului fostului soţ al viitoarei dumitale soţii!

Albert protestă:

— Spuneai, totuşi, că reflecţia mea a fost o consecinţă a întâmplării prietenului meu...

— Neconfirmată! O reflecţie de asemenea factură se impune să aibă o bază constituită din numeroase cazuri. Pornind de la unul, oricât de bine-cunoscut, eroarea e iminentă, deci reflecţia este inaplicabilă chiar cazului care a generat-o prin ceea ce ar fi adevărul propriu-zis sau „mediu" sau ce ar mai fi şi habar nu ai din acelaşi caz.

Albert izbucni exasperat:

— Dumneata doar te gândeşti, pe când eu şi conduc, dar tot voi spune că pentru categoria de „accidente" este valabil ce am spus.

Psihologul enunţă oarecum impersonal:

— Este valabil până la accident, până când te implică în vreun fel, dar după aceea, această valabilitate dispare pentru că este prea puţin pentru oricine să se consoleze cu *tristeţea propriu-zisă.*

— Uneori nu există nimic mai mult... murmură Albert.

— Te înşeli! Când nu există, sau aparent nu există, e mult mai grav: atunci se inventează o anume durere, mult mai intensă. O pierdere presupune durere, dar când pierderea e nemotivată convingător, durerea e un trăsnet căruia îi lipseşte invenţia simplă dar genială care îl anulează: paratrăsnetul.

Albert clătină din cap:

— Văd eu, Marsias, că reclami dreptul la „tristeţea perspicacităţii"...

— Oricând se poate învăţa ceva din destinul unui om. Destinele seamănă cu cărţile...

— Şi dacă foile sunt rupte?...

— Întrucât n-au fost dintotdeauna rupte... rămâne memoria!

— Infidelă, incompletă, subiectivă... enumeră Albert cu regret. Dacă inima ar bătea cu consecvenţa acţiunii memoriei, oamenii n-ar exista.

— Aceasta fiindcă existenţa este în mai mare măsură cauză a memoriei decât efect. În cazul de care ai spus, am numi altfel inima sau poate altele ar fi ritmul şi coordonatele ei.

Rock oftă adânc. Urmărise cu mare atenţie schimbul de replici. Ana Luca îşi mototolea şcolăreşte o şuviţă de păr auriu. Maşina se opri. Rock îi spuse lui Marsias:

— Aici a avut loc un accident. Cineva a murit...

Tăcu, pentru că ochii lui Albert ardeau ca doi cărbuni aprinşi pe care-i aruncase peste făptura băiatului.

X. „A GHICI", „A ŞTI"...

Coborâră din maşină. Un gărduţ de fier de vreo jumătate de metru înconjura mormântul străjuit de o piatră albă. Înnegurat la chip, Albert se opri lângă el. Tăcură câteva minute. Apoi el scoase un oftat şi spuse încet:

— Octavian Bantu, prietenul meu cel mai bun...

— Cum s-a întâmplat? întrebă şoptit Ana Luca.

— A adormit la volan.

— Îngrozitor! murmură ea.

— Da, îngrozitor! Strânse buzele, apoi continuă făcând un efort: Ar fi putut fi la fel şi pentru mine...

Ea avu o mişcare a mâinii la obraz, de spaimă:

— Cum?

— Trebuia să plecăm împreună.

— Sau... totul s-ar fi terminat cu bine. Poate că, stând de vorbă, n-ar fi adormit, presupuse Rock.

— Nu este bine aşa, Rock! Fără intenţie, creezi complexe de vinovăţie unui om care se va fi gândit la aşa ceva...

Muzeograful se întoarse către Marsias. Silueta firavă a psihologului afişa o naturaleţe lipsită de echivoc.

— Crezi că mi-am făcut astfel de complexe de vinovăţie?

— Conştiinţa unui om ca dumneata îşi poate permite.

— De ce „a unui om ca mine”?

Deluşor zâmbi şi, când socoti că arcul nervilor era întins, slobozi, săgeata cu blândeţea celui condamnat să-şi atingă ţinta:

— Ai fost singurul în situaţia de a pleca la drum cu prietenul dumitale – şi nu ai plecat – iar acum eşti cel care urmează a se căsători cu soţia decedatului.

Trăsăturile feţei muzeografului se adunaseră, încărcate de primejdii. Ca prin zăbrelele unei colivii i se zărea chinul frământării interioare. Întrebă duşmănos, cu o zvâcnire a capului, reflex de neîmblânzire şi neîmpăcare:

— E o insinuare?

Psihologul scoase o ţigară. Nu se grăbi să o aprindă, o înmuie în palme, mai apoi, clătinând din cap, zise:

— E o întrebare şi mă gândeam că îţi va face plăcere să ţi-o pun. Nici acum nu mi se pare că am greşit.

— Ai păreri bizare despre plăcerile oamenilor, mai ales că dumneata eşti psiholog! Şi năduful din glasul lui Albert trăda îndârjirea dar şi satisfacţia de a fi găsit o formulă de politeţe jignitoare. Cu atât mai contrastantă veni şoapta lui Marsias, învelită în fum mătăsos:

— Altfel nu ai fi oprit aici!

Făptura lui rămânea impenetrabilă, doar zâmbetul şi glasul găseau uimitoare expresivitate. Ana Luca părea speriată. Rock nu-şi făcea griji.

— Ia uite cin’ se-ndreaptă-ncoa?... Un om pe care nu-l mai doare capul! La el, de fapt, durerea a fost mai mult o probă de control că mai are pe umori piesa în cauză. Să nu-mi mai ziceţi mie Rock dacă ăsta nu-i neam de-aproape cu vestitul Şoferilă, cârcotaş de rable hârbuite şi-n parbriz, în roatele cărora îşi fac cuibul păsările care vin amărâte din ţările calde, văr cu Navetilă, frate cu Navetescu...

Rotofeiul cu părul vâlvoi veni lângă ei.

— L-aţi cunoscut?

Albert încuviinţă.

— Un om tare cumsecade... spuse consolator grăsanul. Noi... cu naveta îi cunoaştem pe toţi. Se cutremură: Era să păţesc şi eu ca el!

„Banala consolare!"

Îşi luă rămas bun şi se grăbi să plece, neînţelegând prea bine atmosfera noilor sale cunoştinţe. Înainte de a porni, Albert vorbi:

— Da, Marsias! Mi-am spus şi eu asta: că nu s-ar fi întâmplat dacă aş fi fost cu el. Dar mi-am spus şi că s-ar fi putut întâmpla!

— Erai generos cu dumneata!

— Generos?... Gândindu-mă că aş fi putut muri?..?

— Depinde!

— De ce?

— „De ce n-ai fost cu el?" şi „dacă ai fi fost"..?

— Să fie atât de important?

Marsias fuma gânditor. „Niciodată nu mi-am dorit atât de mult o înghiţitură de coniac"... Cuvintele sale veniră răscolitoare prin ceea ce însemnau, altfel alcătuiau un enunţ deloc nuanţat:

— Nu fiindcă oamenii „ghicesc" ce „ştiu" sau „ştiu" ce „ghicesc" dar... chiar nu s-a întrebat nimeni dacă nu ai avut vreun amestec în accidentul lui Octavian, prietenul dumitale?...

Muzeograful se stăpâni greu. Spuse privindu-l pe Marsias:

— A existat şi o anchetă, dar eşti primul... psiholog care îndrăzneşte să spună asta!

Marsias îi înţelese prea bine ezitarea scrâşnită. Ana Luca puse mâna pe umărul lui Albert. Buzele sale schiţară un „te rog" implorator. „E-eeee, să te văd, Marsias, cum faci pace cu ăştia!"

— Totuşi... sunt al doilea! spuse cu regret psihologul.

Mai puternic decât toate rămânea imboldul de a afla. De-aceea nu plecă Albert:

— Care e primul?

— Dumneata!

O schimbare totală se petrecu în înfăţişarea muzeografului. Îndârjirea sa întunecată se topi ca prin farmec şi puţin timp privirile îi rătăciră departe, pe linia orizontului. Aprinse şi el o ţigară având alura unui om sleit de puteri. Cuta de pe frunte i se adâncise...

— Ca psiholog, Marsias, practici un domeniu al sugestiei de-a dreptul inadmisibil... înfiorător...

— Ca om, Albert, deformezi totul prin suferinţă... inclusiv felul cum practic eu domeniul sugestiei.

— Sunt sănătos tun!

— Suferinţa dumitale se cheamă „lipsă de certitudine”.

— O poţi trata? Te-aş angaja pentru un consult...

Ironia nu era fardată cu niciun fel de zorzoane.

— Unele medicamente sunt foarte amare!

— Eu hotărăsc dacă le voi lua, vru Albert să puncteze în echilibrul instabil al replicii.

— Bine-ai zis: dumneata hotărăşti!

— Crezi totuşi că le voi lua?

— Reţeta ţi-o vei scrie singur!

— Atunci dumneata, Marsias...

— Eu nu scriu reţete!

— Ai un motiv serios să spui asta?

— Evident: faptul că nu semnez indescifrabil!

XI. O SINGURĂ ÎNTREBARE

Rock îi descria înflăcărat lui Marsias spectacolul admirabil al amiezii, văzut de pe o pantă de deal, apoi din marginea unei păduri presărată cu lumini cernute printre crengi. Când făcu o pauză să-şi tragă sufletul şi, cum argumentă el, „să-şi încarce acumulatorii”, îl auzi pe Albert spunând:

— Mda!... A trebuit să răspund la unele întrebări... Am răspuns. Dar n-a ajutat la nimic... Nimănui! Ceea ce ştiu eu n-a fost de niciun folos.

— Ţinând seama, Albert, de definiţia limbajului care într-o anume parte a sa pune mare preţ pe o... hai să-i zicem, *convenţie a gândirii,* îmi îngădui să cred că, pe lângă *unele* întrebări la care ai răspuns, au fost şi *altele* despre a căror soartă nu ne-ai spus nimic...

— „Altele”?...

Marsias explică binevoitor:

— Acelea pe care chiar tu ţi le-ai pus.

— Răspunsurile n-au fost prea grozave, recunoscu Albert.

— Un răspuns se dă şi în funcţie de felul cum este pusă întrebarea.

— Parol! se alătură voios Rock. Exemplifică: „Nu-i aşa, Ionele, că pământul e rotund?”, „Daaaa...”.

S-ar fi crezut că Marsias vorbi în continuare pentru Rock:

— Când întrebarea este de o mare gravitate şi, „Da” e greu de spus, presupunând că ea ar cuprinde răspunsul.

Albert zise nemulţumit:

— Adică vrei să zici că...

De data aceasta, replica psihologului sosi promptă, ca un răspuns demult pregătit.

— Eu nu ştiu nimic!... Circumstanţele îmi sunt necunoscute, aşa că, ceea ce zici că vreau eu să spun – dumneata zici, de fapt, sau ai vrea să ţi se spună!

— Şi... dacă ai şti?...

— Cine ştie?!... Niciodată nu este tocmai plăcut în asemenea cazuri.

Rock găsi iarăşi o intrare în cadrul discuţiei:

— Oricum, ar fi o şansă! După câte îl cunosc pe Marsias, bătrâne, te îndrum să apeşi pe acceleraţie şi să te faci că plouă... altfel s-ar putea să nu mai dormi fără vise urâte la căldurică lângă viitoarea dumitale consoartă... Şi vă mai previn că pentru sportul ce plănuiţi, nu vă va mai ajunge timpul...

Albert se decise:

— Pune întrebările, Marsias!

— Nu m-am gândit nicio clipă să-ţi pun întrebări... Cel mult una singură, dar mult mai târziu... Dar... de ce vrei să te întreb?

— Pentru tristeţea perspicacităţii tale.

— Accept! Dar cu rezerva calificării acestei acţiuni drept „consult”... Mai specific că nu mă simt cu nimic obligat faţă de dumneata.

— De ce-mi spui asta?

— Fiindcă s-ar putea să ne intereseze lucruri *diferite.*

— Bine că am căzut de acord. Acum, întreabă-mă! îl îndemnă iarăşi Albert cu încăpăţânare. Fără să mă întrebi nu poţi afla nimic.

— Ba da. Recapitulează ultima zi a prietenului dumitale, în măsura în care îţi este cunoscută!

— Te mulţumeşti cu o mărturie?

— După felul cum este făcută o mărturie constituie un examen complex de capacitate. Şi apoi, implicaţiile unei mărturii pot fi multiple.

„Şi acum, dragă Albert, joacă-te cu ghemul de întrebări *pe care le ştii* ca un motănel nevinovat!"

— Nu-mi ceri un lucru uşor şi nici simplu... pe de altă parte, nici imposibil nu este. Se concentră şi povesti: în ziua aceea am plecat din oraş de dimineaţă şi m-am întors seara. Am fost la una din filialele muzeului nostru pentru transferarea unor lucrări. La muzeu avea să aibă loc deschiderea uneia din expoziţiile de pictură, dar din păcate nu am putut participa. Octavian s-a ocupat de vernisaj. Pregătisem împreună acţiunea, dar împrejurările... În seara dinainte stătusem mult de vorbă. Era bine dispus, foarte bine dispus, am băut şampanie cu el şi cu... Vera. Încheiasem lucrarea pe care urma să o prezentăm la Iaşi, eram mulţumiţi... Am discutat despre programul zilei următoare. Faptul că eu trebuia să plec din oraş intervenise pe neaşteptate... El urma să dea lucrarea secretarei ca să o bată la maşină, să se ocupe de vernisaj, unde nu era deloc simplu să fii organizator, mă rog, deschidere, alocuţiuni, oficialităţi, invitaţi, public... La şapte seara am fi verificat lucrarea şi ne-am fi pregătit de plecare...

— Acesta *trebuia* să fie programul, dar nu ne-ai spus care *a fost!* zise Marsias Deluşor în aşa fel încât să evite întrebarea.

— În parte, acesta... Eu am întârziat. Am venit abia pe la 20:30 la muzeu. L-am găsit pe Octavian, era nervos şi am bănuit că nu mersese ceva bine la vernisaj. El m-a asigurat că totul decursese excelent. Am hotărât să plecăm pe la miezul nopţii şi, rulând normal, să ajungem în zori la laşi. În cele două ore care ne-ar fi rămas la dispoziţie, am fi intrat într-o formă fizică bună, am fi mers la hotel, bărbierit, masă, o jumătate de oră de linişte... chestii la care el ţinea, fără a fi meticulos sau pedant. Ne-am despărţit pe la 21 şi un sfert... Mi-a dat telefon pe la 23:30, dar între timp mă hotărâsem irevocabil să nu mai fac deplasarea la laşi...

— O hotărâre pripită...

— Zi-i cum vrei! răspunse scurt Albert.

— De ce? întrebă Ana Luca.

Psihologul se adresă femeii:

— Asta nu contează, Ana! Absolut deloc! *Pentru noi*, Albert poate invoca orice... Dacă îşi permite să spună aceasta *ca pe un fapt oarecare,* înseamnă că realitatea motivului *nu a fost de niciun folos* nici celor care l-au întrebat şi nici lui. Dar să avem răbdare. N-a terminat tot ce avea de spus...

— Octavian a ajuns acasă pe la 22 şi 10, a mâncat. A stat de vorbă cu Vera, mi-a telefonat la 23:30...

— Când colo, aveai alte gânduri!

— Da... Nu s-a prea bucurat dar a înţeles că *n-avea rost să insiste,* nu mi-ar fi schimbat hotărârea. A plecat pe la miezul nopţii... pentru totdeauna!

Rock ascultase cuminte, grav, relatarea lui Albert. „De ce n-a plecat şi Albert?... Oare?...” Tresări, nerăbdător:

— Gata, Marsias! Nu iei atitudine?

— Da, asta e tot! Ce întrebare voiai să-mi pui? Singura întrebare! îl făcu atent Albert pe psiholog.

— Întreabă-l de ce n-a plecat cu Octavian, îl sfătui Rock. Acolo se ascunde tot misterul!.

Ana Luca era de aceeaşi părere. Pe obraji avea o paloare tristă. Marsias Deluşor reflecta: „Sunt oameni fericiţi care-i confundă pe orbi cu surzii, pe surzi cu muţii, pe muţi cu orbii!” Întrebă:

— Dacă „asta e tot!”, DE CE ŢI-AU FOST PUSE ÎNTREBĂRI?... Fiindcă, numai pentru atât, NICI TU NU ŢI-AI PUNE ÎNTREBĂRI!

Muzeograful Albert Lucescu avu pentru prima dată o senzaţie de teamă când zise repede, cumva furişat:

— În organismul lui Octavian S-AU GĂSIT URME DE SOMNIFER.

XII. „A FI ÎN TIHNĂ...”

— Aha! se dumiri Rock. Se pare că a fost o persoană care a depus muncă voluntară în toată afacerea!... Ei, Marsias, iată cum oamenii seamănă cu puşculiţele! Dar fiindcă l-am îndrăgit pe Albert, de când îl părpăleşti pe banii lui de prăjituri şi benzină, citeşte-l aşa cum a fost, este şi va fi, ca să-şi amintească de-a lungul kilometrilor pe care-i va mai trăi de proverbul latin: *Fortuna caeca est*.[3]

— Trebuie să o ascult şi pe Vera!

— Nu te mai mulţumeşti cu o mărturie şi cu nuanţele multiple pe care le poate descoperi imaginaţia dumitale? trecu în ofensivă Albert.

— Neînţelegerea vine de la faptul că fiecare dintre noi „vede” altfel *o mărturie.*

— Ai numit-o „probă de capacitate”!

— Dar ai considerat că admite fantezii! Da, da, *imaginaţia* mea nu te poate concura în inexactităţi. Vezi cât sunt de subtil? Am spus *inexactităţi.* De fapt sunt *neadevăruri!*

— Vrei să spui că...?

[3] (lat.) norocul este orb – Cicero, „De amicitia”, XV, 54

— *Ai minţit,* Albert! Şi îţi pare mai rău că ai minţit decât că am observat eu. Pentru că în spatele unei minciuni se află în mod necesar un adevăr, iar regretul cel mai mare apare când *se minte* fără a fi cunoscut acel adevăr ascuns.

— Nu cumva trăieşti cu impresia că dintr-o expunere succintă ai înţeles mai multe decât cei care au cercetat cazul? Ori crezi că şi pe ei i-am minţit? Aşa însă ai fi privilegiat din moment ce ai înţeles aceasta!

Albert acceptase felul de a dialoga al psihologului, care recunoştea măiestria manevrei, dar nu îndreptăţea exteriorizarea ilogică, necontrolată. Ana Luca şi Rock erau captivaţi de înfruntarea celor doi. Marsias sesiză integrarea muzeografului într-un sistem de replici complexe. Dincolo de morfolitul buzelor, mijitul ochilor sau gestica oarecare. „Albert este *redutabil* după ce depăşeşte *surpriza."*

— Deşi te străduieşti lăudabil să-mi denaturezi *modul de a înţelege,* nu ai ajuns în faza rectificărilor, pentru că, iată, nu cred; *sunt convins* că ai spus *adevărul* celor care te-au întrebat *ce te-au întrebat!*

Albert se rătăci pe cărări neumblate, în căutarea unui răspuns de efect. Găsi o mai veche idee: cândva, într-un muzeu, încercase în imaginaţie un transfer de arme, între statuia uriaşă a unui cavaler călare şi fotografia unui luptător cu un pistol în mână. Trecuse sabia care împungea cerul albastru în mâna luptătorului, iar pistolul în mănuşa de fier a cavalerului... Îl auzi pe Marsias Deluşor zicând aproape amuzat:

— *Adevărul* şi *neadevărul* sunt egale calitativ şi contribuie nediferenţiat la răspunsurile pe care *ţi le-ai dat ţie.* Şi fiindcă ţi se par fără importanţă, ai spus, *întâmplător,* adevărul *neglijent* sau neadevărul *aproximativ.*

Muzeograful întrebă rar ca şi cum vorbele sale ar fi trecut printr-o sită prea deasă:

— Nu se poate să găseşti răspunsuri mai bune la o chestiune unde *eu cunosc toate datele.*

— Nu susţin că aş găsi răspunsuri infailibile! Marsias părea sincer îngrijorat de-o asemenea perspectivă. De ce însă răspunsurile dumitale nu ar deveni ale mele şi ar fi mai bune decât în faţa iniţială dacă te-aş păzi de *unele* inexactităţi?...

— M-aş fi aşteptat s-o faci înainte de a o numi.

— O pot face numai lângă cineva care ar cunoaşte o serie din aceste amănunte. Faptul că eşti de acord atât de senin cu ideea că *ai fost inexact* mă face să mă gândesc *nu atât la gravitatea inexactităţilor cât la consecinţa lor,* pentru că dumneata, Albert, ai acceptat *o gravitate neînţeleasă,* în care inexactităţile sunt echivalente cu adevărul celor întâmplate dar inexplicabile...

Albert constată:

— Dumneata eşti un demn urmaş al lui Don Quijote, chiar dacă altele îţi sunt morile de vânt... Nu-mi surâde perspectiva de a vedea cum îţi desfăşori un atac. Desigur, desigur, lumea artei implică şi sublimul dintr-un fapt de compătimit...

— Aşezi lumea în rafturi, Albert, când nici aceea de acolo nu încape şi iată-te apelând la ea. Cărţile nu-s o expoziţie de cuvinte. Fiindcă mi-ai făcut cinstea de a mă asemăna cu un mare personaj, deşi nu ai numit faptul că aş ataca *moara ta,* fără să am aceeaşi îndrăzneală, te-aş trimite la un pasaj din Shakespeare...

— „A fi sau a nu fi..." Necazuri de prinţ, Marsias!

— Tot „a fi", dar într-o zonă mai concretă, ca să se definească. Ai rămâne dator lui Macbeth!

— Ce-mi „transmite"?

— „Nu-i totu-a fi ce eşti / A fi în tihnă-i totul".

— De ce mi s-ar potrivi?

— Fiindcă dumneata... *nu eşti în tihnă,* Albert!

„Eu îl compar cu Don Quijote iar el mă compătimeşte!" Psihologul numise nucleul situaţiei. „Ce va spune?" se întrebă Ana Luca. „De astă dată, Albert, copile, ai înghiţit momeala! Fii cu ochii în patru! O să te opereze un orb!" gândi Rock. Muzeograful trecu mâna prin păr, gânditor. Privirea i se ascuţi a răutate:

— Te angajez, Marsias! Adăugă: Şi te plătesc, dacă vrei!

Ana Luca abia mai respira: „Îl jigneşte. Este exasperat." Rock nu-şi stăpâni o exclamaţie de indignare. Psihologul îşi potrivea pălăria. „Uite un om gata să asculte, dar care *vrea să plătească!"* Albert reluă cu îndârjire rece.

— Ei bine, sunt gata să te ascult!

— Ştiu! i se spune calm. Ştiu demult că aşteptai un prilej să mi-o spui. Dar... ar fi de stabilit amănunte!

— Preţul consultului?

Întrebarea era sfidătoare.

— Îl voi hotărî la sfârşit! îl întâmpină liniştit Marsias. Asta numai fiindcă *vrei să plăteşti!* îl preveni. Felul rum rosti cuvintele îi dădu fiori Anei, „Treaba asta cu preţul *o să-l coste* pe Albert" gândi.

— Ce mai ai în vedere?

— Întrucât mă angajezi, trebuie să înţeleg că este cazul să te *menajez?*

— Nu! respinse Albert.

— Nu te voi menaja!

Intraseră în oraş. În curând ajunseră în centru. Rock îi spuse lui Albert să oprească. Cu o provocatoare voioşie acesta îl întrebă pe Marsias:

— Când vei fi gata să vorbeşti, Marsias?

— Peste câteva zile.

— Prezintă vreo importanţă dacă mă căsătoresc între timp?

— Oricum, eu nu eliberez adeverinţe...

— De fapt, voiam să-mi fii martor!

— În calitatea mea de angajat, o consider ca pe o obligaţie de onoare.

— Atunci, peste cinci zile!

— În ordine!

Coborâră. Albert plecă imediat, după un gest de rămas bun. Ana Luca încercă o înseninare a despărţirii:

— Sper să nu scoţi un criminal din Albert, Marsias!

Psihologul avea o stare sufletească nedesluşită, pentru că răspunse mohorât:

— Dragostea unei anume persoane nu îl absolvă de *sentimentele anterioare...*

Ea roşi fără ca acum să-şi mai aranjeze strategic părul sau să-şi ferească privirile de ale lui Rock.

— Aş vrea să te întreb ceva...

— Poftim!

— Eşti un om bun, Marsias?

Rock îşi simţi gura uscată. Mâna lui Marsias se crispase pe umărul său. „N-aş fi întrebat aşa ceva!" îşi spuse copilul. Psihologul răspunse scurt:

— Sunt orb!

Rock interveni:

— Şi acum să intrăm în meciul vieţii pietone, Marsias! Hai s-o luăm prin piaţă, să facem cumpărături! Ar fi grozav să găsim nişte peşte că are fosfor şi ne ajută să gândim. Una peste alta trebuie să gătim ceva, altfel ne paşte inaniţia...

XIII. O METAFORĂ

— Muzeul este o clădire *compactă* ca o insulă înconjurată de verdeaţă. Alei de bitum, semne ale civilizaţiei biruitoare, fac fel de fel de acolade pe lângă copaci în vârstă şi cam... exotici, cu frunze prea late şi prea lungi şi cam roşietice ca să ştiu ce sunt. Pot să zic, Marsias, că în astfel de locuri îndrăgostiţii se pupă în toate filmele din lume când nu există o atracţie de genul acestui muzeu în preajmă, cunoscut fiind că arta a fost, constant, *un procedeu* de suferinţă pentru dragoste...

— Asta este o teorie nouă, dragă Rock, şi te rog să mi-o explici şi mie!

Mergeau pe alei de câteva minute. Băiatul se înflăcără.

— În fond...

— Bănuiesc că acum vei spune un adevăr uluitor!

— În fond, arta este priceperea de a face din ţânţar armăsar. Dintr-o Julietă cumsecade cu *un necaz* în dragoste, să faci *un monument de Julietă...*

— Şi să te cheme Shakespeare... Totuşi, eu credeam că „priceperea" de a face din ţânţar armăsar este mai mult o zicală, decât un sinonim al artei. Şi ce se-ntâmplă în cazurile când opera „este inspirată din realitate"? Cum mai faci din ţânţarul *care zboară* un armăsar *care aleargă*?

— Eh! Sunt dificultăţi minime, Marsias. La opera inspirată din realitate poţi renunţa la jumătate din lectură, închipuind-o. Uite, eu cu Torry obişnuim, spre a nu ne impacienta, la anumite filme, să închidem televizorul, căutând soluţii pentru ca eroul preferat să nu moară, să nu sufere... Şi găsim totdeauna! Totul se petrece *pozitiv,* deşi uneori ne dăm bine seama că aşa cum l-am scos din încurcătură pe omul nostru nu corespunde cu modul cum gândise el până acolo unde *l-am preluat* noi. Dorinţa noastră de a face bine este atât de mare, încât *nu mai deosebeşte* personajul de celelalte şi sfârşeşte prin a nu ne mai place nici nouă.

— Deci, înţeleg că, după ce travestiţi un ţânţar în armăsar, străduindu-vă să credeţi că e armăsar sadea, admiteţi evidenţa.

— Eşti cam dur. Vreau să zic că există posibilitatea ca arta, deformând, să impresioneze grozav, dar că noi, eu şi Torry, încă nu am deprins aceste mijloace.

— Ba eu aş zice, jupâne Rock, altfel: că arta *există* în formele ei constituite, fie şi minore, dar că tu şi fratele tău o *deformaţi!*

— De ce-am face-o? se miră nevinovat Rock.

— Ca să nu vă *impacientaţi*! Ca să nu *suferiţi*! Refuzând să recunoaşteţi anumite manifestări omeneşti în împrejurări care le reclamă, negaţi posibilitatea de a înţelege valabilitatea complexă a acestor manifestări, plictisindu-vă, de fapt, de voi...

— Aveam de gând să protestez, dar aş rămâne în haltă, aşa că renunţ, mai ales că şi noi am ajuns în preajma unor asemenea idei, dar tot mă întreb de ce eşti atât de hotărât când discutăm?

Un zâmbet blând luminează trăsăturile orbului.

— Fiindcă te iau în serios, dragă Rock!

— Mulţumesc, Marsias! Să ştii că... şi eu te iau în serios!

— Atunci, e-n ordine! După această plimbare admirabilă să ne îndreptăm spre muzeu.

Urcară treptele şi Rock împinse cu efort o uşă înaltă. Intrară. Băiatul relată bombănit:

— Nu prea se face economie de spaţiu pe aici, mă rog, suntem într-un hol cât toate zilele, în mod sigur fac şedinţe festive aici, îi laudă pe unii, îi *ciupeşte* pe alţii... Nu se vede nici ţipenie. Or fi luat pauză, că e 11:00, şi acum mănâncă harnici. Este adevărat că nici nu se înghesuie vizitatorii... e loc select şi prin apropiere nu se servesc nici răcoritoare, fie şi după ora 10:00... Altceva ar fi dacă lângă muzeu ar fi amplasat şi un *bufeţel.* Arta ar face paşi mari spre public, spre sufletele complicate ale celor însetaţi şi înfometaţi. Pentru o sugestie ca asta aş merita premiul Nobel privind proliferarea culturii în progresie geometrică... Şi se mai zice că *strada* intră în artă! Aşa-i! Dar arta de ce nu iese în stradă?... Stai că-i bine! A apărut un cetăţean scos din cutie, aşa de respectabil că-mi vine să zic imediat că trebuie să fie şeful acestui loc. Dacă nu este, îl numesc eu!

Omul descris se apropie de ei.

— Bună ziua! Vreţi să vizitaţi muzeul?

— În condiţii oarecum speciale... Nu ne-ar fi de niciun folos să defilăm prin faţa lucrărilor expuse. Am dori să ni se dea explicaţii cât mai complete, îi spuse Rock.

— Nu se obişnuieşte...

— Dumnealui nu vede... iar eu îi transmit un meci de fotbal duminica, când mergem la stadion, dar aci *culorile* sunt mai complicate.

Directorul rămase câteva secunde cu gura întredeschisă. Murmură un „Aha!” şi dispăru după ce îi rugă să aştepte puţin.

— E un om cumsecade, căruia i-a venit o idee, constată Rock.

Directorul străbătu două coridoare întortocheate şi intră într-un birou. O femeie lucra la o masă. Ridicând privirea în hârtii ea îl văzu intrigat:

— Ce s-a întâmplat, tovarăşe director?

— Albert n-a venit?

— Încă nu. Dar...

— Am să te rog pe dumneata, Vera, să conduci doi vizitatori prin muzeu, un bărbat şi un copil... Vor să li se dea explicaţii.

Femeia nu-şi exprimă mirarea prin cuvinte. Bănuia că la mijloc este un anume fapt, pentru că procedura aparte de vizitare şi înfăţişarea directorului concurau în a da această impresie. Aranjă hârtiile pe birou, luă din cuier un jerseu pe care şi-l puse pe umeri şi se îndreptă spre uşă.

— Vera!

— Da, tovarăşe director!

— Bărbatul este... orb!

Ea se sprijini de uşă. Se încruntă. Apoi zise „Da" ca o exclamaţie. Când se apropie de cei doi îl auzi pe Rock:

— Ideea bravului director este feminină, dragă Marsias, poartă un jerseu albastru şi emit bănuiala că e cam frig prin sălile astea, ca şi cum artei îi stă bine la răcoare, s-or fi gândind ăştia să nu se altereze... Este *bine argumentată* fizic, chip blând, „pe umeri pletele-i curg râu", ne priveşte cu ochii mătuşii Matilda când bag eu lingura în borcanul cu dulceaţă, şi printre altele memoria mea vizuală recunoaşte în tovarăşa pe cineva pentru care se poate face o pasiune *de lungă durată.* Are mers elegant, ţinută graţioasă, am prilejul din nou, în decurs de câteva zile, să regret că posed o vârstă atât de fragedă...

— Să mergem! le spuse Vera.

„Amabilă, voce plăcută, o femeie agreabilă..."

Cât se poate de natural trecuse în stânga lui Marsias, îl apucă de braţ şi astfel se apropie de prima încăpere... Descria întâi interioarele, stabilind premisele orientării în spaţiu prin date privind dimensiunile, apoi vorbea despre lucrările expuse cu o

ştiinţă a detaliului, dar şi a surprinderii ideii care deveneau în sine un spectacol. Dovedea convingătoare cunoştinţe de estet şi o sensibilitate artistică remarcabilă. Uneori părea a uita de sine şi era confuză, trăind ceea ce vedea. Sesiza şi revenea la postura de ghid, indicând locul, poziţia unei lucrări, relatând despre autorii lor unele circumstanţe, dar nu „curiozităţi”... O oră şi jumătate dură această situaţie, timp de încântare pentru Marsias şi Rock. Băiatul o privea cu mare admiraţie pe femeie, după ce, de câteva ori închisese ochii. Realizând că îşi poate închipui bine cele descrise. „Poate este un prilej şi pentru ea de a fi *altfel”* se gândi psihologul la unul din acele momente abia sesizabile de ezitare. Ajunseră iarăşi în hol...

— Nu ştiu ce cuvinte pot exprima mulţumirea noastră...

— Spuneţi-mi *Vera!*

— A fost o călătorie minunată în lumea culorii, iar dumneata, Vera, ne-ai făcut să o simţim ca pe o mare aventură spirituală...

„Bine, bine, sunt de acord, dar de ce le-o fi aducând maestrul din penel? Să nu fiu Rock dacă nu o văd pe Vera într-o colivie a Deluşorului... îi face anestezia, că doar n-a venit ca să plece!”

— Este una dintre cele mai izbutite şi reprezentative expoziţii de artă contemporană din ţară, spuse Vera.

„Şi în cap îşi spune: Păcat că bietul orb nu poate să vadă toate acestea! *Ai să vezi* tu pe dracu’, Vera! îşi continuă Rock incursiunile piratereşti în gând.

Directorul arbora un aer satisfăcut, dar i se ghicea uşor curiozitatea:

— V-a plăcut? întrebă amabil.

Marsias Deluşor ezită să răspundă. Vera îl privi mirată.

— Da, da... a fost admirabil. Totuşi...

— Aveţi vreo nemulţumire?

— Nu aş numi astfel ceea ce am... răspunse ambiguu psihologul. Pur şi simplu aş vrea să vă solicit pe dumneavoastră să ne descrieţi o lucrare...

— Nu a făcut aceasta Vera?

— „Haida-de! Nu-l *văd* eu pe directorul ăsta scrobit din cap până în picioare explicând mai cu har decât tovarăşa! De data asta, prietene Marsias, întinzi coarda!" reflectă Rock.

— Ba a realizat acest lucru cu virtuozitate dar, deşi nu exclud posibilitatea de-a mă înşela, mi se pare că a neglijat o lucrare, sau n-a băgat-o în seamă...

Directorul uită de politeţe şi dădu o probă de lipsă de tact:

— Şi ai văzut-o dumneata?

Tonul lui scuza întrebarea. Uimirea avea aripi de pescăruş sau alt învingător al văzduhului.

„Mie mi s-a părut că a vorbit şi despre crăpăturile care vor apărea vreodată în pereţii clădirii. Ce-o mai fi vrând Marsias? Vera i-a făcut un *inventar* ireproşabil..." îşi numi nedumerirea Rock.

— Aş fi putut-o vedea! îl îndreptă Marsias pe director. Uitaseră de Vera, preocupaţi de subiect. Ea era acolo şi nu-şi putea dezlipi privirea de pe chipul lui Marsias Deluşor. „Este posibil oare?"... Irişii negri ai ochilor păreau punctele unor semne de întrebare.

— Care lucrare? Unde?

Perplexitatea directorului rămânea o realitate.

— Încă o dată prezint scuze, începu confuz psihologul, dar în sala numărul trei, în colţul din diagonala intrării *ar trebui* să mai fie o lucrare... Nu ni s-a vorbit despre ea!

Vera păli. Gura întredeschisă a directorului intra în protocolul discuţiei cu Marsias Deluşor. „O fi având vreo antenă vizuală!" bănui el şi, discret, îl cercetă, dar nu descoperi nimic. „Habar n-

am!" recunoscu Rock. Încetul cu încetul, creierul directorului îşi reluă funcţiile logice şi îl determină să se întoarcă spre Vera. Ea vorbi emoţionată:

— Aveţi dreptate! Acolo se află o lucrare! O sculptură a lui Octavian Bantu...

— Aha! Îmi amintesc. Tot el semnează şi tabloul „Rod". O viziune remarcabilă. Mirişlea unui câmp ca valurile unei ape şi, în apus, soarele ca o corabie sublimă...

— A fost soţul meu! şopti ea.

— Îmi pare rău, Vera!

— Nu aveţi nicio vină!

„Ba are! Încep să înţeleg cum venea el de-acasă şi mie mi se părea tot timpul că pleacă. S-a delectat cu explicaţiile dumneaei, dar n-a scăpat din atenţie că... Dar şi ea, Dalila... Dă-i cu vorba, dă-i cu vorba, şi uită exact ce-i convine! În memoriam! Dar şi-a găsit cu vigilentul de Marsias! Directorul are o figură de parcă se gândeşte să-i taie şi limba odată cu ziua asta din salariu!"

— Ar fi trebuit să înţeleg după cele ce ştiam de la Albert! zise abătut Deluşor.

„Ai înţeles, bătrâne, dar pesemne că *aşa se cuvine!"*

— Îl cunoaşteţi pe Albert?

— Am venit împreună de la Iaşi, se repezi Rock dornic să fie folositor în conversaţie şi fiindcă nu mai putea să-şi reprime gândurile *drepte.* Aşa că ne cunoaştem acceptabil. Ne-a făcut o impresie excelentă... „Şi el mai doseşte câte unele! Sunteţi numai buni de trai în comun!" Adăugă într-o doară: Un om cinstit!

— Cinstit?!...

Vera era intrigată.

— Ne-a povestit cum a murit soţul dumneavoastră...

— Au fost buni prieteni...

— ... Şi l-a angajat pe Marsias! încheie Rock.

— Cum să-l angajeze?!

— Să-i spună ce *şi cum* despre soţul dumneavoastră...

— Cum asta?

— Aşa cum a înţeles că nu i-ai arătat lucrarea aceea...

— Am făcut acest lucru din alte motive!

Directorul luă cuvântul sobru:

— Vera spune adevărul. Cred că i-am înţeles şi motivele. Este o sculptură în lemn. Are povestea ei. Avem un angajament semnat cu Octavian Bantu în această privinţă. Exponatul nu aparţine muzeului, ci va fi înmânat celui care va face interpretarea cea mai apropiată de ideea autorului, iar Vera s-a gândit că...

— ... pentru mine, care nu văd, situaţia ar fi delicată! îl scoase Marsias din încurcătura de a numi lucrurile.

— Cu atât mai mult cu cât nici experţii nu s-au apropiat de adevăr!

— Înseamnă că a procedat bine. Scuzele mele rămân valabile! N-am cunoscut aceste lucruri...

— Dar eu, desigur că vă stau la dispoziţie! declară directorul.

— Nu. Vă mulţumesc, nu este cazul! Nu vreau ca...

— După această discuţie, este aproape o datorie pentru mine să vă prezint lucrarea, spuse Vera şi glasul său acuza anume stăruinţă.

— Cine confirmă reuşita? se interesă Rock.

— Eu. Numai eu.

— Ai putea să-l faci cadou oricui acceptând o interpretare...

Vera se uită la băiat cu o expresie de om chinuit..

— N-aş putea...

— Atunci ai putea să refuzi orice interpretare, chiar şi pe aceea bună, schimbă Rock anumiţi termeni demonstrând elocvent că

cineva preocupat de o anume chestiune poate face abstracţie de alta.

— Nici asta n-aş putea! spuse murmurat Vera. Haideţi! depăşi ea momentul.

Merseră în sala numărul trei. Directorul muzeului îi urmă în aceeaşi stare sufletească de minunare vădită; Vera descrise sculptura instalată pe un suport. Avea 30 / 60 cm şi o grosime de aproximativ 20 cm. Se numea „Odihnă în piatră". Suprafaţa expunea fibrele lemnului tăiate ca nişte funii abandonate cu care artistul încercase să lege un vis. Lucrarea era *circulară.* Aceeaşi migală artizanală aduna sămânţa emoţiei şi a tulburării în lemn. Marsias scoase din buzunar o pungă mică. În ea erau două mănuşi albe, subţiri. Le puse în mâini cu grijă, le întinse până când înlătură posibilitatea formării unor cute, apoi mâna sa stângă sprijini sculptura, în timp ce dreapta porni într-un desen aerian de pipăire de-a dreptul fascinant. Degetele sale alunecau prin matca pârâiaşelor din lemn şi descopereau celor care îl urmăreau, cu atenţie stupefiată, neverosimile perfecţiuni... Ajungeau pe acolo unde se odihnise dalta şi găseau sub vestmântul de lemn de altădată o epidermă caldă cu care artistul îmbrăcase o idee...

„Uiţi să respiri privindu-l!" îl admiră directorul.

Când termină, îşi scoase mănuşile ca un doctor după o operaţie grea şi rosti obosit:

— Aici doarme o femeie! Adăugă: Tu, Vera!

Chipul femeii era transfigurat. O copleşeau sentimente contradictorii, învălmăşite de surpriză. Izbuti să spună:

— Puteţi lua lucrarea. Într-adevăr...

— Fantastic! exclamă directorul holbând ochii. Dar de ce „Odihnă în piatră'" sculptată *în lemn?*

— O metaforă! îl lumină Deluşor. N-aţi auzit de expresia populară „somn de piatră”? După o zi epuizantă, totul se abandonează somnului... „Lemn” pentru a semnala convenţionalul sensului figurat sau faptul că somnul e un repaos, ca un raport între absolut şi intermitent, pentru o existenţă supusă timpului. Şi totuşi... toate acestea au fost înţelese de autor ca argumente pentru dragoste, frumuseţe, permanenţă... Ca element particular, aş îndrăzni să presupun că lui Octavian Bantu îi plăcea mult să vă mângâie părul, Vera...

— Da... Poate... Vă rog să nu mai vorbiţi despre...

— Bine, Vera.

Rock era de părere că ea încearcă o stratagemă: „Odată începe să bocească: Stai să vezi că lucrarea asta este singura amintire de la singurul meu soţ decedat, dă-mi-o mie c-altfel mor! Dar am să fiu şi eu pe-aproape! Măcar să plătească, să-mi iau şi eu o bicicletă „Pegas” până nu îmbătrânesc „şi-mi vine mintea la cap”, vorba lui Cartof Comănescu, bătrânul inimos de pe strada noastră, de meserie pensionar.”

Directorul găsi prilej de despărţire şi plecă năuc în lume să spună ce văzuse şi auzise cu organele sale însărcinate cu aceste observaţii. Vera îi conduse în încăperea în care se afla când o chemase directorul. Se aşezară. Ea întrebă cu sfială:

— Şi ce ai înţeles, Marsias?

— Poftim?

— Despre moartea soţului meu... La ce concluzii ai ajuns?

— Concluzii?!... Nu poate fi vorba de aşa ceva. Cel mult *variante de imaginaţie în date reale.*

— De fapt nu numele contează, ci conţinutul! îndepărtă controversa Vera.

— Ba şi numele are importanţă, fiindcă nu cunosc *tot* conţinutul.. Eu sunt de acord să vă ajut, dar nu garantez nimic în

privinţa rezultatului. În sistemul de „angajare” a mea de către Albert...

— Şi de către mine, Marsias! îl întrerupse ferm Vera. Sper să nu mă refuzi!

Rock îşi simţi gura uscată. „Ce dracu’ or fi având ăştia? Încep să mă gândesc serios că e complicată *treaba* dacă toţi îl *angajează* pe Marsias şi, mai ales, dacă el *se lasă angajat*!”

— Atunci, rectific: în sistemul de *angajare* a mea de către Albert şi de către dumneata, *voi sunteţi cu adevărat cei angajaţi!*

— Admiţând şi aceasta, ce poţi spune?

— Destule, dar nu de ajuns... Mi-ar fi de mare folos o relatare a dumitale despre ultima zi.

Vera scoase dintr-un sertar o agenda.

— E agenda lui Tavi. Am păstrat-o. Aici sunt însemnările lui din ultima zi. Completă cu regret: seci, un fel de orar, fără semnificaţie.

— Citeşte-o!

— Ora 8:10 Naicu; 8:45 Oli; 9:00 revizuirea listei de exponate; 9:30 controlul final al expoziţiei; 10:20 note pentru prezentare; 11:00 deschiderea; 14:00 masă; 15:00—18:00 acasă; 18:30 corectarea materialului pentru Iaşi; 20:46 Albert... Atât!

— Naicu? Oli?

— Secretara muzeului şi un pictor.

— Dincolo de aceste notaţii lapidare?...

— A revenit acasă seara târziu. Pe adresa muzeului sosiseră două invitaţii nominalizate pentru Consfătuirea de la Iaşi: Tavi şi Albert. Pregătiseră o comunicare împreună şi aranjaseră plecarea pe la miezul nopţii. Era foarte supărat, bombănea tot timpul. Mi s-a părut un reproş la adresa mea şi am avut un schimb de „amabilităţi”... dar nu grav... în niciun caz... Apoi, i-a dat telefon

lui Albert, dar... Albert se hotărâse să nu mai meargă. Ş: a plecat... *singur!*

— Şi supărat?

Vera tresări. Aparent întâmplătoarea remarcă interogativă a lui Marsias Deluşor o surprinsese profund.

— Nu! Nu ne despărţim niciodată supăraţi. N-am putut suporta să-mi spună „La revedere" ştiindu-l în starea aceea. Am lăsat deoparte rezervele şi l-am întrebat: „Ce e cu tine?"...

— De fapt i-aţi pus mâinile pe umeri, l-aţi privit în ochi şi i-aţi vorbit şoptit, îngrijorat, cu glas înecat în plâns, completă psihologul.

Ea avu o mişcare temătoare a mâinii.

— De unde ştiţi?

— Mă-ntreb ce aş avea de înţeles dacă n-aş şti aceasta, reflectă Marsias. Vreau să vă spun că are importanţă tot ce îmi spuneţi...

Vera se învioră:

— Îl mai întrebasem, dar nu-mi răspunsese... De data aceasta a zis: „Mă doare groaznic capul". „Rămâi şi odihneşte-te! Pleci mâine!". „Dimineaţă trebuie să fiu acolo! La 8 se deschid lucrările". Aşa a fost...

— Nu-mi închipui că ai renunţat! Nu este în firea unei soţii.

— N-am renunţat, dar n-a avut importanţă... Dacă insistam prea mult... o luam de la capăt! Am stăruit, am căutat şi argumente: „Rămâi! Poate până mâine se răzgândeşte şi Albert!"

— Nu se poate să fi rămas indiferent!

— A zis că... în fine, Vera relată jenată: „Să-l ia dracu'! Nu se răzgândeşte!" Acum chiar v-am spus tot!

— Se zice, începu molcom Marsias Deluşor, că pierderea unor simţuri le ascute pe altele. Unul din acestea îmi spune că la uşă este cineva care şi-a auzit numele rostit... Zise tare: Intră, Albert!

Uşa se deschise aproape în aceeaşi secundă şi muzeograful Albert Lucescu îşi făcu apariţia. Zâmbi silit şi întrebă direct:

— Ai aflat lucruri noi pe lângă cele ce ţi-am spus eu?

Marsias Deluşor îşi frecă fruntea cu palma mâinii drepte.

— Mă voi mai gândi. Situaţia mea de *angajat* este destul de ingrată: se impune să aflu *şi ce ştiţi voi*! Îmi dau bine seama că aşteptaţi *marea cu sarea!* Însă totul se reduce şi la o chestiune *de gust,* Altfel... Mda! Mă voi mai gândi!...

Albert o privi pe Vera şi înţelese. Aveau acelaşi gând:

— Mâine eşti invitatul nostru, Marsias!

— Nu! refuză prompt psihologul. Mâine voi sunteţi invitaţii mei. Zâmbi anost: E inutilă *ţinuta.*

Se ridică şi se despărţiră în termeni amicali. Le dădu adresa şi stabiliră ora. Rock asista mulţumit. Afară, soarele toamnei îi învălui călduţ, Vera veni după ei. Avea în mână o cutie destul de mare. „Voiam să văd dacă îşi face o meserie din uitare?" îşi spuse Rock luând-o din mâna ei. Îşi mai luară o dată rămas bun. Pe alee, Rock socotea preocupat: „Mă mir că Marsias, cum este el bleguţ, nu a donat piesa asta muzeului sau nu a oferit-o Verei..."

— Sunt convins că ştii ce ai să le spui! La ce vrei să te mai gândeşti?

„Rock nu pune întrebări *oarecare!"*

— *Cum* să le spun e mai important, fiindcă îl cuprinde pe *ce!*

— Oricum ar fi, mâine eu mă duc la film, că m-am săturat să-i văd pe prietenii ăştia holbându-se şi tresărind... Auzi, Marsias, dacă am vinde *cutia* asta, am putea lua ceva pe ea?

— Ce-ţi trece prin cap?

— O bicicletă „Pegas"! recunoscu puştiul.

— Ai sub braţ vreo zece biciclete „Pegas", dragă Rock, dar...

— Să nu umbli cu donaţii! îl preveni băiatul.

— Vom cumpăra o bicicletă... Tare aş vrea să fac un astfel de sport. S-au văzut cazuri când unii căzând de pe bicicletă şi-au pierdut vederea, mie nu mi s-ar putea întâmpla decât să o recapăt, fiindcă nu mai am ce pierde! Bineînţeles, dacă vei fi amabil să mă ajuţi a merge cu bicicleta *ta!*

— Mă ofer să-ţi dau şi brânci ca să cazi! Cine ştie!? Este mai simplu decât o operaţie... Dar de ce nu eşti de acord să valorificăm piesa asta, dacă zici că este aşa valoroasă?

— Pentru că este un simbol! Şi simbolurile au preţurile lor! Iar eu am de stabilit un preţ pentru Albert...

— Vrei să-i mai ceri una?

— Nu. Vreau să o primească pe aceasta.

— Ăsta e preţ?!...

— Este foarte scump! zise Marsias Deluşor şi Rock ştiu că nu are rost să mai replice. Dar o făcu pentru sine: „Halal judecată! Dac-ar fi copilul meu, l-aş bate! Vorbă înţeleaptă din bătrâni."

XIV. DESCINDEREA

Psihologul locuia într-o garsonieră care strălucea de curăţenie. Îi primi simplu, fără să se mire de punctualitatea lor englezească şi fără formule de efuziune amicală. Intrară în hol şi îşi lăsară pardesiele în cuier apoi trecură în încăperea propriu-zisă. În afară de faptul că un perete era acoperit de corpurile unei biblioteci, nimic altceva nu părea original. Lucrurile prezente în cameră impresionau prin funcţionalitatea lor. Nici urmă de obiecte care încarcă de obicei relieful unei asemenea camere, cutioare, căsuţe ornamentale, statuete, corăbioare, puşculiţe, vitrine cu porţelanuri fragile şi scumpe, de liniştit suflete lacome... Marsias Deluşor avea foarte mici ezitări în acest peisaj. Le spuse că Rock plecase la un film în oraş. Aceasta în timp ce trebăluia prin mica bucătărioară a garsonierei. Vera se oferi să-l ajute şi destul de repede cafeaua era gata. Dar Marsias veni lângă ei şi se aşeză pe fotoliu abia după ce se spălă îndelung. Găsi că este cazul să se explice:

— Nu v-am întrebat dacă doriţi sau nu cafea... Gestul meu vă rog să-l acceptaţi ca pe un omagiu adus tradiţiei pe care o voi completa cu o băutură tare. Şi, fiindcă nu se cuvine să rămânem datori inovaţiei, iată, vă spun, nu sunteţi obligaţi să le consumaţi sau să le apreciaţi! După ce scoase dintr-un mic bar din bibliotecă

o sticlă de coniac „Drobeta”, continuă: Cumpăna între tradiţie şi inovaţie o stabileşte prezentul şi de aceea am simţit nevoia să-l marchez spălându-mă pe mâini temeinic ca nimeni altul, mai ales că nu poate fi vorba de *aceeaşi apă,* fapt stabilit pentru toţi de bătrânul Heraclit...

Nu avea aerul cuiva care face risipă de bună dispoziţie, chiar dacă spusele sale erau de o vioiciune deosebită. Răzbătea protectoare o nuanţă tăioasă care anula preţiozitatea noţiunilor etalate. Firescul gândurilor sale rămânea neatins: „Albert şi Vera aşteaptă *să le recit* o operă! Dar... opera e a lor! Oricum, de-acum se poate conta că nervii vor participa cu entuziasm la... *descindere.”* Albert şi Vera nu trecuseră de faza crispată a politeţii iniţiale. Muzeograful era înciudat că se lăsase prins în jocul acesta: „Inutil, inutil! Marsias trage de timp... Nu are nicio şansă să... Chiar dacă este un om remarcabil... Nu are nicio şansă şi fiindcă... *nici eu* nu am avut nicio şansă!” Vera avea fruntea înaltă desenată cu o abia perceptibilă expresie de mirare.

— Oh! Am uitat de pahare!

Le scoase din acelaşi bar al bibliotecii, luându-le de la locul lor cu o siguranţă de invidiat. Albert desfăcu sticla şi turnă în pahare. Marsias Deluşor părea nerăbdător să cunoască gustul băuturii. „La dracu’! Să fi uitat *şi* de ce am venit?...”

— Marsias, ne-ai invitat aici ca să...

— Să fim exacţi, dragă Albert! Invitaţia mea este o urmare a faptului că *m-ai angajat!*

Psihologul se detaşa de postura de amfitrion.

— Mda! admise muzeograful. Am făcut-o cu un anume scop!

— Un scop atrăgător, dacă ţinem seama că şi Vera a vrut să fie acţionară.

— Asta nu înseamnă că uneori investiţiile nu-s mai costisitoare decât beneficiile! zise iritat Albert.

— Nu te contrazic! Voiam numai să avem confirmarea că atât dumneata cât şi Vera aveţi câte un scop. Se impune să numărăm până la trei: şi eu am unul!

Albert şi Vera erau surprinşi. Deluşor enunţă cu emfază:

— Scopul meu este un efect al scopurilor voastre! „Omul ăsta *habar n-are!"* îşi spuse Vera privindu-l cum golise păhărelul cu coniac. Se uită spre Albert, întrebătoare. El avu o spontană ridicare a umerilor. Glasul lui Marsias Deluşor îi făcu să tresară. În el vibra o notă aparte...

— Sunteţi exasperaţi, nu-i aşa? Vreţi totul, da?... Oftă: Mă voi strădui! Vă previn însă că la situaţia în faţa căreia m-am aflat a trebuit să procedez în consecinţă!

— Ce înţelegi prin „în consecinţă"?

— Presupuneri temerare, interpretări stingheritoare, cuvinte văzute din unghiuri diferite...

Albert pufni:

— Se pare că vom avea parte şi de suspans!

— În măsura în care el se dezvoltă din *temerar...* Zise uşor demonstrativ: Ceea ce este temerar, se află în noi!...

„Nu poţi şti dacă îl parafrazează pe Dostoievski sau se întemeiază pe sine!..." reflectă muzeograful nemulţumit.

— Te ascultăm, Marsias! şopti Vera.

Replica psihologului veni sclipind de aşteptare, cu graba unei ploi necesare:

— Asta nu vreau, dragă Vera! Asta nu vreau! Da! Nu este normal să mă ascultaţi!... Nu vă este permis să o faceţi *inerţi...* şi nici oricum... *chiar dacă eu ştiu de acum ce vă voi spune!* Iar eu...

— Spune, Marsias!

— Am destule să vă spun! Dar să fim înţeleşi: eu nu-s oracolul de la Delphi să vă spun minuni sau să inventez minuni! Voi numi fapte ale voastre!

— Le vei numi fără să le ştii? replică Alb ori Sper să nu ne condamni dacă nu le *vom crede* când nu ni le vom recunoaşte.

— Prea vă sunt cunoscute amănuntele, ca să le respingeţi! Ce este dincolo de ele... veţi hotărî singuri cât de bine li se potrivesc presupunerile mele.

— Ne sunt cunoscute? se încruntă Vera.

Marsias Deluşor arătă prudenţa unui melc care scoate corniţele întâia dată într-o primăvară:

— Am să încep prin a vă spune momentul de impas care a fost suportul intuitiv al ideilor mele.

— Iată, într-adevăr ceva care ne-ar convinge despre greutatea a ceea ce ne vei spune! remarcă ironic Albert.

— Anii!... murmură psihologul.

— Anii? rosti involuntar femeia. Care ani?

— Anii care au trecut... Cum spunea Eminescu: „Trecut-au anii ca nori lungi pe şesuri / S-au dus şi n-or să vie iară...;

— E poezie, Marsias! *Nu suntem noi!*

— Sunteţi şi voi, Albert! Iată ultimul vers: „Şi anii trec în urma mea, mă-ntunec." Este şi viaţă, dragii mei! O viaţă ascunsă în fibrele nevăzute ale spiritului. Nu sunt ani abstracţi, ci şi anii voştri...

— De când îi socoteşti? întrebă Vera.

Vocea sa tremura în cercuri pe o apă liniştită...

— De când căsătoria voastră trebuia să se întâmple! adăugă ca o scuză: Lăsăm deoparte un an de cuvios omagiu pentru Octavian Bantu.

— Omule, nu te grăbi! Plecând astfel, cine ştie ce vei ajunge să spui? Albert stăruia sincer, temându-se să întâlnească privirea Verei.

— Să-l ascultăm, Albert! zise ea.

— Voi încerca să aleg. Ca să faci bine ceea ce intenţionez eu acum, trebuie să ştii să te întrebi, să ştii să presupui şi să ştii să alegi! Vreau să cred că nu veţi rămâne indiferenţi la niciuna din etape!... voală o certitudine în presupunere. Deocamdată revin cu o întrebare civilizată: de ce nu v-aţi căsătorit în opt ani de singurătate „afectivă”?

— În patru ani! exclamă Vera.

— Patru! rosti mecanic Albert.

— În opt, dragii mei! îi mângâie neliniştitor vocea psihologului. Patru ai dumitale, Albert, şi patru ai Verei, se fac opt ani de singurătate.

„Aşa a început şi atunci: Vom merge cu paşi mari spre adevăr, dacă vom răspunde bine la o întrebare aparent inofensivă: de ce ne-a luat cu maşina?” Albert avu un fior rece în corp.

— ... Ceva nou a intervenit în existenţa voastră, determinând o stagnare vădită a intenţiilor. Ce să fi fost?

— O cunoaştere mai bună! vorbi repezit Albert.

— Deci: *poate,* o cunoaştere mai bună. Nu-i neg valabilitatea, dar îl consider *printre altele.* Eu aş alege un argument mai complicat!

— De ce „mai complicat”?

— Există o butadă: Tot ce este mai complicat este mai simplu!

— În funcţie de context, nu ştiu dacă te-ai sfii să afirmi că şi inversul butadei este o butadă potrivită.

— Drept ai spus: context! Voi sunteţi *un context* admirabil pentru, hai să zicem, varianta butadei aleasă de mine. Mă întorc şi zic: spunând dumneata, Albert, fără nicio ezitare, „o cunoaştere mai bună”, înseamnă că nu te gândeşti întâia dată la acest fapt, mai mult; ai şi căutat (şi ai găsit!) un răspuns plauzibil. Dacă acest răspuns nu rezistă unei minime atenţii (şi nu rezistă!), felul cum este dat se constituie într-un *alibi,* fiindcă ai realizat că

adevărul şi-a pierdut consistenţa, respectivul omagiu pentru Octavian Bantu fiind ceea ce un timp acoperea rezonabil orice iniţiativă, mai exact zis, lipsa oricărei iniţiative... Dacă se simte nevoia unei „explicaţii" pentru acest timp al singurătăţii însemnat de întrebarea „De ce nu v-aţi căsătorit în acest interval?", *explicaţie* admisă fără scrupulul *că este sensibil ca alibi,* înseamnă că ASCUNDEŢI UN ANUME FAPT. Care?...

— Ştii bine că a existat o propunere de căsătorie din partea mea. Vera *a amânat.*

— Iată o mică obstrucţie pentru raţionamentele *noastre!* constată psihologul. Admir din tot sufletul profilul dumitale moral, dragă Albert, fiindcă a fost capabil să accepte un refuz fără o explicaţie convenabilă, pentru că, altfel, o anunţai încărcat de glorie până acum. Eu aşa cred: dintr-un refuz *sine die* ai extras *o amânare* în care nici dumneata nu credeai, de unde şi surprinderea cu care ai primit vestea pe când erai la Iaşi. Chestiunea este alta: pentru dumneata, *refuzul era răspunsul aşteptat!* Propunerea de căsătorie a fost cam precipitată, la şase luni, adică termenul *minim* cuvenit în tablele morale nescrise, de aceea am considerat mai înainte refuzul *sine die.* Aceasta se verifică simplu, făcând proba ca la operaţiunile matematice simple: de ce nu ai revenit cu propunerea? Sau *algebrice:* De ce nu ai insistat? Propunerea a avut un termen nelimitat? Şi decid: *Propunerea nu a fost în consens cu sentimentele dumitale...*

— Asta e o infamie! izbucni revoltat muzeograful. De unde ştii că nu am insistat?

— Fiindcă mă întrebi în loc să-mi spui că ai făcut aceasta, răspunse imediat Marsias Deluşor sprijinindu-şi bărbia în palmă. Albert şi Vera se uitară unul la altul. Psihologul scoase un pachet cu ţigări chinezeşti şi-şi aprinse una. Spuse: Dacă greşesc,

recunosc sincer că v-ar interesa în mai mică măsură ce aş avea să vă mai spun.

— Am insistat!

Marsias întinse mâna până găsi ceaşca în care cafeaua se răcise demult: „Eu beau cafeaua rece, el crede că *s-a rezolvat* şi cine mai este pe-aici o să-i spună că minte...”

— Minţi! zise cu glas de nerecunoscut Vera către Albert. Minţi! repetă îndârjită şi întreaga sa făptură păru că se înghesuie în acest cuvânt acuzator.

— Vera! Nu vreau ca...

— E treaba ta ce vrei, dar să nu minţi!

„Eh! Albert! Nu ştiu dacă mărturia ta va rezista faţă în faţă cu intransigenţa Verei!” cumpăni psihologul. Zise jovial:

— Sunt bucuros că unele lucruri vă scot din apatie. M-am convins că pot conta pe ajutorul vostru! Şi acum să reluăm discuţia! Ce ar argumenta „momentul” de *opt ani?* Dragostea? Numai prin paradox... Or, ea este ce este, ca sentiment, în forma sa neparadoxală. Ura? Ar fi tranşat totul printr-un *nu* de nepătruns din partea Verei. Indiferenţa? Relaţiile au continuat într-un regim ambiguu, deci *nu!...*

Albert şi Vera abia mai respirau. Marsias Deluşor citea parcă într-o carte nevăzută. O făcea participând la fiecare cuvânt pe care îl rostea:

— ... A fost ceva ce a existat în fiecare ca o simetrie de oglindă. V-a îmbolnăvit, v-a picurat otravă în gânduri şi v-a însingurat... Aţi devenit propriile voastre falsuri, atât de bine realizate, că le-aţi autentificat... De la o vreme a început să vă sperie demascarea. Se profila incomodă, ca o răpire a unor drepturi... Marsias stinse ţigara şi adoptă un ton de acţiune: Un singur sentiment al Discordiei este capabil să genereze acest efect: SUSPICIUNEA. Goya are un tablou: „Somnul raţiunii naşte monştri”. Raţiunea

voastră întâmpinase un obstacol greu; a aţipit; monstrul s-a putut naşte! Suspiciunea a devenit *balonul vostru de oxigen,* iluzia şi idealul vostru... Trist! Îngrozitor de trist!...

Albert fixa absent un colţ al mesei. „Să întrebe *ea,* dacă tot a ţinut *morţiş* să-l asculte."

— Să înţelegem, Marsias, prin suspiciunea de care vorbeai NEÎNCREDERE? întrebă Vera.

Deluşor zâmbi plăcut şi răspunse amabil:

— Nu, Vera. Să înţelegeţi prin suspiciune, BĂNUIALĂ! Şi nu oricum! Să vă gândiţi la ceea ce spunea Edward Gibbon referindu-se la o epocă de imperiu în declin: *„Suspiciunea* era echivalentă cu *dovada*, judecata cu condamnarea."

Bărbatul şi femeia evitară să se uite unul la altul. „Aşa să fi fost?" Figurile lor crispate trădau tulburarea ce-i stăpânea.

XV. SUSPICIUNE

— Poftim, Marsias! îl invită Albert. Ai deschis un joc. Continuă! Vera încuviinţă aplecând capul.

— Desigur, este de datoria mea să fac aceasta... Încă o dată întreb: Ce *a îngheţat* căsătoria în urmă cu opt ani?... (Deluşor socotea perseverent anii ca şi până atunci.) Suspiciunea! Este răspunsul! În timpul acesta putem să ne sprijinim într-o altă întrebare: Ce o genera? O amplific şi o popularizez: De unde izvora ea subteran, ca o firavă şuviţă de apă care însă curgea în voi cu violenţa şi patima unui fluviu care vă mistifica vegetaţia faptelor, gândurilor, sentimentelor? Marsias Deluşor bău din cafeaua rece şi-şi aprinse o altă ţigară. Zise detaşat, categoric: Toţi trei ştim răspunsul, dar *se impune să-l enunţaţi.* Dacă nu sunt de acord, voi protesta. Dacă nu vă convine *a-l recunoaşte* ori, prea puţin probabil, nu-l bănuiaţi, prefaceţi-vă că *ştiţi la ce mă gândesc!*

Ei nu aşteptară alt îndemn:

— Octavian?...

— Soţul meu?...

— Octavian Bantu... Sunt singurul care l-am numit, deşi este evident că l-aţi indicat. În ciuda bunelor oficii ale teoriei literaturii, după felul cum l-aţi numit – răspunsul la întrebarea „Ce genera suspiciunea?” – mi-e greu să discern în meandrele

mijloacelor artistice: metonimie sau sinecdocă? Ceea ce mă derutează este că voi confundaţi faptele cu ideile, iar *reciproca* seamănă cu o sabie cu două tăişuri în care *ai obligaţia* să te tai pe rând. Să facem ordine: Nu Octavian Bantu este cauza, ci *faptul morţii* sale, neclar, aparent irezolvabil... A fost soţul Verei, un soţ bun, dar capricios, o fire dificilă, dar cu clipe de mare generozitate. A fost prietenul lui Albert, prieten şi coleg de serviciu. Împreună au realizat pe plan profesional o seamă de remarcabile evenimente, impunându-se în domeniu. Colaborarea a dus, firesc, la o cunoaştere bună a voastră. Albert venea deseori, uneori rămânea peste noapte, Vera participa la discuţii... Ah, îmi cer scuze, s-ar putea ca între timp să fi devenit impertinent! Îmi pare tare rău!

— Nu eşti deloc impertinent! Ceea ce ai spus este exact! Aşa se întâmpla adesea! De ce să fii impertinent? Prin ce?!... Vera era de bună credinţă. Psihologul îşi drese glasul:

— A fost o impresie... Mi s-a părut că, fără să vreau, definisem ceea ce clasicii numesc figura geometrică a triunghiului... conjugal!

— Încetează, Marsias! se răsti Albert.

— Cum poţi să spui asta? i se alătură Vera.

— M-aţi înţeles greşit, dar nu este prima dată... N-am terminat ce aveam de spus. N-am vrut să exprim prejudecata clasicilor, ci *a voastră, a dumitale, Albert, a dumitale, Vera!*

— Niciodată nu m-am gândit la aşa ceva! declara muzeograful. Vera negă tăcut. În faţa acestei adversităţi Marsias Deluşor explică:

— Niciodată?... Da! Dar *după* moartea lui Octavian Bantu? Dragă Albert, ai în Vera un exemplu de urmat: ea nu a respins *atât de categoric* ce am afirmat.

— Să admitem! zise tăios Vera.

— Eu nu admit! spuse neîmpăcat Albert, uimit însă de *bunăvoinţa* femeii.

— Înţeleg... Demnitatea ta masculină se revoltă. Să căutăm un *tratament* ca să continuăm! Iată: Să considerăm că aţi fi putut avea această impresie, mai ales că ea era posibilă, cum greşit au crezut clasicii, eu şi, parţial, Vera. Aşa admiţi?

Concesiile psihologului fuseseră mari absolvindu-i de implicare necondiţionată, dar muzeograful era încă nemulţumit.

— Fie! mormăi şi bău coniacul din pahar pe nerăsuflate. „Şi-a luat permisul de *a presupune în date reale!"* realiză el. Nu era deloc departe de adevăr. Marsias Deluşor nu se formaliză să găsească modalităţi de expunere care să respecte concesiile de mai înainte. „Admiţându-le, ei *le-au identificat!"* îşi spusese.

— Ce vrei să scoţi din această *prejudecată* pe care ne-o atribui? se interesă indispus Albert.

— După moartea lui Octavian Bantu, ea a degenerat... S-a constituit în *dovadă,* înainte de a exista o minimă *explicaţie* între voi...

— Poate că a existat!

— N-a existat! Sau a fost falsă! Altfel n-ar mai fi fost o prejudecată. Ele îşi au originea în ceea ce este atât de firesc, încât refuză controlul. Dar între *este* şi *pare* confuziile sunt uneori inerente. De aceea, fie şi formal, în matematică axiomele se verifică de fiecare dată când altă generaţie le învaţă. Ele sunt *axiome,* ceva care nu mai reclamă demonstraţie, şi totuşi e bine că demonstraţia are loc câtă vreme elevii nu ajung la ele prin vârstă, prin aşteptare, ci prin învăţare... Voi n-aţi făcut verificarea! Iar axioma voastră cuprindea suspiciunea ca adevăr incontestabil...

Vera murmură:

— În condiţiile de atunci...

— Ce rău *vezi* în asta? întrebă Albert într-o descendenţă logică evident afirmativă, dar care, prin ostentaţia tonului, transforma un cuvânt nevinovat în unul maliţios: *vezi.*

Psihologul bătu în retragere, dar modestia lui se dovedi agresivă:

— Pesemne am o fire prăpăstioasă, însă recunosc că *văd* un rău mare, distrugător, care stă la pândă după fiecare gest, ca sentimentul unei hăituieli neîncetate, *perpetuum mobile* al vostru de-a lungul a *opt* ani...

Cifra le biciuia nervii. „De la o anume vârstă, anii femeilor se numără dublu. Când cineva numără dublu anii unei femei, ei i se pare că se numără cvadruplu... Care va să zică: şaisprezece! Spune măcar câteva cuvinte, Vera!" Şi Vera vorbi:

— Pentru o astfel de variantă, ai lăsat deoparte orice dovadă... Ea nu este prin nimic probantă!

Mâinile ei se frământau neliniştite. Tonul nu fusese deloc sfidător, mai degrabă erau sesizabile inflexiuni rugătoare. Marsias era *pe faza:*

— Voi sunteţi *dovezile* şi sunteţi *probanţi!* îl solicită pe Albert: Dacă întinzi braţul drept, vei găsi pe perete comutatorul...

Încăperea se luminã. Semiîntunericul toamnei venise pe furiş.

— Nici n-am ştiut când... Eh, Marsias!

Albert se opri jenat cu un zâmbet de admiraţie plutindu-i pe chip. Adică el, Marsias, a ştiut că se făcuse întuneric...

— M-am gândit că este bine să fie lumină... În primul rând pentru voi! Nu vi s-a întâmplat să căutaţi un obiect având-l în mână?

— Ba da! râse muzeograful. Reveni grav: De data aceasta, fii sigur, nimic nu am în mână şi, ceea ce caut, aş găsi şi pe întuneric dacă poate fi găsit... Aşa că lumina este necesară, dar nu aceasta ne va ajuta.

— Eu am crezut că e binevenită... Nu cumva să fie la mine ceea ce *căutaţi* şi voi să nu-l vedeţi, chiar şi din cauza *acestui* semiîntuneric. Şi între timp, desigur, *să vă mai şi vedeţi* unul pe altul.

După destul timp, privirile celor doi se întâlniră cu un fel de efect fizic. Fiecare intui neliniştea celuilalt, dar ea îi mobiliza ca un sunet de trompetă. O curiozitate insinuantă şi dureroasă îi rechemă cu atenţia spre cel care în fotoliu îşi aprindea o ţigară, ţinând degetul arătător la vârful ţigării spre a dirija focul cu arsura flăcării la capătul ei. Albert îl abordă:

— Suspiciunea de care vorbeai, Marsias... este o categorie prea generală ca să fie şi *un subiect.* Pentru aceasta i-ar trebui un conţinut specific.

— Altfel, în condiţiile de atunci, oricât de regretabilă ar fi, nu e de condamnat! îi veni nesperat în ajutor psihologul.

„Poate fi şi rezonabil!" observă Albert care trăia o reală stare de satisfacţie. Încercă să suprime orice accent de maliţie când vorbi:

— Dumneata ai deschis un joc extraordinar de interesant („Mă consolează!" îşi spunea Deluşor căutând paharul cu băutură), cu uimitoare constatări, dar...

— Un „dar" imens! îi întreţinu starea de euforie Marsias cu mină de supus.

— ... dar jocul nu are mizâ! încheie Albert.

— Îţi mulţumesc, Albert! Ascultând cuvintele tale, regret abia acum că *mi-am imaginat şi o mizâ* pentru acest joc, pe care eu, ca *angajat,* nu-l pot lua ca atare întru totul şi îl consider mai degrabă o consultaţie... Da, da... regret!...

— Ce mizâ? Degetele Verei adânceau contururi în lateralele fotoliului. Simţea îndoiala drumului de răscruce în preajmă. Albert mai spera într-o replică şarjată. Marsias Deluşor îşi muie

buzele cu coniac, aşează grijuliu paharul pe masă, pufăi din ţigară, rămase câteva clipe nemişcat, apoi spuse ca şi cum ar fi citit un titlu de ziar:

— Fiecare aţi crezut că celălalt este vinovat de *dispariţia* lui Octavian Bantu!

Pe feţele lor furtuna izbucni din senin, cel mult stârnită de un vânt mai vechi.

XVI. REMEMBER

— E revoltător ce spui! izbucni Albert şi se ridică din fotoliu. Se mişcă nervos prin încăpere. E revoltător!

— Da... E îngrozitor! şopti Vera.

— Este revoltător... Este şi îngrozitor... Dar sunt acestea argumente că nu e adevărat? Sau, spunând acestea, voi negaţi ce am zis eu?... Nu resping calificativele, dar este cazul să ne preocupe faptele...

— Nu! Sunt sătul de situaţia asta absurdă. S-o încheiem! Renunţ la *consultul* dumitale, Marsias! Faţă de mine, ca *angajat,* nu mai ai nicio obligaţie! vorbi Albert precipitat.

Psihologul rămăsese dus pe gânduri. Apoi admise abătut:

— Bine! Vreau să cred că eşti convins că mâine, poimâine... în altă zi... nu mă vei căuta ca să continui. Dar... poate că este mai bine să fie aşa!

— Nu!

— Ce s-a întâmplat, Vera?!...

— Eu vreau să-l ascult!

Albert se opri în loc descumpănit. Deluşor interveni jovial:

— Într-o anume formă de egoism sunt şi *angajatul* dumitale, Vera! Îţi rămân îndatorat pentru bunăvoinţă şi îl sfătuiesc şi pe Albert să profite de ea!

Ochii mari ai femeii urmăreau cu stranie fixitate mişcările muzeografului. El spuse cu regret:

— Da... Am să rămân. Specifică: Dar nu înseamnă că sunt de acord cu tot ce spui dumneata, Marsias!

— Minunat! exclamă Deluşor. Nici eu nu sunt de acord!

— Asta ce să mai fie?

— Realitatea! Cele ce am spus se impun *într-un anume fel,* însă nu le aprob, ca şi voi de altfel!

— Dacă nu mă înşel, *realitatea dumitale* se compune din presupuneri deseori riscate...

— Rămâne *de văzut!* Şi, desigur, asta o veţi face voi! Eu v-aş propune *să îndrăznim să gândim în trecut!* Voi încerca să răspund la întrebarea „Ce ştim?"

— Este o întrebare falsă! ripostă Albert. Toţi cunoaştem răspunsul.

— Mă bucur mult de ajutorul ce-mi dai! Într-adevăr, este o întrebare falsă... Tocmai aceasta aş vrea să lămurim: de ce este falsă?...

Muzeograful nu găsi o replică de efect şi Deluşor crezu că are drum liber:

— Muzeul a primit două invitaţii nominalizate pentru participare la consfătuirea de la Iaşi: pentru Octavian Bantu şi Albert Lucescu. Cei doi au pregătit comunicarea pe care aveau să o susţină acolo, s-au pregătit de plecare, au convenit asupra zilei, orei... totul în ordine până aici, nu?...

Albert şi Vera încuviinţară înclinând capetele, uitând de situaţia specială a lui Deluşor. „Are un aer foarte protocolar când mă tratează ca pe un om *îndepărtat* de acest loc. Să fie politeţe excesivă?" se întrebă muzeograful.

— ... Intervine *ceva,* care îl irită pe Octavian Bantu. Vine acasă nervos, surescitat şi Vera nu înţelege nimic din gesturile lui,

fiindcă de vorbit nu vorbeşte, cel mult mormăie supărat. Se creează cadrul favorabil pentru un schimb de cuvinte mai puţin afectuoase. În fine, se pregăteşte de plecare, este trecut de miezul nopţii, dă telefon lui Albert şi... surpriză! Albert nu mai merge la Iaşi! Marsias Deluşor elaboră o pauză tensionată de nerăbdarea celor doi care încă nu izbuteau să se descurce în privinţa scopului urmărit de psiholog, apoi cuvântă cu o voce strunită pe toate corzile nuanţelor: Octavian Bantu insistă, explică, dar fără succes... Albert nu vrea să mai meargă la Iaşi! Vera asistă la convorbirea telefonică a soţului şi înţelege atât cât poate înţelege: prietenul, colaboratorul direct nu vrea să mai facă deplasarea! Este intrigată, dar a-i cere explicaţii lui Octavian, în starea în care el se află, este inutil. El spune „La revedere" şi vrea să iasă. Vera simte un prilej de împăcare şi îl întreabă: „Ce e cu tine?", „Mă doare groaznic capul...", „Rămâi şi odihneşte-te! Pleci mâine!" „Dimineaţă trebuie să fiu acolo! La opt se deschid lucrările!", „Rămâi! Poate până mâine se răzgândeşte şi Albert!", „Să-l ia dracu'! Nu se răzgândeşte". Acestea le cunoaştem... Şi acum să încercăm să descifrăm intervalul pe care îl ştim!

— Să-l descifrăm?...

— Să-l acceptăm, dacă vrei altfel!

— *A şti* nu înseamnă *a accepta?* Măcar obiectiv...

— Mai ales *obiectiv,* dragă Albert! Apropo! Nu v-aţi mai amintit şi altceva din ziua aceea?

Două răspunsuri de „Nu" ambalate în certitudine. Marsias se arată sceptic:

— Nu-mi faceţi impresia unor oameni care uită uşor, dar...

— Ce vrei să spui?

— *Ar fi trebuit să se mai întâmple unele fapte...* Cred că s-au şi petrecut, însă, din motive care vă aparţin sau nu, le treceţi sub tăcere. De aceea nu vă cer cuvântul de onoare, ci invoc uitarea,

aceea „scrisă în legile omeneşti”... Sper doar să-mi permiteţi să presupun ce fapte ar fi trebuit să se mai întâmple! Nu o fac de plăcere, ci silit de împrejurări... Dacă aceste fapte nu au şanse să se fi întâmplat, voi fi fericit să vă spun ca perspicacitatea are mai multă nevoie de tristeţe decât tristeţea de perspicacitate. Iată o *nepotrivire* minunată care ne va ajuta, dacă îi vom accepta valabilitatea: Octavian Bantu revine acasă pe la 22:10, Ce îl putea supăra atât de tare în acel moment? V-aţi întrebat şi voi?

— Mi-a spus că îl doare groaznic capul, spuse Vera...

— Insuficient pentru o supărare care să rişte o ceartă cu dumneata. De-ar fi fost aşa, ţi-ar fi spus cum a intrat pe uşă... De ce să nu apelăm la un motiv veridic?...

— Care? întrebă femeia captivată de această întorsătură a lucrurilor.

— Octavian Bantu venea de la muzeu. Cu cine stătuse acolo în ultimul moment?

— Singur. A corectat lucrarea noastră până înainte de a pleca. Aşa cred... Ne-am despărţit pe la nouă şi câteva minute.

— O precizare extraordinară care nu lămureşte deloc mulţumitor *modul cum v-aţi despărţit.* De ce să nu căutăm în timpul petrecut cu dumneata, Albert, motivul supărării lui Bantu? Încă un lucru: De ce să nu găsim tot aici cauza refuzului dumitale de a pleca la Iaşi? E grozav de tentantă calea aceasta, pentru că oferă posibilităţi?..

— Şi dacă te voi deziluziona spunându-ţi că ne-am despărţit în termenii obişnuiţi? întrebă crispat muzeograful.

— Nu voi considera că spui neadevărul, gândindu-mă că... ai uitat!

— Deocamdată aştept să văd *ce-ţi aminteşti dumneata!* zise cu accent jignitor muzeograful.

— Mă intrigă *timpul:* o jumătate de oră! Prea scurt pentru doi oameni cu interese comune imediate, prea lung pentru o ruptură decisivă de relaţii... Numai potrivit pentru *o dispută* aprinsă! Nu *uit* nici faptul că numai Octavian Bantu făcea corectura materialului... O *dispută* lasă loc pentru reveniri, pentru împăcare... Şi (de ce nu?) telefonul lui Bantu dinaintea plecării să fi fost o ultimă încercare de împăcare?... La telefon nu v-aţi explicat... Bantu a stăruit iar dumneata ai refuzat consecvent. El ştia de ce, din moment ce spunea: „Să-l ia dracu'! Nu se răzgândeşte!" Şi apoi, când să te fi supărat pe *plecare* dacă nu atunci?...

Muzeograful tăcea îndârjit. Dar Vera cu mâna la gură, ca şi cum şi-ar fi stăpânit un ţipăt, întrebă:

— Ce dispută?

Marsias Deluşor zâmbi plăcut. Aprinse altă ţigară.

— Noi doi, Vera, *ne-o vom aminti!* plăti el o poliţă restantă muzeografului. Unde lucrau de obicei Octavian şi Albert?

— La noi. Nu-i deranja nimeni, dimpotrivă... Eu le făceam cafele, le pregăteam câte o gustare când uitau de ei...

— O lucrare realizată în colaborare nu poate fi în două locuri deodată...

— Rămânea la Tavi, desigur...

— Cât timp se lucra la ea... ţ

— Apoi Tavi sau Albert o dădeau secretarei s-o bată la maşină.

— De data aceasta a dat-o Octavian Bantu... Alta e problema: între doi colaboratori vechi, cu spirit de echipă format, pot exista disensiuni?

— E o condiţie! răbufni Albert.

— Evident! Octavian şi Albert se certau adeseori, întări Vera.

— Uneori şi discuţiile normale aveau aspectul ăsta – pentru un necunoscător, replică indispus Albert.

Deluşor perseveră:

— N-aş zice asta despre Vera! Nu-i aşa că deosebeai discuţiile cu aspect de ceartă de cele propriu-zise?

— Absolut sigur! Când erau chestiuni mai mici ca importanţă îşi replicau în răspăr, spiritual, dar atmosfera nu era încordată ca atunci când se ambalau... mai ales Tavi.

— De data aceasta au existat astfel de confruntări?

— Una singură, dar nu-i exclus să mă fi înşelat.

— Nu demult erai „absolut sigură"...

— N-am prins momentul schimbului de cuvinte, ci pe acela următor. După astfel de *confruntări,* îşi ocoleau privirile şi aveau un aer vinovat, ca şi cum făcuseră ceva interzis. Octavian mi-a spus că este o chestiune de principiu şi că s-a rezolvat...

Obrazul neted şi frumos al Verei se strânsese vădind concentrare. Albert vru să tranşeze evoluţia temei în discuţie:

— Octavian şi cu mine nu eram de acord asupra felului de ordonare a comunicării noastre... Dar n-a fost o ceartă! Nicidecum!

— A fost de ajuns ca să te determine să nu mai mergi la Iaşi! stabili psihologul o altă scară de apreciere.

— Nu asta a fost cauza! negă muzeograful şi avu un gest obosit al mâinii spre frunte.

Vera trăia clipe de absenţă ceţoasă. Marsias o solicită:

— Dragă Vera, suntem în impas: Albert recunoaşte *o discuţie* cu Octavian, dar nu o *ceartă,* tocmai pentru că o ceartă presupune un plus... O *discuţie* are în vedere un fapt profesional, dar *cearta,* care determină intransigenţa poziţiei lui Albert de mai târziu, are *un plus* neprofesional... care nu mai poate fi îndreptat printr-o (să zicem!) *re*-ordonare a comunicării. Aci este o fisură în care vom arunca sămânţa unei întrebări care, să sperăm, va fi rodnică: cum *s-a rezolvat* chestiunea „de principiu" a diferendului lor? Printr-

un consens verbal, apoi şampanie... Se potriveşte să spunem că respectiva chestiune de principiu s-a rezolvat *în principiu*! Dar dacă *principiul* n-a fost respectat Şi acum, cheia: Cine a avut ocazia să nu-l respecte?

Fără voie, Vera îşi rosti gândul:

— Tavi?...

— Mulţumesc, Vera! Am spus la început că întreaga *consultaţie* va consta din a găsi întrebările necesare, a presupune şi a alege cât mai bine dintre presupuneri. Datorită dumitale facem un salt peste etape... Ai gândit, desigur, ca şi mine sau Albert (care, între altele fie zis! are un minunat prilej de a-şi reaminti), că Octavian a dus materialul secretarei muzeului... Numele ei se află pe agenda lui păstrată de dumneata. Mai mult, este primul nume. Octavian Bantu n-a ezitat asupra primului drum ce avea de făcut în dimineaţa aceea! Albert a fost plecat din oraş... Octavian făcea singur corectura textului *până a venit* Albert şi *după aceea.* Să fi fost Albert atât de ingrat încât să nu-l ajute? Sau atât de neinteresat de ce făcuseră amândoi?... Dar aş zice să ajutăm realitatea cu imaginaţia noastră: Albert a vrut să-l ajute, dar intenţia n-a durat! A descoperit imediat *nerespectarea* chestiunii de principiu. Octavian Bantu hotărâse asupra a ceva în privinţa căruia nu fuseseră de aceeaşi părere. Aşa se face că Octavian a rămas *singur* şi după ce Albert a plecat... În disputa ce-au avut, nu e plauzibil să fi trecut peste plecare. Octavian *ştia* că Albert nu mai voia să meargă şi ştia şi *de ce.* Aşa se face că se întoarce *enervat* acasă, că nu-i spune *nimic* Verei, gestul său nefiind prea lăudabil, că el este cel care face *un prim pas* prin acel telefon... Vera nu avea nicio idee asupra celor petrecute şi a crezut că *abia atunci* hotărâseşi să nu mergi la laşi şi *fără niciun motiv,* iar mai târziu nu ai acceptat să-i spui dintr-o delicateţe lesne de înţeles...

Explicaţia ta, problema disputei lipseşte din ceea ce ne-ai spus, dar ea *trebuie să fi avut loc!*

Psihologul făcu o pauză ca să-şi aprindă altă ţigară. Mişcările sale scoteau în evidenţă şi mai mult încremenirea celorlalţi doi. O încordare mistuitoare o devora pe femeie. Se întoarse spre Albert şi îl strivi sub o întrebare sincopată:

— Aşa?...

„În arenă, se întâmplă ca fiinţele îmblânzite să nu execute mişcările ordonate de dresor...” îşi spunea Deluşor, masându-şi ochii cu batista. Albert zise încruntat: ’

— A avut loc! Răspundea lui Marsias dar numai datorită apelului interogativ-imperativ al Verei. Octavian a dat vina pe secretară că încurcase capitolele, dar la laşi nu vom prezenta partea cu care nu eram de acord. Nu se aştepta să o întreb pe secretară la telefon... Am aflat că îi explicase pagină cu pagină şi am înţeles că nu era dispus să schimbe niciun amănunt. Eu nu voiam să facem din lucrarea noastră un motiv de polemică. Ar fi umbrit partea sa ştiinţifică. Admisesem să-l scriem din amuzament dar căzusem de fapt într-o capcană de-a lui Octavian... Nu ştiu ce avea, dar părea opac la argumente. Ni se mai întâmplaseră astfel de situaţii dar găseam de fiecare dată soluţii. Nu ştiu ce să mai spun... Cinstit de tot, el avea dreptate şi m-ar fi convins, dar mă aborda vădit jignitor şi nu mi-a convenit. Prietenia noastră era mai durabilă decât această întâmplare însă argumentele lui se voiau strivitoare. Or, mereu fusese de ajuns o formă rezonabilă a lor...

Albert întinse mâna, luă paharul cu coniac şi îl goli dintr-o înghiţitură. Îşi aprinse şi el o ţigară, sesiză că era fum în încăpere, se ridică şi se duse să deschidă fereastra. Marsias Deluşor înălţă indexul mâinii drepte ca pentru a semnala un fapt important:

— Starea lui Octavian Bantu..: eh!..: aici trebuie să se afle acel *plus neprofesional* de care am zis! Neidentificabil însă prin Albert *dacă el nu vrea să-l identifice!...* Deocamdată să încercăm să aflăm ce *a uitat* Vera!

— Eu?!...

— Ţi-ai amintit?

— Ce să-mi amintesc?

— În seara aceea Octavian Bantu a fost supărat..:

— Furios... nemulţumit...

— Dar a plecat împăcat! zise cu ton naiv psihologul.

Vera ezită:

— E adevărat... Ne certam uneori destul de tare, dar niciodată nu ne despărţeam supăraţi... Aşa ne era firea!

— Minunat! exclamă Marsias Deluşor cu încântare. Minunat şi curios! făcu un mic adaos la entuziasmul său. Apoi adaosul căpătă greutate specifică: Foarte curios! Oricât de împăcaţi vă despărţeaţi după astfel de întâmplări nu o făceaţi după *o replică,* o singură replică! Mai ales aceea din relatarea dumitale! Brusc, deveni reticent: Desigur, îmi cer scuze, eu nu-s căsătorit, s-ar putea să greşesc, dar am de gând să mă căsătoresc, aşa că îmi voi plăti greşeala...

— N-a fost o singură replică! îl atenţionă Vera.

— Să vedem! Refuzul hotărât al lui Albert îl înfurie pentru că se recunoaşte vinovat din cauza lui... Îl doare şi capul. A stat puţin întins dar n-a ajutat la nimic. Se consumase schimbul de cuvinte cu soţia, se apropia momentul plecării, este prilejul să vă regăsiţi: „Ce e cu tine?" Evident cedează teren, admite să dea un răspuns: „Mă doare groaznic capul!" Îi spui grav, blând, perseverent: „Rămâi şi odihneşte-te! Pleci mâine!" E încă îndârjit, dar stăruinţa ta este în preajma victoriei: „Dimineaţă trebuie să fiu acolo. La opt se deschid lucrările." Sesizezi momentul,

intuiţia feminină este un aspirator afectiv: „Rămâi! (Dacă ziceai doar atât, rămânea!) POATE până mâine se răzgândeşte şi Albert!" Şi el nu mai rămâne fiindcă ceva îl răscoleşte. Ce? *Albert,* numele colaboratorului său... Îl răscoleşte dar nu-l mai înfurie, e înciudat: „Să-l ia dracu'! Nu se răzgândeşte!" Seninătatea plecării s-ar explica dacă ar mai spune unele lucruri amuzante, insinuând în principal motive pentru „figura" lui Albert, pentru că felul cum procedase cu materialul a rămas un secret al său... Ce ţi-a mai spus, Vera? veni calmă, inevitabilă, întrebarea psihologului.

Respiraţia femeii căpătase un ritm accelerat. Ochii ei rătăceau. „Uneori, întrebările seamănă cu buza de prăpastie sau cu un urcuş imposibil!" reflectă Deluşor. Ea se regăsi şi zise răspicat, cu glasul inconfundabil al oamenilor care sfidează adevărul:

— Nu mi-a zis nimic!

— Tremuri de frică, Vera! constată Marsias.

Albert asista nedezmeticit de întorsătura lucrurilor.

— De ce crezi? îl înfruntă ea.

— Fiindcă ai minţit şi ţi-e teamă să nu înţeleg că ai minţit, şi mai presus de toate ţi-e teamă să nu înţeleg *ce ai minţit,* pentru că nu ştii ce-aş putea înţelege eu din ceea ce ascunzi tu şi fiindcă ai vrea *să nu înţeleg mai ales adevărul!*

Abuzul de forme ale verbului *a înţelege* utilizate de psiholog ridica indiscutabil procentul de dojană iar ultima, prin conţinutul său negativ mediat de Marsias-Deluşor, o făcu pe Vera să aibă frisoane. Rezistă:

— Nu mi-e frică!

— Înseamnă că te-ai hotărât să vorbeşti!

Spuse repede, jenată:

— A zis ceva despre Albert şi... despre mine!

— În general, cam aşa: „Să-l ia dracu'! Nu se răzgândeşte! Nătărăul ăsta te iubeşte!..."

Albert tresări violent şi deschise gura să răspundă, însă Vera i-o luă înainte:

— N-a spus „nătărăul”; a zis „ticălosul”...

— În starea lui Octavian Bantu de atunci este un echivalent al lui „nătărău”... deduse binevoitor psihologul. Albert rămăsese într-un gest întrerupt.

Vera întrebă nerăbdătoare, observând că Deluşor întârzia:

— Ce ai de spus, Marsias?

— Nimic.

— Cum?!...

— Stau şi mă întreb: cu câtă bună-credinţă participi dumneata, Vera, la ceea ce întreprindem?

— N-ai niciun motiv să te îndoieşti! îl asigură ea.

— Ei, poftim! exclamă psihologul.

— Nu înţeleg ce te-a supărat?

— Nu m-a supărat, se explică el, mă *nedumireşte*! Şi se arătă dispus să numească faptul simţind sinceritatea ei: Mă pui în situaţia de a reface o replică de demult a cuiva pe care nu l-am cunoscut, mă corectezi la un cuvânt lipsit de importanţă pentru că sinonimia sensului în context este indiscutabilă, „nătărău”, „ticălos” neavând pretenţii de autonomie şi îl *neglijezi...* îl faci *uitat* pe omonimul „mai”: sens de *ciocan* (aici nu!), *lună a anului* (nici!), *ficat* (regionalism.!) şi *adverb,* adică *lângă verb...* Aşa că Octavian Bantu trebuie să fi zis: „Nătărăul ăsta te *mai* iubeşte!...” Îmi pare rău, dar nu renunţ la acest adaos: el explică foarte multe. Chiar dacă nu eşti de acord, eu sunt de părere că Octavian l-a folosit, iar dumneata, Vera, cu aceeaşi admirabilă delicateţe, l-ai prohibit, pentru că atunci v-aţi delectat pe această temă, sau, să fim generoşi fără să trădăm, *l-ai uitat... căci şi uitarea..*

Dar nu mai termină ce avea de zis. Vera se ridicase sprijinindu-se de fotoliu, făcuse doi paşi, apoi alunecase ca

fulgerată spre mocheta care acoperea duşumeaua. Albert dovedi un reflex remarcabil, saltul său din fotoliu şi prinderea trupului ei alcătuiră o singură mişcare. O luă în braţe cu uşurinţă şi o aşeză pe fotoliu. Apropie paharul cu apă de buzele livide. Spuse fără să realizeze, mai mult mecanic, ca un gând avut mai demult:

— Ajunge, Marsias! Ajunge!

Psihologul surâse imperturbabil. Luă ceaşca şi vru să bea, dar constată realitatea: ceaşca era goală. Şi nu se putea afirma ce are în vedere *(cafeaua* sau ceva *ce putea fi prea mult)* când zise aproape indiferent:

— N-ajunge!

Se duse cu mersul puţin ţeapăn să pună de cafea...

XVII. PROBA

Treptat, Vera îşi reveni. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să stopeze îngrijirile lui Albert. Psihologul veni din bucătărie cu o ceaşcă de cafea. Îşi reluă locul în fotoliu. Vera îl urmărea cu o privire de om în transă. Marsias Deluşor analiză:

— Acest *mai* este extraordinar în economia sistemului nostru de a judeca şi a completa realitatea... Îmi pare bine că ai leşinat, Vera, fiindcă mi-ar fi scăpat întreaga lui semnificaţie!... Şi cred că ai leşinat pentru că ai înţeles acest fapt: *mai* este vital! El este acel *plus* neprofesional din înverşunarea lui Octavian Bantu, care îl făcea opac la argumentele lui Albert şi nerezonabil cu privire la propriile argumente...

— Acum greşeşti, Marsias! Cuvântul nu are atâta importanţă!...

— Spui asta pentru că te gândeşti că voi încerca să-l clarific pe *mai.* Nu! Pe mine altcineva m-a interesat: *mai* a putut fi pasager, accidental, stupid... dar a *existat!*

— A existat! articulară involuntar buzele Verei. Reveni: Înainte de a-l cunoaşte pe Octavian!

— Într-o formă foarte aproximativă! zise încet Albert.

— N-are rost să-l determinăm pe *mai* în partea sa de conţinut, ci în aceea de circulaţie a formei... Octavian Bantu nu glumea

gratuit! În cazul în care se afla, *plecarea* în bună înţelegere era *un scop* mai constituit decât o fostă legătură afectivă – un fapt amuzant. Dar, cum am spus, el sfidează normele şi reuşeşte performanţa de a o însenina pe Vera prin chiar întâmplarea ei, căreia îi oferă circumstanţe actuale surprinzătoare, adică *gelozia* lui Albert care, desigur, percuta foarte târziu, dar prin absurd devenea şi mai amuzantă. Ştie să înlăture orice îndoială la adresa Verei când spune: „Ticălosul ăsta te *mai* iubeşte!" şi ea acceptă destinderea *astfel,* mai ales că Octavian nu face caz: îi demonstra că aflase ceva ce până atunci nu ştiuse şi ce ea ascunsese cu destulă minuţiozitate (şi nu numai ea!)! Ciudăţenia reacţiei lui Albert rămâne neelucidată, pierdută printre broderiile ironice...

Muzeograful se împotrivi puţin inactual, explicabil datorită nervozităţii:

— A existat între mine şi Vera o simpatie anterioară sosirii lui Octavian, dar ea nu s-a exprimat vizibil... Abia dacă am aflat noi!

— Mda! Dacă spui că nu s-a exprimat vizibil...

— ... tot ce ai zis este presupunere neacoperită!

— ... sau expresia unei exprimări... *invizibile!*

— Imaginare?

— Deloc! Reale! Ca *impresie!* O impresie care ajunge pe o cale sau alta la Octavian Bantu şi îl *stârneşte...* Când spune *mai,* nu o face de florile mărului, ci fiindcă trage în doi iepuri. La muzeu cu Albert fusese irascibil, acasă cu Vera realizează că e pe punctul să devină stupid şi, oarecum, se ia şi pe sine în tărbacă în acest fel de a vorbi, dar nu se înfrânge într-atât încât să ceară scuze lui Albert şi să nu încerce o competiţie cu el... respectiv, prin aspectul profesional al plecării la Iaşi...

— Octavian era uneori de neînţeles! zise Albert.

— Dar tu, Albert? întrebă Marsias cu acea blândeţe care dădea fiori.

— Eu?!...

— Eşti omul care ar *fi încercat o explicaţie* cu Octavian Bantu despre atitudinea lui... în partea de *plus* neprofesional a înverşunării lui!...

Albert preferă să tacă. Marsias Deluşor dădu pe spate o şuviţă rebelă de păr.

— Taci... sau, *încă* nu vorbeşti... Dar eu şi Vera, aici de faţă, suntem de părere *să nu aşteptăm să mori* ca să presupunem. Să zicem că vehemenţa lui Bantu te face să pricepi că la mijloc nu mai este doar aspectul ştiinţific... Îl somezi să vorbească deschis... Octavian îţi zice îndârjit ce şi cum... Şi acum aş deschide o fereastră spre o nouă faptă, care ne va explica mulţumitor sinonimia între *nătărău* şi *ticălos:* dumneata, Albert, care nu suferi de răbdare îndeosebi când eşti jignit, îl *convingi* pe Bantu că greşeşte. Cum? Singura posibilitate era să-i fi spus cuvinte tari referitoare la condiţia sa, apoi ceva despre Vera, în sensul că nu o merită şi că este un dobitoc, şi aşa mai departe... Te-ai răcorit, este un mod compatibil cu firea dumitale, Bantu realizează că a fost exagerat... dar, oricât de binevenită a fost explicaţia, ea a creat o stare penibilă fiecăruia, lui – prin aceea că a primit-o, dumitale – prin faptul că a trebuit să o dai... Delicate sunt drumurile clarificărilor!... Pe ele înţeapă şi petalele trandafirilor... în felul acesta găsim lesne cauza nervozităţii ulterioare a lui Octavian, perseverenţa refuzului lui Albert, nuanţa de ciudă, necaz, bunăvoinţă, cu care Bantu rosteşte cuvântul „ticălos”...

— M-am întrebat de-atunci cine să fi fost cel care să-i spună aşa ceva! Nu ştiu...

— Minunată curiozitate, dragă Albert, care ne ajută substanţial; Mă mir că nu ai găsit... Octavian avea o agendă pe masă... Câte lucruri n-am înţeles din faptul că a văzut-o prima dată pe secretară?

— Acum este mai complicat! zise îndoielnic muzeograful.

— Să procedăm prin *reducere la posibilitate. Când* şi *cine* ar fi avut ocazia să atingă un astfel de subiect? Mă surprinde timpul scurt al întrevederii lui Octavian Bantu cu acest Oli...

— Oli a adus un tablou de-al său. Atât şi nimic mai mult! lămuri Albert.

— Mă surprinde, fiindcă mi-am propus să caut *posibilitatea* în timpul cel mai scurt consemnat pe agendă. Iar acesta corespunde întâlnirii cu *o persoană,* nu un control, nici revizuire... Ca să zic aşa: *se poate!*

— De ce te atrage timpul cel mai scurt?

— După o asemenea veste, impulsivul Bantu n-ar fi răbdat un martor în preajma sa care să-l compătimească.

— Păcat că bunul dumitale raţionament nu găseşte oameni să-l slujească: Oli nu ştie nici pe ce lume trăieşte, fără să mai luăm în consideraţie că nu-i capabil de un asemenea gest.

— A fi capabil de un asemenea gest înseamnă a-l *face cu bună ştiinţă* iar faptul că *nu se ştie pe ce lume trăieşte* poate fi un argument că l-a făcut *inconştient,* persevera Marsias găsind un *locşor* între rezervele muzeografului. Ah! După întâlnirea cu Oli, Octavian Bantu a făcut revizuirea listei cu exponatele, nu-i aşa?

— Da! aprobă Vera, neînţelegând exclamaţia psihologului.

— O asemenea revizuire impune o minimă colaborare... insinuă el zâmbind.

— Evident! N-a făcut-o singur, ci împreună cu secretara.

Marsias Deluşor avea o mină strălucitoare:

— Aci s-ar *mai fi putut petrece un fapt:* Dimineaţa la opt îi dăduse materialul pentru a-l bate la maşină şi cred că respectase înţelegerea cu Albert asupra ordonării lui... Aflând de la Oli un fapt care îl scoase din fire, are prilejul în timpul revizuirii să-i spună secretarei cum să-l scrie, iar în agendă nu mai apare

însemnarea, pentru că este cuprinsă în alta. Este prima măsură impulsivă a lui Bantu, ca urmare a discuţiei cu Oli!

— Găseşti peste tot de făcut adaosuri, paranteze... dar acum e mai simplu de probat... o voi întreba pe Naicu la telefon! Albert puse mâna pe telefon înainte ca să fi terminat ce avusese de spus. „E mai simplu, fiindcă este *pe pielea altora!* Până acum a avut zeci de ocazii să probeze pe pi*elea sa!" g*ândi psihologul. Muzeograful formase numărul, aşteptase puţin şi după aceea vorbi:

— Bună seara, Anda! Sunt Albert. Te rog, fă un efort, aminteşte-ţi dacă Octavian... ştii bine care Octavian... da, da... ţi-a spus în mod special ceva după ce ţi-a dat materialul acela să-l baţi la maşină... Nu ţi-a spus nimic atunci?... Mulţumesc!...

— Nu închide, îi spuse încet Deluşor. Dacă nu i-a spus *atunci* când i l-a dat, *când* i-a spus?

Muzeograful repetă întrebarea şi răspunsul veni prompt, iar el lăsă în jos mâna cu o sfârşeală vizibilă. Un glas de femeie se auzea:

— Ce-ţi veni acum, Albert, să mă întrebi de Octavian?... Albert?... Alo!... A închis, pesemne! spunea cuiva. E nebun!

Albert Lucescu închise telefonul. Întrebarea sa nu lăsa niciun dubiu asupra răspunsului primit prin telefon:

— Ce-i putea spune Oli?

Marsias Deluşor bău din cafeaua rece şi-şi aprinse ţigara cu acelaşi ritual încetinit. „Care dintre ei este mai curios? Femeia care tace sau bărbatul care întreabă? Sau... eu?" Lăsă deschis acest mister şi căută o soluţie prin Albert:

— Oli te cunoaşte de mult timp?

— Da. Să fie şase ani.

— Am înţeles bine că e distrat?

— Politicos vorbind, aşa s-ar zice. El este absent de-a binelea.

— De ce venise?

— A adus un tablou pentru expoziţie.

— Cine făcea achiziţiile?

— Eu şi Octavian.

— În ziua aceea era acolo Octavian Bantu!

— Nu mi se pare o remarcă dospind de inteligenţă! răbufni muzeograful.

— Am spus-o ca să-i ştim faţa cealaltă: că dumneata lipseai!

— Îmi menţin părerea! păstră tonul Albert.

— De ce? E inutil! Nu observi că s-a profilat o întrebare potrivită pentru Oli în acel moment?... A întrebat de dumneata... Au purtat un fel de conversaţie: saluturi, am adus tabloul, vă aşteptam, Bantu ia tabloul şi îl priveşte, Oli întreabă de dumneata, răspunsul este firesc, „E plecat!", Oli, în loc să spună că vremea este interesantă, stil englezesc, întreabă în stilul său: *„Mai lucrează aici nevastă-sa?"...*

— Cum?!... Vera holba ochii. Care nevastă?

— Dumneata.

— Eu?!...

— Dacă Oli este aşa cum spuneţi şi v-a văzut vreodată împreună înainte de venirea lui Octavian Bantu, la sistemul său de reţinere, v-a căsătorit în memorie...

Privirea lui Albert era de plumb, grea şi cenuşie.

— Opreşte-te, Marsias!

— Ai nevoie de confirmare?

— Îi voi telefona lui Oli! Surâsul lui Deluşor găsi răsunet în gândurile muzeografului: încep să nu mai deosebesc *realul* de *probabil* şi *posibil* în variantele dumitale!

Fără a aştepta confirmarea psihologului, Albert formă numărul pictorului. „Dacă ei nu condamnă *imaginaţia,* de ce-aş condamna eu dorinţa lor *de a verifica?..."* se întrebă Deluşor şi-şi răspunse: „Fiindcă *verificarea* este, în fond, *o condamnare!..* Dar

asta nu îi lasă noaptea pe oameni fără vise!" Vera se apropie de Albert ca să audă convorbirea. El depărtă telefonul de ureche şi vocea pictorului se auzi, clar, neprotocolară:

— Ce vrei?

— Sunt Albert Lucescu, de la muzeu...

— Nu mai pot cine eşti iar de tine nici atât!... Odată, mi-aţi aşezat un tablou excelent *aiurea de tot!* Marinari de hârţoage!...

— Să lăsăm asta, Oli! Vreau să te întreb ceva... Poate ţii minte...

— Ha, ha, ha! Safto, adu un pahar cu vodcă! Merită să beau! Să mai zici tu, drăguţo, că sunt distrat! Uite unul care are nevoie de memoria mea! Ha! ha! ha!... Ce zici? Albert Lucescu îl cheamă... Alo! Te-am spus lu' Safta, mă!... E o căţeluşă inteligentă care te latră!

Se auziră, într-adevăr, lătrături şi râsul lui Oli. Albert se enervă:

— Nu fi idiot, Oli!

— Să nu mă jigneşti, indianule! Idiot e fiul lui tac-tu, iar tu ar trebui să faci transplant de gură să te poţi şi aşeza pe ea, că vorbeşti urât şi mi-ai aşezat tabloul *aiurea* atunci. Mai bine dă-te-n vorbă despre femei şi spune o poveste... Apropo! E una bine la voi acolo... De ce umblă-n doliu? Aaaa! O fi nevastă-ta!...

Pictorul râse îndelung. Degetele lui Albert se crispară pe telefon.

— A fost soţia lui Octavian Bantu.

— Care Octavian Bantu?

— Colegul meu...

— Aha! Îl ştiu! *Eu nu uit nimic!* Prostimea zice că uit. Şi tu! L-am cunoscut pe Bantu. Era un tip *nervos* şi cred că din când în când îi mai făcea încălzirea cucoanei cu un toc de bătaie, aşa că felicit-o din partea mea că a scăpat de distracţie. Aşa e! Octavian Bantu ăla, uite că-mi amintesc şi mai bine, era un bădăran de

înaltă clasă, dar avea o scuză pe care tu nu o ai: avea talent! Avea talent şi-n fund! Picta şi sculpta idei, nu culori şi lemne de foc!

— Ai grijă cum te exprimi! Te aude şi dânsa.

— Nu mai pot dacă mă aude! Îmi scârţâie proteza! Pe scurt! Eşti băiat fin, dar proooooost!... Te anunţ că am terminat o lucrare la care *trag* de câteva luni şi petrec cu Safta, aşa că n-am chef să te suport cu mofturile tale de estet iezuit! Salutare, sticlă de lampă numărul cinci!

— Stai, Oli! Te rog!

— Ce dracu' vrei cu dama lângă tine?

— Noi... să-ţi explic... eu şi ea suntem la...

— Şi nu puteţi face asta fără să-mi telefonaţi mie?... Marş de-aici! Cu Safta vorbeam dar, dacă te-ai supărat, poţi să închizi uşa după tine şi să iei şi tonul!

— Poţi să fii serios, Oii?

— Azi eşti cam sărac la limbaj, ţi-o fi dat cineva cu insecticid!... În fine, bagă fisa cu întrebarea că te las în telefon şi mă duc pe drum de seară!

— Ce i-ai spus lui Octavian în urmă cu cinci ani când ai fost la muzeu?

— Aha!... Bădăranul ăla talentat!... Nu ziceai c-a murit?

— Ba da.

— Şi cum vrei să-i fi spus ceva?!...

— Atunci trăia!

— Când?

— Cu cinci ani în urmă... Când i-ai dus o pânză la expoziţie.

— Nu stambă sau finet, matrozule! „Văzduh -lichid"! L-aţi aşezat *aiurea,* caporalilor!

— Ce i-ai spus?

— Nu era acolo. Ţi-am dat-o ţie, Mecena. Mâncai salam în birou!

— Nu mi-ai dat-o mie! Lui i-ai dat-o!

— Şi ce-i cu asta? Mai trebuia şi să zic ceva?

— Totuşi aţi stat de vorbă! Ce i-ai spus?

— Întreabă-l pe el! Adică nu-l mai întreba, că e mort şi zice Safta că o fi uitat. Deci, aşa: să-mi amintesc ce i-am spus!

— Te rog mult!

— Păi... credeam că ţi-am dat-o ţie!

— Lui i-ai dat-o!

— Nu murise?

— Trăia.

— Stai. Că nu mai înţeleg nimic! Am impresia că te-ai senilizat, amice! Ultima dată când te-am întâlnit a fost cât pe-aci să-ţi propun să te decorez la ecran... Ai început să aluneci pe vârstă ca pe gheaţă şi mi se pare că nu bagi de seamă. Ţi s-a format o cută în colţul ochilor! Să fie doi ani şi jumătate de când o porţi cu mândrie. E mică! Ţii ochii mijiţi. Ce ţi-e neclar?

— Ce i-ai spus lui Octavian atunci?

— Nu mai ştiu, dar acum s-ar schimba situaţia!

— Ce-ţi trece prin cap?

— I-aş spune că nevastă-sa umblă în doliu, că tu îi baţi clopotele în particular şi că eşti cel mai mare tâmpit din lume care se ţine de glume proaste şi crede că eu mai ştiu ce i-am spus lui în urmă cu cinci ani, dacă i-oi fi spus! În final, după ce aş recunoaşte că are talent, l-aş băga undeva că mi-aţi aşezat tabloul *aiurea.* L-aş mai ruga frumos ca, de acolo unde se află, să facă fel de fel de conversaţii cu tine, că eu sunt sătul. Arivederla şi mai du-te învârtindu-te!

— Oli, te rog!

— Roagă-te unde trebuie şi trage apa!

— Ascultă, pictor ţicnit!...

— Sictir!

Se auzi receptorul trântit în furcă. Se lăsă o tăcere apăsătoare.

— N-a fost să fie!

— Fă dumneata să fie cu specimenul ăsta, Marsias!

— Merită să încerc!

„Îi fac cinste lui Oli dacă îi trânteşte câteva înjurături din colecţia lui! Şi îl iert pentru măgăria din astă-seară!" Pe când forma numărul, Albert îşi simţea degetele înţepenite de încordare. Se auzi din nou glasul rebel al piciorului:

— Ce mai vrei, scaiete?

— Bună, Oli! îl întâmpină Marsias Deluşor.

— Cine mai eşti? Te cunosc?

— E-o întrebare tâmpită! Ce ai? Pari nervos. Te ştiu un om cu nervii de fier!

— M-am enervat, dom-le! M-am enervat!

— Sunt convins că ai avut motive! Nu merge lucrul?

— Da' de unde?!... Azi am terminat o pânză la care îmi dădeam duhul de câteva luni!

— Şi, de bucurie, te-ai enervat? Stupid! Spune-i lu' Safta să-ţi dea un păhărel şi să fie într-un ceas bun!

— Eşti mare! Eşti mare, auzi! Ai avut o idee grozavă! Eşti un tip de bază! Am spus-o de când te ştiu!

— În regulă! Marsias ciocni un păhărel de ceaşca de cafea: Noroc! Şi nu mai face prostii de-astea! Să-ţi ieşi din fire în astfel de momente!?...

— Stai să vezi că nu degeaba!

— Nu mă interesează chestiile astea. Tu aveai un principiu: „Nu mai pot" şi „Salut". Nu te mai recunosc!

— Lasă-mă să-ţi spun, frate! Am avut motive serioase!

— Fugi că nu te cred! Cu nervii tăi de fier puteai să faci western pe viu!

— Aşa aş fi zis şi eu, dar pune-te în situaţia mea: îmi dă telefon şi-mi pune întrebări tâmpite... Tâmpite get-beget!

— Categoric tâmpite dacă te-au adus în halul ăsta! Dar cine?

— Ăla de la muzeu! M-a pisat cu întrebări tâmpite!

— Ce fel de întrebări?

— Una pentru care ar trebui să consulte un psihiatru şi să solicite o internare...

— Te cred! Ar fi de spectacol să i-o spui pe viu!

— Stai să vezi! Stai să vezi! zice: Ce i-ai spus lui Octavian Bantu în urmă cu cinci ani când ai venit la muzeu să-i dai o pânză?

— Cine-i Octavian Bantu?

— Unul cu nevasta căruia se însoară ăsta de la muzeu, Lucescu!

— Cum să se-nsoare dacă-i nevasta lui Bantu?

— Ăla a murit. Şi ăsta mă întreba! Ei, poftim!

— Şi te-a enervat că ăsta se însoară?

— Hă, hă, hă, hă, hă... e bună! Da' de unde! Nu mai pot!

— Ei, vezi? Aşa te vreau! Dar ce te-a enervat?

— Ăăăăă... stai să vezi! Cred că m-a enervat întrebarea.

— Lasă gluma! Tu ai o memorie excelentă! Şi apoi timpul este o *prezenţă* în pictura ta! Ai detalii care fac din culoare, clepsidră.

— Mulţumesc! Am spus mereu că mă înţelegi cel mai bine!... Dar la ce zicea ăla e altă poveste! Să mă ia aşa, direct? *Ce şi cum* în epoca de piatră?

— Parcă ziceai de cinci ani!

— Hai că-i bună! Ce, tu poţi să spui ceva?

— Depinde!

— Cum depinde?

— Dă-mi două, trei *detalii...* lună, zi, împrejurare...

— Crezi că se poate?!... Hai că-i bună! Mă rog, uite: în urmă cu cinci ani exact. Aşa mi-a spus tipul! E, ce-ai fi făcut?

— M-aş fi enervat! Dar... nu se poate să fi zis aşa!

— Hai că-i bună! De ce să nu se poată?

— Cinci ani e un termen *aiurea...*

— Stai că ai dreptate. Chiar că e aiurea! I-am şi zis că atunci bădăranul mi-a aşezat tabloul *aiurea!*

— Care bădăran?

— Ăsta cu telefonul sau ălălalt, dracu' ştie! Dar ah avea talent, e sigur!

— Dacă zici tu! Şi unde ţi-a aşezat tabloul *aiurea?*

— La expoziţie. La muzeu, omule, cu cinci ani în urmă... A fost cea mai reuşită expoziţie! Nu se poate să fi uitat, ar fi prea de tot!...

— Aha! Mi-aduc aminte!

— Ei, acum ştii despre ce zi este vorba... Spune, ce-ai făcut în ziua aia?

— Îţi spun!

— Da' să nu minţi!

— Ai să-ţi dai seama dacă mint! Pe la 11:00 am fost la expoziţie. A vorbit directorul...

— Perfect! Învăţa să vorbească!

— Te-am văzut lângă o damă blondă. Aveai o floare în mână. Cu cealaltă îi aranjai fetei părul aşa de amabil că era cât pe ce să mă ia lacrimile la deal...

— Hă hă, hă, hă, hă... Aşa e! Eşti nemaipomenit!

— Era valabilă! Arătai ca la hipodrom!

— Da' cum de mă ţii minte aşa bine!

— Erai şi atunci nervos. Ai fi tras o „tărie"... Nu-ţi mersese cu dama?

— Draci! Mersese, dar avusesem o discuţie şi eram foc!

— Ce discuţie? Cu cine?

— Cu Octavian Bantu de care zicea ăsta care mi-a dat telefonul astă-seară... Era talentat, dragă... Eu nu mai pot, dar era în culoare ca la el acasă...

— Ţi-o fi zis ceva! Că era *bădăran,* îl ştiu!

— Stai să vezi! Îl căutam pe tipu' ăsta cu telefonul de astă seară, dar şoma pe teren, mă rog, au o mie de treburi pe cap... Şi Bantu ăla mi-a aşezat tabloul *aiurea!*

— Te-oi fi certat cu el!...

— Nuuuu! Nici vorbă! Îl stimam! Era tobă de carte şi talent. Ştii cum e de obicei: când e una, nu e alta şi când e alta, nu e una! Ăsta le avea! Am stat de vorbă civilizat... dar era bădăran. Talentat dar bădăran! Cum stăteam de vorbă aşa, odată se ridică de pe scaun, face ochii cât cepele şi urlă la mine: „Eşti un măgar! Eşti un măgar, dacă spui asta!..."

— Dar, ce? spuseseşi ceva?

— Mai nimic: bună ziua, am adus tabloul, destul de târziu, v-am rezervat un loc... Şi bădăranul sare şi urlă: „Eşti un măgar! Eşti un măgar dacă spui asta!" Pe cuvânt, sunt unii (şi ăla era talentat!) care au, buni-sănătoşi, momente de ţicneală...

— Concentrarea... consumul sufletesc...

— Da' să mă facă *măgar?* Întâmplare stupidă! Crede-mă! Eu nu-l prea cunoşteam, ca om, pe Bantu... Lucram cu ăsta de dădu telefonul astă-seară. E un estet numărul unu dar azi e prost că sunt supărat pe el! Parcă eu pot să-i scot din buzunar ce-am zis cu cinci ani în urmă!...

— Vorba vine! Dacă nu te enervai, puteai foarte bine! Ai o memorie excelentă, Oli! Uite câte ţi-ai amintit! Mă mir să fi uitat ce ţi-a zis Octavian Bantu, ăla talentatul dar bădăran, e clar, bădăran sadea, că tu eşti om cu bun simţ şi *ştii de ce îl faci pe unul bădăran,* nu-i aşa?

— Stai că ştiu! I-am trântit cea mai valabilă serie de înjurături înainte de a ieşi din încăpere. De fapt şi el îmi zicea nişte chestii asemănătoare... Şi pe urmă m-a aşezat *aiurea.* Ăla mi-a aşezat tabloul *aiurea,* ţi-o spun eu!

— Dar l-ai înjurat după ce te-a insultat el!... Şi de ce te-o fi insultat, că doar nu-l înjuraseşi încă! Putea să mai aştepte!...

— Ţicnit, dragă! Ţicnit! Eu sunt din popor şi ştiu că „despre morţi, numai bine!" De-aia zic! Bantu era *un viu* talentat, bădăran şi ţicnit!

— Să-l fi iritat ceva?...

— Uite, dragă! Bună ziua, bună ziua, sunt cutare, vă cunosc, îmi pare bine, luaţi loc, vă mulţumesc, am adus tabloul, v-am aşteptat, v-am rezervat un loc... Ce să-l enerveze? Spune!

— Până aici ai fost ireproşabil! Apoi

— Apoi? Când *apoi?*

— Când el *intrase* în tablou... Mi-nchipui că era concentrat. Era şi el pictor, lucra acolo... Avea motive cu carul să privească „Văzduhul lichid"... Şi pe un tablou de-al lui Oli nu te uiţi ca pe-o foaie de varză semnată de Coltuc sau Vanghele...

— Eşti mare! Bravo! Aşa-i! Octavian Bantu nu se mai termina privind...

— Şi tu ce făceai?

— Am aşteptat! Îţi zic drept, îmi făcea plăcere. L-a studiat câteva minute, l-a privit din diferite unghiuri distanţe... M-am simţit bine şi aveam chef de conversaţie... am zis ceva... habar n-am ce!...

— Păi, ce puteai să zici? Ia-o uşurel! De ce veniseşi acolo?

— Întârziasem cu adusul tabloului. Îi promisesem lui Lucescu!

— Cine-i ăsta?

— Tipul de astă-seară! Hopa! Ştiu! Formidabil! L-am întrebat pe Bantu de el... Zic: „Unde-i Albert?" A zis el ceva, dar nu ştiu

ce, putea să zică şi că e plecat cu cercul, întrebasem ca să mă aflu în treabă... Ohoho!... Stai aşa! Acum îmi dau seama că asta l-a iritat. Care va să zică: eu duc tabloul, el îl ia, se uită zgâit şi eu întreb de ălalalt care lucrează tot acolo... În mod sigur, rivalizau, aveau ei motiv să se sape, că doar lucrau împreună, dracu' să-d ia! Ce-o fi zis? „Ia, să-l dosesc eu pe omul lui Albert!" Şi m-a vârât la ieşire!

— Excepţional! Nu ştiu câţi se pot mândri cu o memorie ca a ta, Oli! Dar nu pot să înţeleg cum să te facă cineva *măgar* când îl întrebi de colegul lui, chiar dacă se sapă... Cum a zis?

— „Eşti un măgar! Eşti un măgar, dacă spui asta!" Nu mai pot! Era ţicnit!

— Nu pricep, totuşi! El nu putea să-ţi zică ţie că eşti un *măgar* dacă „spui asta"!

— De ce să nu poată?

— Fiindcă tu îl întrebai... Iar *asta* nu e întrebarea *spusă!*

— A?... Cam ai dreptate... Cine ştie? Oi mai fi zis ceva!...

— Înseamnă că la întrebare ţi-a răspuns.

— Asta-i bună! A răspuns, desigur, a spus unde plecase Albert Lucescu ăsta!

— Pesemne că ai insistat în vreun fel şi asta l-a stârnit. În fond, erai pregătit să te întâlneşti cu Lucescu şi, când colo, dai de Bantu!

— Să vezi: ştiam că lucrează şi Octavian Bantu acolo, dar ai dreptate! Mă aşteptam să-l întâlnesc pe Albert Lucescu!

— Bineînţeles! Nu-ţi închipuiai că va lipsi de la deschiderea expoziţiei...

— Draci! Îmi închipuiam eu foarte bine, fiindcă oricând putea fi plecat pentru achiziţii, chestii curente de lucru de-ale lor, sesiuni ştiinţifice... că tipul e deştept, dom'le, chiar dacă-s eu supărat pe el astă seară şi e prost...

— Atunci DE CE AŞTEPTAI SĂ-L ÎNTÂLNEŞTI PE ALBERT LUCESCU, deşi ştiai toate acestea?

— FIINDCĂ O VĂZUSEM PE NEVASTĂ-SA CÂND MĂ ÎNDREPTAM SPRE BIROU f

— Aha! Atunci, e clar!

— M-am mirat şi eu... Îmi amintesc bine, zic: „Credeam că-l găsesc pe Albert!" Bădăranul zice: „De ce?", eu zic: „Am văzut-o pe nevastă-sa!", „Care nevastă?", zic: „Bruneta cu plete." Şi cu asta, basta! Sare nebunul. Bate cu pumnul în masă şi urlă: „Eşti un măgar! Eşti un măgar dacă spui asta!" Ţicnit, săracul! Talentat, dar ţicnit! De ce-o fi sărit?... De ce-o fi urlat?...

— Care nevastă, Oli?

— Ce-ai înnebunit şi tu? Ţi-am spus ce i-am zis: „Bruneta cu plete!" Nevasta lui Lucescu! Asta... Asta-i tipa în doliu!... A? Stai aşa că mă iau ameţelile!...

— Cum putea să-i fie nevastă *atunci* lui Lucescu, dacă *acum* poartă doliu după Octavian Bantu.

— Stai că mă îngrozeşti! Drăcia dracului! Să fi făcut eu o asemenea măgărie?!... Omul ăla o fi crezut că intenţionat... dar eu... şi apoi n-am zis mare lucru... oricine poate face o confuzie... cine poate să interzică pe lumea asta să se producă uneori confuzii?... Însă îi văzusem odată... ieşeau de la cinematograf împreună... mi-a intrat în cap, vorba ceea, nu mai erau la vârsta ţinutului de mână... ce gafă oribilă am făcut... sper că omul ăla să nu, dar... CINE EŞTI?... CINE EŞTI, OMULE?

— „Văzduh lichid" e ultimul tablou pe care l-am privit...

— Doar nu eşti Octavian Bantu!... El l-a privit ultimul, pentru că nu-l vedea nimeni unde l-a aşezat...

— ERA LOCUL CEL MAI BUN! Te alinţi şi îţi cultivi vanitatea, dar n-ai dreptate... Cine ieşea din expoziţie avea

imaginea tabloului tău aşezat oarecum izolat spre ieşire. Mi-a rămas viu în minte! De atunci nu am mai privit altul...

— De ce?

— Fiindcă am orbit.

— CINE EŞTI?

— Marsias Deluşor...

Psihologul închise telefonul. Avea figura unui om extrem de obosit. Ascultând convorbirea, Albert şi Vera avuseseră, dincolo de revelaţiile din cuvinte, surpriza de a descoperi un alt Marsias Deluşor, schimbare majoră manifestată în limbaj. „Când ochii i-au fost sănătoşi, s-a grăbit să vadă cu ei...” gândi admirativ Albert. Vera acuza din plin efectul impresiilor prin trăsăturile feţei obsesiv nemişcate...

XVIII. SOMNIFERUL

Albert recunoscu şoptit:

— Oli a fost!...

— Oli! i se alătură Vera. Braţele sale abandonate pe lateralele fotoliului exprimau o tristeţe sfâşietoare.

— El a fost o cauză foarte mică pentru un efect grav, preciză Marsias Deluşor în vizibilă revenire de formă. A fost impulsul care a parazitat comportamentul lui Octavian Bantu. Dar câte alte fapte ulterioare nu s-au constituit în impulsuri care au întreţinut această situaţie?... Octavian a devenit el însuşi cauză... Hotărârea lui Albert de a nu-l însoţi, deşi realiza că el înţelesese ceea ce se petrecuse şi că scuzele pe care le-ar fi cerut scriau un act de umilinţă pentru prieteni şi colaboratori... Fiecare însă nu ştia să ierte, îşi întreţinea orgoliul cu obstinaţie... Cel puţin *acum* sau *atunci* (mă refer la situaţie, desigur!) a existat o adevărată competiţie între ei în a găsi greşeala celuilalt şi constatarea ei, în loc să-i mobilizeze în ajutor, era un argument care micşora propria culpabilitate...

— Nu eşti prea aspru cu... amândoi? întrebă Albert copleşit.

— Nu neg; dimpotrivă, îţi propun o consolare latină: „Errare humanum est”[4]... „A greşi e omenesc”, nu mă opun, dar... până când se moare! Din acea clipă „a greşi *e neomenesc”...*

— Este o lecţie teribilă, Marsias! Dumneata... dumneata ai un aer inchizitorial, acuzator!

— Numai în măsura în care *văd* cu ochii voştri, prietene! Şi toate câte am înţeles, vă aparţin... Le-aţi văzut înaintea mea!

Muzeograful îşi adună tot curajul:

— Şi totuşi... ştii că *până acum* am văzut partea neesenţială a faptelor!

— Nu ştiam că astfel consideri partea aceasta... Mie mi se pare că ea e *totul!*

— Nu se poate! Glasul înfundat al Verei vestea un plâns interior fără sfârşit: Nu este aşa!... Nu-ţi fie teamă! Voi rezista!...

Muzeograful încleşta fălcile. Marsias Deluşor sorbi din păhărelul’ cu coniac, aprinse o ţigară şi, sprijinindu-şi bărbia în podul palmei drepte, zise:

— Ba... Pentru voi nu este totul!... Voi vreţi să ştiţi CINE L-A UCIS PE OCTAVIAN BANTU! După părerea mea, asta urmează... Aţi răbdat atâta timp pentru acest moment! Aţi admis să vă *recunoaşteţi* mincinoşi penibili, stupizi, falşi...

— Hei, Marsis! Ia-o mai uşurel! se răsti Albert. E prea grav ceea ce spui ca să fie de ajuns argumentele de până acum!

— Mulţumesc, dragă Albert! zise temperat psihologul. Am uneori porniri dintr-acestea moralizatoare... Sunt obligat să fiu de acord cu obiecţiile tale spuse repede şi îndesat... Deluşor făcea *mea culpa* cu evidentă bună dispoziţie: Da! Nu ajung argumentele

---

[4] *Errare humanum est, perseverare autem diabolicum* (lat.) – Proverb latin pus în circulaţie de Cicero, în „Philippica”, 12, 2 sub forma: „*Cuiusvis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errare perseverare*” („Orice om poate greşi, numai prostul stăruie în greşeală”). (n. hy.)

de până acum! Să le reluăm de unde au fost întrerupte! Nu m-aţi contrazis mai înainte când am fixat obiectivul nostru următor: Cine l-a ucis pe Octavian Bantu? Vă mulţumesc pentru felul subtil în care aţi făcut obstrucţii în alte locuri, recunoscând aceasta... Şi zic iarăşi: Chiar să fi fost ucis Octavian Bantu?...

— A adormit la volan, dar analizele au stabilit că *luase* un somnifer înainte... aminti Albert.

— „Luase" ştiind că va pleca la drum?

— I-a fost dat de către cineva.

— Atunci? CE MAI VREŢI? Cine i l-ar fi putut da?...

Albert şi Vera schimbară priviri reci, tăioase. Nu era de glumit cu această întrebare, chiar dacă nu şi-o puneau prima dată. Iar prezenţa lui Deluşor, *aşa cum îl cunoşteau acum,* o transforma într-un instrument de teroare căruia îi simţeau tăişul retezându-le nervii, blocându-le reflexele şi cufundându-i în noaptea unei curiozităţi pentru care răbdarea îşi pierduse orice sens. Voiau totul, deodată, imediat... Dar acest orb blestemat, minunat, nu avea nimic din graba lor... Şi nu-l întrerupseră ca să nu-şi îndepărteze clipa când aveau *să afle.*

— Să facem apelul! surâse Marsias Deluşor. Octavian Bantu pleacă de acasă pe la miezul nopţii, împăcat cu Vera... E de mirare să nu fi mâncat la repezeală ceva!...

— I-am făcut un pachet pentru drum. Mi-a cerut doar un pahar cu lapte ca să poată fuma...

— Şi eu mă gândeam, Vera, la acest bun mediu lichid dizolvant! toarse glasul lui Deluşor.

— Cum poţi să crezi că...

Glasul Verei se frânse în hohot de plâns.

— Acum, chiar ajunge! declară răspicat muzeograful.

— Pe căi oculte n-am cum să vă spun ce vă interesează, zise psihologul amândurora. Deocamdată întreb... Voi veţi decide!...

Vera se liniştise.

— Spune, Marsias! îl îndemnă ea.

— Continuând astfel s-ar putea să spuneţi că n-am fost o gazdă prea bună... Renunţ şi vă invit să facem o problemă de matematică?

— Ce dracu', Marsias? Îţi arde de glumă?... nu se mai abţinu muzeograful. Te joci cu *aşteptarea* noastră?

Replica psihologului veni calmă:

— Nu vei avea niciun motiv să spui asta dacă îmi vei rezolva problema în discuţie, dragă Albert. Iată: Un om pleacă de acasă la miezul nopţii cu maşina. Suferă un accident şi moare la ora două şi un sfert. Specificând că evenimentul se produce la optzeci de kilometri de punctul de plecare, să se calculeze viteza de deplasare!

Albert şi Vera rămaseseră cu gura întredeschisă. Femeia îngăimă cu o nuanţă de triumf:

— Mai puţin de patruzeci de kilometri pe oră! exclamă: Imposibil! Tavi ar fi parcurs cel puţin o sută şaizeci de kilometri!

— Da... aşa e... rosti greu Albert.

— Iată un timp în care *au loc* destule presupuneri! Unde să fi rătăcit Octavian Bantu?

Vera întrebă cu speranţa unui om flămând:

— Unde?

Marsias ezită şi spuse nehotărât:

— De ce să nu se fi dus la un prieten?... Unul faţă de care greşise... şi pe care voia să-l determine să revină asupra unei hotărâri...

Vera se ridică în picioare, cu chipul răvăşit, întrebă:

— A venit la tine?

Răspunsul sonor veni mai târziu decât elocvenţa înfăţişării lui Albert:

— A venit.

Marsias Deluşor continuă:

— Octavian Bantu pronosticase exact: ai refuzat să pleci în ciuda tuturor insistenţelor sale... Dar demersul său trebuie să te fi împăcat pe jumătate...

— Ne-am împăcat, recunoscu Albert.

Se străduia să nu se uite la Vera care se aşeza iarăşi în fotoliu.

— Era o clipă potrivită să ciocniţi un pahar... insinua Marsias.

— N-am ciocnit niciun pahar, dar...

— Acest „dar" îţi face cinste!

— Îl durea capul. Mi-a cerut ceva... I-am dat un algocalmin.

Aprinse şi Albert o ţigară. Îşi simţi tremurul degetelor. „Ce dracu' am?... Până unde va merge omul acesta?" Deluşor constată cu aceeaşi teribilă linişte:

— Voi doi, aşadar! Psihologul dădu din mână a lehamite: Ştiaţi asta demult. Şi, fiindcă ştiaţi, v-aţi gândit aşa: „Numai unul DIN NOI DOI i-ar fi putut da somniferul şi, fiecare ştiind că nu l-a dat, a tras concluzia de rigoare: CĂ L-A DAT CELĂLALT. Impecabil raţionament. Să vedem: care?

Vera nu ezită:

— Albert.

Privirea bărbatului o înfrunta, o numea, îi spunea cu îngrozitoare siguranţă care descumpănea: „Tu i l-ai dat, Vera!..."

— Iată-vă! exclamă Marsias Deluşor. Mai trase un fum din ţigară apoi o strivi în scrumieră. Zise rar: *Iată-vă, numindu-vă bănuiala ca pe o dovadă!* Ce aveţi de spus?

— Albert nu putea să-l ierte pentru jignirea aceea. Tavi avea o ştiinţă de a jigni de-a dreptul monstruoasă... venea din faptul că o făcea fără să realizeze... o considera ca pe o atitudine normală a sa... se grăbi cu glas întretăiat Vera.

— Ţii minte că ţi-a zis *să-ţi faci bagajele?* o întrebă Albert cu dureros regret.

Marsias Deluşor întrerupse acuzaţiile reciproce:

— Fiecare dintre voi a crezut că eu îl voi numi pe celălalt! A fost speranţa secretă care v-a dat putere să aşteptaţi. Dar... nu este aşa!

Le simţi tresărirea.

— ... Legaţi ca nişte pachete de *prejudecăţile* suspiciunii voastre aţi refuzat să mai gândiţi *altceva...* Sunt nevoit să accept că adineaori am asistat la o ciudată declaraţie de dragoste dar...

NU UNUL DINTRE VOI I-A DAT SOMNIFERUL LUI OCTAVIAN BANTU!

În privirile lor îşi făcu loc o lumină nouă, timidă, neîncrezătoare. Muzeograful puse o întrebare parţială:

— Atunci de ce...?

— Pentru ca *unul dintre voi să priceapă* ceea ce azi NU VOI spune! apăsă Deluşor pe cuvinte. Reluă vioi: Apoi, se mai spune că sentimentele greu încercate sunt durabile... Şi, recunosc, am vrut să vă conving de importanţa părţii neesenţiale, spuse el cu vădită plăcere. Dacă nu sunteţi mulţumiţi, mai găsesc motive: din curiozitate. Dar... dumneata, Albert, ai dat telefoane ca să verifici unele afirmaţii ale mele, Verei i-am oferit prilejul de a tăcea, punând atâtea întrebări în locul ei... Cine ar zice că sunt excesiv de curios că v-am lăsat un minut să vorbiţi *deschis*?...

„El sau eu"? Vera era agitată. „Cine să priceapă...?"

— Şi... chiar se poate să-i fi dat *altcineva* somniferul lui Tavi?

— Exact cum spui! întări Deluşor.

„Eu sau ea?" Albert voia acelaşi lucru:

— Bine... dar cum?...

— Simplu de tot: cât timp a stat la tine?

— Maximum jumătate de oră, răspunse Albert.

— Vă readuc aminte că avem de *imaginat* o oră întreagă! Unde o va fi petrecut Octavian Bantu?...

— Pe drum... presupuse Vera.

— Vreo defecţiune...

— Iată şi forme rezonabile! Deci, are un prilej de a întâlni pe cineva şi cere...

— Imposibil! refuză Albert să creadă. Octavian nu putea cere un somnifer în timpul călătoriei!

— Octavian Bantu putea să nu-l ceară şi nici să-i fie dat în mod special! replică Deluşor cu aceeaşi ştiinţă a învăluirii sensurilor.

— Cine să o facă? întrebă Vera.

— Un om întâlnit în cale... Când a plecat de la Albert *încă* îl mai durea capul... A luat un algocalmin, dar *asta nu înseamnă că i-a trecut durerea,* cu atât mai mult cu cât Albert, bine intenţionat (cel puţin în această privinţă!), i-a spus, *cum ne-a spus şi nouă,* că altceva nu avea şi Octavian a priceput că algocalminul nu e ceva special pentru dureri de cap. Acest fapt adăugat la durerea reală l-a făcut să caute un antinevralgic undeva... Se ridică o dificultate rezolvabilă dacă nici Octavian, nici cel întâlnit nu cunosc bine medicamentele...

— În cazul lui este sigur că habar n-avea, spuse Vera. Dar celălalt? Trebuie să fie un criminal, dacă i-a dat un somnifer pentru durere de cap...

— Octavian Bantu *habar n-avea* şi a fost o victimă!... Celălalt tot *habar n-avea* şi a făcut un gest criminal!... Una peste alta, la mijloc nici măcar nu este o chestiune de *cunoaştere a medicamentelor*!...

Albert întrerupse consideraţiile lui Deluşor:

— Totul e prea vag... neclar...

— Ce ţi se pare *vag, neclar?*

— Nu există niciun indiciu! rămase sceptic Albert.

— Octavian Bantu nu deosebea o pastilă de alta... Pentru asta *răspunde* Vera! delimită psihologul.

— Dar cel care...?

— Pentru celălalt *răspunzi* dumneata!

— EU? Era mai degrabă un strigăt. EU, Marsias?

— Să-ţi explic! Octavian Bantu călătoreşte noaptea, îl doare capul, vrea să facă rost de un antinevralgic... Vede un autoturism oprit şi lângă el un grăsan cu părul vâlvoi care face semne să fie ajutat. Opreşte, îi dă ajutor, trece aproximativ o jumătate de oră... Octavian Bantu nu uită de durerea de cap pentru că ea este reală, cere un antinevralgic iar tipul gras cu părul vâlvoi îi dă...

— Care om gras, cu părul vâlvoi...?

Albert îi povesti Verei despre călătoria de la Iaşi. Încheie reticent adresându-se psihologului:

— Dar acum, Marsias, nu cumva eşti aproape de a face dintr-o bănuială o dovadă datorită unei întâmplări?...

— Când a venit lângă noi... la locul accidentului, a spus: „Un om tare cumsecade... Noi... cu naveta îi cunoaştem pe toţi. Era să păţesc şi eu ca el!...” La un loc cuvintele lui m-au determinat să mă gândesc astfel: Dacă spune *tare cumsecade,* l-a cunoscut într-un moment dificil, când a fost ajutat. În contextul lui „noi... cu naveta” am dedus că s-au cunoscut într-un moment de impas al său pe traseu... Era să păţesc şi eu la fel” este partea cea mai interesantă. Pentru cine o spunea? Pentru noi n-avea rost... suna fals. O spunea pentru el. Cum de şi-a amintit-o? Aici e aici! Era adică să o păţească la fel *adormind la volan?...* Puţini şoferi nu au la activ o aţipeală. Pentru fiecare ar fi putut deveni tragică... intervine ceva... faptul devine de referinţă în activitatea sa la volan. Dar dacă, mi-am zis, omul nostru ştie că Octavian Bantu a adormit la volan pentru că luase un somnifer? ŞI... DACĂ ŞI EL ERA SĂ PĂŢEASCĂ LA FEL? Şi cuvântul *somnifer* într-un

asemenea context rezolva problema. Adăugându-i amănuntul necunoaşterii medicamentelor, probat de o întâmplare care nu este o condiţie pentru raţionament (atunci era noapte), am avea un bun candidat la inconştienţă, mai bine zis un excelent continuator ca nucleu de *impuls* al faptului despre care discutăm...

— Nu este, totuşi, veridic! se împotrivi Vera. Presupunerile sunt prea generale, deşi nu li se poate nega valabilitatea *în principiu.*

— Realitatea întrece veridicul, Vera! o încredinţă Marsias. Omul gras, cu părul vâlvoi ne-a vorbit despre dracii lui de băieţi care îi pun acum boabe de fasole în tuburile pentru medicamente. Soţia este grijulie, dar *dracii* deturnează grija ei. Dacă acum fac asta, în urmă cu cinci ani băieţii nu erau în măsură să discearnă asupra medicamentelor pe care le înlocuiesc acum cu unele obiecte *imposibil de confundat... Şi dacă era s-o păţească şi el aşa,* tot în urmă cu cinci ani, nu se strânge cercul doveditor?

— Totuşi... un somnifer este un somnifer!

— În urmă cu cinci ani soţia omului cu părul vâlvoi era însărcinată cu sora celor doi ştrengari iar tratamentul ei includea şi o doză de somnifer... Jocul băieţilor e... *joc,* abia mai târziu el ia înfăţişarea unei *farse:* boabe în loc de pastile. Înainte de a duce tuburile în cutia maşinii, băieţii amestecă medicamentele jucându-se cu ele. Printre algocalmine, antinevralgice, alunecă şi unul, două somnifere. *Unul ajunge la Octavian Bantu!*

Cei doi ascultători ai lui Marsias Deluşor se cutremurară.

— Ne-ai prezentat presupuneri cu aspect de certitudini, Marsias! observă Albert.

— Îmi asum această *răspundere.* Ţi-aduci aminte că la primul popas i-am spus lui Rock să jucăm la Prono- expres? Am zis să

mizăm pe numărul maşinii lui. L-am găsit. Ceea ce v-am spus este adunat cu grijă dintr-o discuţie cu el... Era într-un moment de euforie. Ultima lui călătorie ca navetist a fost aceea când l-am întâlnit noi. *De trei zile lucrează numai la Iaşi...*

— Este un nemernic! spuse Vera şi privirea sa rămase suspendată în gol.

— Este un om de treabă, capabil, care n-a ştiut nici după ce a stat de vorbă cu mine ce a făcut... A fost imprudenţă?... Condamnabilă?... Dar a lui Octavian Bantu? Dar a voastră?... Să-l scoatem vinovat *de neştiinţă?* Dar sunteţi voi mai puţin vinovaţi, fie şi *acum,* decât a fost el atunci? Nu eraţi pe cale *să consumaţi* ceva de care habar n-aveaţi?

— Ce să consumăm? întrebă nedumerită Vera.

— Căsătoria.

Albert zâmbi întâia dată:

— Îţi revine meritul, Marsias, de a ne fi clarificat lucruri foarte grave, şi pentru asta îţi mulţumim şi îţi rămânem adânc îndatoraţi. De căsătorit, însă, ne vom căsători, iar tu vei fi invitatul nostru de onoare...

— Este idilic ceea ce spui, dragul meu Albert. Aş fi fericit să se întâmple astfel... În ceea ce mă priveşte cred că altul este meritul meu, cu totul şi cu totul altul decât cel pe care mi-l atribuiţi. Altul este chiar şi meritul vostru: şi al celui care va pleca şi al celui care va rămâne! Pentru că... îmi pare rău că v-o spun: *eu ştiu că nu vă veţi mai căsători!* Ştiu şi de ce: fiindcă *nu mai are rost!* Unul dintre voi o ştie la fel de bine ca mine, chiar... mult mai bine!

— Uiţi, că propunerea mea există de cinci ani? întrebă Albert aproape rugător.

— ... Şi că eu sunt de acord! i se alătură Vera.

— Unul dintre voi va pleca mâine... Dar... să lăsăm asta!

— Sunt convins că, de data aceasta, greşeşti! îi spuse Albert. Mâine ne căsătorim! Te vom aştepta. Înainte de a pleca, Marsias, spune-ne ce-ţi datorăm...

— Fiecare îmi va plăti ce-mi datorează, Albert. Dumneata, de exemplu, îmi vei fi dator a ţine, unde te vei afla, lucrarea în lemn a lui Octavian Bantu... Timp de şase luni!... După aceea mi-o vei înapoia. Verei nu-i cer nimic... Dimpotrivă, îi mulţumesc pentru că fără ea s-ar fi putut ca *explicaţia* să nu mai aibă loc.

Se pregăteau de plecare. Uşa se deschise şi intră Rock.

— Salutare, tovarăşi! Am văzut un film de îngheaţă ursu-n blană. Da' după feţe a rulat şi pe aici câte ceva... Eu mă duc la bucătărie...

În timp ce vorbea se şi dezbrăcă şi trecu furtună spre bucătărie unde începu o activitate febrilă. Marsias Deluşor îşi luă rămas bun de la Vera şi Albert. Cei doi aveau un surâs distrat datorat prezenţei înviorătoare a lui Rock. După ce plecară, Marsias merse spre bucătărie:

— Merge, şefule?

— O.K. Ce aveau Albert şi Vera. *Îi plouase* rău!

— Vreau să te rog ceva!

— Stai să sparg ouăle... Iese o omletă numărul unu. Spune, Marsias!

— Mai ţii minte numărul de maşină al omului acela?

— Bineînţeles!

— Te rog să-l uiţi!

— De ce!

— Mâine, unul dintre cei doi care au plecat te va întreba de acel număr. Nu trebuie să-l spui! În niciun caz!

Rock zise cu îndoială:

— De fapt este destul de greu de ţinut minte... Cifrele astea îmi încărcau memoria. Nici n-am câştigat la Prono... Acum îmi dau

seama că m-am grăbit spunând că mai ţin minte numărul... Dar dacă-mi dă un „Pegas” ca să-mi amintesc?... Eu am o memorie buclucaşă... Este chiar aşa de important?

— Foarte important.

— De ce vrea să-l găsească?!... întrebă Rock mirat.

— Ca să-l omoare.

— Albert sau Vera?!...

Ochii băiatului se rotunjiră îngrijorător. Marsias Deluşor îl făcu atent:

— Se arde omleta, Rock!

XIX. MARSIAS DELUŞOR

A doua zi, pe la ora unsprezece, psihologul aşează pe masă o sticlă de şampanie şi două pahare. Rock plecase într-o „expediţie de dimineaţă”, după propria sa exprimare, nu înainte de a se convinge că Marsias era hotărât să rămână acasă. „Aştept pe cineva” îi spusese şi băiatul se gândise imediat: „Atunci n-are nicio şansă să nu vină acela! Dar care? Albert sau Vera?...” Psihologul pregăti şi cafea... Asculta cu interes glasurile copiilor care se jucau afară, cristaline, vioaie, năvălind prin geamul deschis odată cu soarele cam obosit al toamnei. Soneria zbârnâi scurt. „Ai zice că e o apărare feminină!” Merse şi deschise.

— Te aştept cu şampanie... Albert!

Muzeograful era posomorât. Costumul negru, cămaşa albă, cravata închisă subliniau prin partea lor *ceremonioasă* chipul trist. „Nu este răscolit... doar puţin tulburat... chiar dacă se stăpâneşte. De-asta, de fapt, i-am spus de aseară că *ea va pleca.”*

— Nu mi se pare că este momentul cel mai potrivit... zise Albert şi intră în încăpere. Se duse şi se aşează în acelaşi fotoliu în care stătuse în seara dinainte. Involuntar, privirea îi alunecă spre locul Verei... Obosit, se adresă lui Deluşor:

— Aseară NU AI SPUS TOT, MARSIAS!

— Am spus că astăzi nu vă veţi căsători... Nu numai astăzi! Nu-i asta *tot?!* se miră psihologul. V-am răspuns exact la ceea ce vă interesa să vă răspund! Aţi vrut să ştiţi cum a murit Octavian Bantu!

— După tine *ar fi trebuit să vrem mai mult?* întrebă încruntat muzeograful.

— Eu nu împart lumea *după mine...* Voiam să zic doar că, acum, fiind aici dumneata, s-ar putea înţelege *că nu a fost de ajuns!*

— Da... Nu a fost de ajuns! admise mai domolit Albert.

— Greşeşti, dragul meu! Nu a fost de ajuns pentru tine!

◎

— Ştii de ce am venit?... „Pe Marsias Deluşor îl poţi iubi sau îl poţi urî, dar... *trebuie să-l asculţi!"*

— Ştiu. Şi te asigur că ne vom apropia cu mai mult spor de adevăr, dacă vom acorda atenţia cuvenită acestei băuturi.

— Ciudat moment ai ales! clătină din cap Albert. Nu. N-am să beau! refuză hotărât. N-am niciun motiv!

— Am eu, prietene!

— Ce motiv ai? Că *mi-a plecat Vera?* Că ai făcut-o să plece? răbufni furios muzeograful. Niciun muşchi nu se clinti pe faţa psihologului. Dar vocea lui tăie în două mânia celuilalt:

— Dumneata, Albert, eşti motivul pentru care beau astăzi şampanie! Şi trebuie să accepţi! Din prietenie!

— Niciun prieten adevărat nu ar cere aşa ceva într-un asemenea moment! Poate găseşti un motiv de mai mare efect!

— Două deodată: să zicem că astăzi este Anul Nou şi tot astăzi *te-ai născut!*

— Absurd! Irevocabil absurd! Albert aprinse o ţigară şi-şi lărgi nodul la cravată. Absurd, Marsias!

Psihologul râse bine dispus.

— Care dintre ele ţi se pare a fi *mai absurd?*

— Acela că m-aş fi născut azi... Celălalt e o convenţie!

— Văzând convenţia dintr-un alt unghi, al meu, afirm că această convenţie este de trei sute şaizeci şi patru de ori absurdă şi o dată admisibilă: Azi, ziua în care te-ai născut!

— Sofisme! Interesante, inteligente, dar... sofisme!

— Treaba dumitale ce consideri a fi sofism, însă eu n-am să afirm aceasta, numai fiindcă, atunci când am zis să admitem că *te-ai născut* astăzi ca să bei şampanie, m-am gândit *că ai scăpat de o primejdie!* Primejdia *de a muri!...* specifică Marsias.

În ciuda stării sale, Albert tresări... „Să fie posibil!!..." Scoase dopul sticlei de şampanie şi turnă în pahare. Ciocniră. Niciunul nu toastă. Muzeograful murmură:

— De ce nu ne-ai spus aseară *totul?...*

Tot încet îi replică şi Marsias Deluşor:

— Răgazul acesta era *şansa voastră!* Şi apoi... şansa voastră *urma să autentifice seara trecută.* Spunându-vă aseară *ce ar mai fi fost de spus* (nu totul!), *aş fi determinat* hotărârea voastră!

— Şi aşa ai determinat-o!

— Poate! Dar fără să mă bag în viaţa voastră.

— N-ai să negi că Vera a plecat datorită dumitale în cea mai mare măsură!

— Nu pot să nu-mi îngădui sentimente, Albert!... Ea le va fi simţit cumva când am încercat să o fac să fie deplin conştientă de implicaţiile gestului ce şi-ar asuma căsătorindu-se cu dumneata!

— Ai reuşit s-o faci să-şi însuşească *prea mult* această responsabilitate pe care i-ai sugerat-o! îi reproşă muzeograful.

— A făcut-o *numai cât a fost necesar!* Impresia mea este că vorbeşti în necunoştinţă de cauză! spuse blând psihologul.

Albert răsuflă adânc.

— Şi... care-i *CAUZA,* Marsias? De ce a plecat Vera? De ce nu s-a mai căsătorit cu mine, deşi a fost de acord în urmă cu câteva zile, mai exact până asearăă?...

— FIINDCĂ NU L-AI UCIS TU PE OCTAVIAN BANTU!

„Cea mai mare surpriză a mea ar fi ca Albert să observe că i-am zis „tu”! Da’ de unde! E pe *taifun*!”

Muzeograful era consternat de cele auzite. Resursele sale pentru *neînţelegere* avură după un timp aspectul unor obiecţii logice:

— Dar... dimpotrivă! Abia acum Vera... Era un argument pentru căsătoria noastră!...

— Am să-ţi amintesc, prietene, că dumneata şi Vera m-aţi *angajat* cu un anume scop, voalat mai mult sau mai puţin în *tristeţe a perspicacităţii* şi tradus astfel: Cine l-a ucis pe Octavian Bantu? Cum s-a întâmplat moartea lui?...

— De ce-mi spui asta *acum?*

— Pentru că nu se poate să nu fi înţeles aseară că am făcut *mult mai mult* decât era necesar pentru aceasta...

— Am remarcat şi te-aş fi întrebat oricum, dar cu dumneata omul devine o sumă de întrebări...

— Eu mă străduiesc să fac o înmulţire de răspunsuri şi n-am pretenţia ca rezultatele să corespundă... Acum e timpul cel mai potrivit pentru întrebarea aceea!

— De ce, Marsias? De ce ai întreprins *mult mai mult* decât era necesar ca să ne faci să înţelegem ceea ce voiam?... elaboră supus întrebarea Albert.

— FIINDCĂ ŞI EU AM AVUT UN SCOP! V-am şi spus asta aseară: IAR SCOPUL MEU A FOST UN EFECT AL SCOPURILOR VOASTRE! ALTCEVA ne-a interesat pe tot parcursul! He, he! râse psihologul. Am avut fiecare interese! Şi de-asta am cumpărat şampanie pentru azi:*” Pentru că fiecare ni l-*

am atins! Dumneata şi Vera aţi vrut să aflaţi circumstanţele morţii lui Octavian Bantu... Le-aţi aflat şi ele v-au despărţit, chiar dacă aseară m-aţi înduioşat spunând că felul cum aţi înţeles aceasta *ar fi meritul meu.* Dar eu refuz să recunosc un astfel de merit, aşa cum am refuzat să vin astăzi la starea civilă, ştiind că aş veni degeaba... Meritul nu-mi aparţine, este al vostru. Ar fi fost inutil să pricep eu condiţiile morţii lui Bantu, dacă nu le înţelegeaţi *voi...* Voi aţi fost adevăraţii *angajaţi!...*

— Dar scopul?!... Ce scop ai avut dumneata, Marsias?...

— Unul pentru care m-ai promovat în categoria lui Don Quijote... partea lui de năuc, imponderabil, nerealitale...

— Nu reţin pentru ce am spus-o, dar faptul că am zis-o o singură dată e o dovadă că nu ţin să mă repet...

— Spusesem că ideea că ai *fost inexact* (în relatarea dumitale din maşină!) mă determina să mă gândesc *nu atât la gravitatea inexactităţilor cât la consecinţa lor,* pentru că acceptai o gravitate neînţeleasă în care inexactităţile *sunt echivalente cu adevărul celor întâmplate...* E o stare de confuzie *care naşte monştri...* Un somn al raţiunii care devine coşmar... M-am întrebat dacă acelaşi lucru se întâmpla şi cu Vera... Se întâmplă! Am identificat la voi o formă maladivă a spiritului: obsesia! Obsesie *maturizată* de ani de pândă. Neîntreruptă, deformatoare... în voi, *ecourile* morţii lui Octavian Banta erau mai puternice decât faptul morţii ca *zgomot* care a existat ca *neclaritate,* pentru că a fost o *întâmplare servită din toate părţile* de către cei implicaţi şi tocmai de aceea n-a mai fost *doar o întâmplare!* Şi aceasta se cuvine *să ţii minte* şi să faci totul *ca să nu se mai repete!...*

— Ai spus că uneori eşti prea moralist. Puţin spus! Eşti excesiv de moralist! Şi oricâtă dreptate ai avea... unde vrei să ajungi *mai mult decât atât?...* Evantaiul moralei pedagogice are umbră tentaculară. Eu am înţeles tot ce mi-ai spus...

— Când? îl întrebă psihologul.

— *Atunci...* şi *acum*! răspunse ezitant Albert.

— Şi ţine de morala *pedagogică* a stabili că: „Suspiciunea era echivalentă cu dovada...?"

— Asta a fost ieri! îl făcu atent Albert pe Deluşor.

— Vera a plecat fiindcă astăzi *ar* fi *fost echivalentă* „judecata cu condamnarea". Marsias Deluşor bău şampanie apoi aprinse prima ţigară din acea zi. „Iată, un obicei de care mă voi lăsa!" gândi. „Dar cu ce să-i umplu locul? La fel şi cafeaua..." Reluă observând că Albert nu este dispus să replice *în actualitate:* E! Deoarece o aşa morală nu-mi convine, indiferent cum crezi că este a mea, am să mă străduiesc *să-ţi fiu dascăl* cu această ocazie: Dumneata şi Vera *aţi condamnat* prin ceea ce acceptaţi că *judecaţi*! Mai aproape de realitate: *v-aţi condamnat.* Şi mai exact: Dumneata ai condamnat pasiv, dar constant, Vera dădea semnele activităţii unui vulcan care erupe după un timp îndelungat. Şi aţi găsit o formă comună de convertire a acestei stări de nebunie care poate fi o obsesie bine întreţinută. Viaţa în comun era o excelentă posibilitate de supraveghere şi facilitate a intenţiilor voastre... Nici vorbă de sentimente... Ele dispăruseră de mult. Cum a murit Octavian Bantu a început suspiciunea. A dumitale, Albert, a fost mai înainte... Durerea Verei ţi s-a părut artificială... discuţia lor la care ai asistat.. Propunerea de căsătorie de după şase luni a fost momentul intrării în hibernare a suspiciunii dumitale şi al declanşării celei a Verei... Încrederea şi neîncrederea au devenit o cumpănă a inerţiei fiindcă ajunseseşi la concluzia că *nu mai aveai ce să afli...* deşi erai gata să surprinzi orice ar fi intervenit nou în problemă!

Vera *a evoluat* pe un traseu diferit... Ea a ajuns treptat la unele amănunte. Povestea cu lucrarea nu-i era necunoscută. I-a parvenit în vreo variantă, nu-i exclus să fi căutat chiar ea o

explicaţie a refuzului dumitale de a-l însoţi pe Octavian Bantu. Odată găsită s-a constituit în *dovadă...* Propunerea de căsătorie a reactualizat cuvintele de dinaintea plecării lui Octavian: „Ticălosul ăsta te *mai* iubeşte!”... Încă o *dovadă!* Şi, de curând, condamnarea după cinci ani de ezitare! O condamnare care se voia *judecată* în datele unei noi descoperiri: aceea că, înaintea plecării, Octavian Bantu a trecut pe la tine! A aflat în vreun fel şi a înlăturat orice îndoială: erai vinovat! Urmarea logică pentru ea: *a acceptat căsătoria,* tocmai *fiindcă te credea omul care l-a suprimat pe Octavian Bantu!*

— De ce?... De ce să fi făcut asta?...

— Nu-ţi face iluzii!... Nu pentru a căuta confirmări a fost de acord... Ea hotărâse: trebuia *să mori!*

— Asta nu se va şti niciodată!

— Vei şti în măsura în care vei amplifica până la insuportabil, în datele ei, sentimentul dumitale de oroare şi neîncredere, care te-a împiedicat să reînnoieşti propunerea de căsătorie timp de cinci ani aproape!

Albert avu un fior:

— Şi... dacă atunci ar fi acceptat?... Refuză decis să creadă: Nu! Nu, Marsias! Greşeşti total! Vera nu putea fi o ucigaşă!

— N-am spus asta! retractă Marsias.

— Ba asta ai spus! se împotrivi Albert. Ce altceva ar fi însemnat să fie?

— O sinucigaşă! Una care să respecte datele vinovăţiei tale! Pentru tine *ar fi fost „moarte!”...* Marsias Deluşor îi făcu semn să toarne şampanie în pahare.

— Siguranţa cu care spui asta e... îngrozitoare!

Psihologul bău puţin lichid înspumat.

— Unde crezi că a plecat? Îţi spun eu: la Iaşi! Nu înainte de a-l căuta pe amicul meu Rock ca să-l întrebe de un anume număr de

maşină... Intui reflexul lui Albert de a sări în picioare: Fii liniştit! Nu-l va afla. Rock l-a uitat! Rock uită tot ce îl rog, în afară de o drăcie de bicicletă Pegas...

— Dar ce vrea de la omul acela? întrebă Albert neliniştit la culme.

— Asta nu ştiu! Poate numai să-l vadă şi să plângă din toată fiinţa ei, cu disperarea pe care o investise în ideea premeditării de către tine a morţii soţului ei... Poate... Dar să ne oprim aici! Să credem *de bine,* fiindcă i-am făcut *o poliţă de asigurare:* nu-l va găsi!

— N-o cunoşti! Va răscoli oraşul acela.

— Sunt de aceeaşi părere. De-asta am trimis-o acolo! Ca să aibă ceva de făcut care s-o amestece în clocotul vieţii...

— Şi... dacă îl va găsi?

— Ai spus singur că va răscoli oraşul acela!

— Sunt convins!

— Ca să-l găsească, ar trebui să răscolească oraşul *acesta!* Aseară am strecurat această inexactitate în ceea ce am spus... Vera nu s-a îndoit o clipă şi încrederea ei mă onorează: mă mângâi cu gândul că am spus alte lucruri exacte...

Albert întrebă gânditor:

— Ce se va întâmpla cu ea, Marsias?

— A schimbat locul care o sufoca, încărcat de amintirea lui Octavian Bantu... cu un moment recent de gravitatea acestei înţelegeri... L-a iubit pe Bantu cu un sentiment posesiv, revendicativ... Se va vindeca. Ajut-o să-şi facă transferul!... Nu i-a fost uşor să plece. A ezitat. Vinovăţia faţă de tine (care putea deveni tragică pentru amândoi!) o inhiba... De-aceea am zis că. „am încercat să o fac să fie deplin conştientă de implicaţiile gestului ce şi-ar asuma căsătorindu-se cu dumneata!"

— Ai spus destule, dar aşa ceva n-am auzit!... nu admise Albert.

— Ei, poftim! Şi doar n-am făcut-o numai pentru ea!

— Ce anume?

— Statuia! Ţi-am dăruit statuia pentru şase luni! ESTE VERA! Aşa ar fi rămas ea aici pentru dumneata! I-am dat de înţeles că îţi va fi de ajuns o Vera de lemn acolo unde te vei afla, adică în preajma dumitale ca o solie... Ei nu i-am cerut nimic! A înţeles foarte bine de ce: FIINDCĂ AVEA DATORII MARI FAŢĂ DE EA ÎNSĂŞI!...

Albert ridică paharul şi zise:

— Poate că astăzi *m-am născut,* Marsias! Se cheamă că am avut o şansă grozavă când v-am luat în maşină!

— Şansa *voastră* a fost în *voi!* Pentru că, INDIFERENT de considerente, acţionaţi acum în virtutea unor evidenţe pe care numai oamenii le pot realiza...

— Oamenii ca tine *ar trebui să vadă!* trecu Albert emoţionat bariera lui „dumneata". Marsias se încruntă:

— Cine zice că nu văd?... Ţi-aduci aminte de fotografia pe care ne-ai arătat-o în maşină? A fost primul punct de reper important. Aţi văzut toţi numai gogomănii! spuse supărat.

— Dumneata... ce-ai văzut?

— Am văzut *unde se uita Vera,* prietene. Şi am ştiut de ce plânge şi de ce nu credeai că suferă cu adevărat.

— Acum poţi născoci orice vrei! spuse Albert care nu răbda să încaseze din recunoştinţă.

— Eşti cu maşina?

— Da.

— Să mergem.

Peste un sfert de oră erau la cimitir. Albert îl conduse pe Marsias până la mormântul lui Octavian Bantu.

— Fotografia a fost luată la amiază... Cam pe vremea aceasta! Aşază-mă în locul fotografului! Albert îl conduse: E-n ordine!

Treci în locul Verei! Acum priveşte cam un metru lateral spre stânga, în ascensiune faţă de locul unde te afli! Ţine ochii larg deschişi! Eu voi număra: ...121, 122, 123... 138, 139, 140! Ai lacrimi în ochi, Albert?...

— Am!

— Acum ştii unde se uita Vera?

— În... soare!

— O bănuială tulbure, în care încă nu se refugiase, îi bloca plânsul real... Era obosită, trecuseră nopţi de nesomn şi zile de suferinţă. Deschidea ochii mari şi privea spre soare. Se umpleau imediat cu lacrimi... Lumea o privea. *Trebuia* să plângă! Şi dumneata o urmăreai... Porneaţi amândoi pe drumul greşelii...

Albert îl conduse pe psiholog la maşină. Tăcură tot drumul. Ajunşi în încăperea pe care o părăsiseră cu mai puţin de o oră înainte, îşi reluară locurile.

— Ei, Albert? *Cine vede?* îl somă Deluşor.

— Îmi pare rău... N-am vrut să te jignesc! Oamenii ca *tine* n-au nevoie să vadă! răspunse muzeograful.

— E o enormitate, Albert, prietene! Nu-i vorba de vederea mea... Mă gândesc la un mod de a exista...

Se auzi uşa deschizându-se şi glasul lui Rock, grăbit:

— Ai fost pe faţă, Marsias! Hai să vedem dacă ghiceşti care din cei doi m-a întrebat de numărul maşinii aceleia?... Habar n-ai, fii amabil şi spune aşa!

— Habar n-am, Rock!

— Vera, Marsias! *Bietul...*

Intră şi îl văzu pe Albert. Continuă:

— Bună, Albert! Uite ce întâmplare! *Bietul de mine* am aşa... nişte lapsusuri ciudate... uit!... La o vârstă aşa fragedă!... Nici Verei nu i-am putut spune!... M-a căutat la şcoală... Eu mă duc să pun de-o ciorbă! Am luat o zburătoare azi-dimineaţă!...

Albert spuse că este timpul să plece:

— Am să mai vin pe la voi! Până atunci sper să găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru...

— Dacă uiţi, venim noi după statuie, Albert! Cine ştie? Poate mi-oi lua şi-un Pegas pe drum!...

Albert ieşi. „De ce şi-o fi dorind Rock atât de mult un Pegas?" se întreba Marsias Deluşor, dar nu avu timp să-şi răspundă.

— Te rog, Marsias să treci la pupitrul de comandă în bucătărie!

Înviorat, îi răspunse:

— Iată un moment în care o găină tăiată îmi stârneşte entuziasmul!

— Ce facem felul doi?...

— Piuré de cartofi... Schimbă vorba: Ce mai e nou?

— A venit toamna, începu băiatul. Ursul intră în bârlog. Zilele sunt mai scurte iar nopţile sunt mai lungi. Păsărelele calde pleacă în ţările mai puţin reci... Frunze galbene cad din copaci iar oamenii pun mură turi...

XX. TERMENUL

Telefonul suna a patra oară.

— Nu răspunzi, Marsias?

— E pentru tine.

— Ştii cine e?

— Doar suntem angajaţii *ei!*

— Ce să-i spun?

— Să-l caute peste şase luni.

— Ce-i termenul ăsta?

— Unul din tablele morale nescrise.

Rock ridică receptorul:

— Alo! Da. Rock... S-a terminat... A zis... Da, Marsias a zis să-l cauţi peste şase luni... Peste şase luni... La revedere, Ana Luca!... Am să-i spun!

Închise. Întrebă nedumerit:

— Ce vrea de la Albert?

— Îl iubeşte.

— Aha? Şi de ce am fost noi angajaţii ei?

— Din cauza asta: că îl iubeşte.

— Sentimentul ăsta mă depăşeşte deocamdată. A, să nu uit? A zis că eşti un om bun!

— Puteai să-i spui că sunt şi flămând!

— Ce ţi-e şi omul! exclamă Rock revoltat. Nici în asemenea momente să nu poată face abstracţie de o banală foame??... Ei, asta-i viaţa! Hai să mâncăm!...

Versiune eBook: v2.1 hy_11/05/2011